



# RØDE FANE



## FINLANDISERING

Finland i sosialimperialismens garn

**1** 1976  
5. årg.

UTGITT AV  
ARBEIDERNES KOMMUNISTPARTI  
(MARXIST-LENINISTENE)

Pris kr. 10,—



UTGITT AV ARBEIDERENS KOMMUNISTIPARTI/MARXIST-LENINISTENE  
**RØDE FANE** Nr. 1, 1976, 5. årg, Priskr. 10,-  
 TIDSSKRIFT FOR  
**KOMMUNISTISK TEORI OG DEBATT**

*Redaktør og ansvarlig utgiver: Knut Johansen*  
*Redaksjon: RØDE FANE, Forlaget Oktober*  
*boks 6875, St. Olavspl., Oslo 1*  
*Distribusjon: RØDE FANE, boks 2046,*  
*Grunerløkka, Oslo 5*  
*Postgiro: 2 20 84 78*  
*Abonnement: 50 kr. for ett år (6 nr.)*  
*Trykt i offset hos A/S Duplotrykk, 1976.*

**INNHOLDSFORTEGNELSE**

**FINLANDISERING**

**Finland i sosialimperialismens garn . . . . . 1**  
 1. Finland et offer for sosialimperialismens supermaktspolitikk . . . . . 2  
 2. Finland blir økonomisk avhengig av sosialimperialismen . . . . . 13  
 3. Monopolborgerskapet og revisjonistene holder Sovjets undertrykkelse oppe . . . . . 18

**TARIFFOPPGJØRET OG KRISA**

**Tariffoppgjøret:**  
**Avvis statlig lønnsdiktat**  
 1. Kjemp for høye lønnskrav! . . . . . 23  
 2. Skånland-utvalget – suppe på en spiker . . . . . 25  
 3. Operasjon kombi-oppgjør . . . . . 32  
 4. Revisjonistene har lagt ned kampen for kampen er begynt . . . . . 37

**STYRK FAGBEVEGELSENS KAMPKRAFT**

Fra klassekampen til sjøs . . . . . 39

**DEN INTERNASJONALE MARXIST-LENINISTISKE RORSLA**

Møte mellom norske og tyske marxist-leninister . . . . . 50

Fellesuttalelse fra KPD/ML, Tyskland og AKP(m-l), Norge . . . . . 51  
 For eit samla, uavhengig og sosialistisk Tyskland  
 Tyskland for det tyske folket . . . . . 54

**ARBEIDERKLASSENS TEORI**

**Vilkåret for kapitalisme:**  
**Polarisering lønnsarbeider – kapitalist . . . . . 60**  
 Karl Marx:  
 Om det grunnleggende vilkåret for kapitalistisk produksjon . . . . . 62  
 Yao Wen-yuan:  
 »Om det sosiale grunnlaget for anti-partiklikken til Lin Piao» . . . . . 66

**INTERNASJONALT**

**Protester mot Hassans angrep på Sahara!**  
 Stott F.Polisario . . . . . 69

**KRITIKK OG KOMMENTAR**

**Krigsfaren:**  
 Den vest-tyske imperialismen og supermaktene . . . . . 72

**RODE FANE 1975**

**Innholdsliste Rode Fane 1975.**  
 4. årgang . . . . . 80

# FINLANDISERING

# FINLAND I SOSIALIMPER- IALISMENS GARN

De siste 20 åra, etter at Sovjet blei forvandla fra en sosialistisk til en kapitalistisk og imperialistisk stat, har sambanda mellom Sovjet og Finland forandra seg tilsvarende. Det dekkende begrepet for denne utviklinga er finlandisering. Sovjet håper å oppnå noe av det samme med andre land. Derfor er erfaringene fra Finland svært viktige.

Denne artikkelen bygger på materiale fra kamerater i AKP(m-l)s søsterorganisasjon i Finland, MLR.

**FINLAND »FINLANDISERES«**

Utviklinga av forholdet mellom Sovjet og Finland de siste 20 åra er blitt prega av den forandringen som Sovjet har gjennomgått.

Sosialimperialismens bestrebelse etter å utvide sin politiske, økonomiske og militære innflytelse har stadig fått tydeligere og mer bevisste former. Monopolkapitalens uvilje mot og manglende evne til å motstå påtrykket er åpenbar, og Finland blir stadig mer avhengig av Sovjet. Finlands tidligere utenriksminister Karjalainen beskrev nylig oppgaven å lede utenrikspolitikken på denne måten: *»Nesten daglig dukker det opp spørsmål man må ta stilling til, og*

*som man, når det er behov for det, må drøfte med nabolandene: drøfte hvilket standpunkt som er det beste for oss og for dem, og hvilket standpunkt som etter deres mening ikke er passende.»*

En lignende situasjon rår i innenrikspolitikken. I stadig flere spørsmål tas det hensyn til hva Sovjet »mener er passende«. Sovjets mål er å utstrekke dette forholdet til hele Europa. Finlands økende avhengighet av Sovjet, »finlandiseringa», har mange trekk og årsaker som er særegne for Finland. Samtidig representerer »finlandiseringa» en allmenn strategi og taktikk hos sosialimperialistene. Derfor fortjener den en viss oppmerksomhet.

# 1. Finland – et offer for sosialimperialismens supermaktspolitikk

Historisk har forholdet til Russland og senere Sovjet alltid vært et sentralt spørsmål i Finland. Finlands sjølstendighet i 1917 var et resultat av flere tiårs kamp mot tsarismen, sjøl om det var Lenin og Sovjet-Russland som ga landet sjølstendigheten. Etter at borgerskapet, med Tysklands hjelp, hadde seiret i den finske klassekrigen i 1918, inntok det en ytterst fiendtlig holdning til Sovjet. Bl.a. deltok finske enheter i den kontrarevolusjonære intervensjonen i Karelen. Borgerskapets antisovjetiske politikk og storfinske sjåvinisme resulterte i at Finland allierte seg med nazismen i angrepet på Sovjet i 1941.

Etter krigen kom borgerskapet, krigspolitikken og fiendtligheten overfor Sovjet grundig i miskredit. Det vokste fram en bred massebevegelse, ledet av Finlands kommunistiske parti og Samfundet Finland-Sovjet-Unionen for vennskapelige relasjonjer og fredelig samarbeid med Sovjet. Samtidig sto en sovjetisk kontrollkommissjon i landet, og overvåket at Finland fulgte våpenstillstandsavtalen. Krigsnederlaget tvang det vettskremte borgerskapet til å omvurdere utenrikspolitikken og forholdet til Sovjet.

Finlands nye utenrikspolitiske kurs ble utarbeidet av president Paasiviki i samarbeid med Urho Kekkonen, president fra



*De finske marxist-leninistenes teoretiske tidsskrift – Punakaarti (Røde Garde) – har i år gitt ut et dobbelt-nummer med svært grundig dokumentasjon og analyse av finlandiseringa. Denne artikkelen bygger på materiale derfra.*

1956 av. Den kalles vanligvis Paasiviki-Kekkonen-linja. Grunntankene er:

– Finland skal ikke delta i noen allianse rettet mot Sovjet, men gjøre alt for å beholde Sovjets tillit.

– Finland må holde seg utafør konflikter mellom stormaktene.

Finlands nye utenrikspolitikk og Sovjets konstruktive holdning la grunnlaget for en bortimot mønstergyldig fredelig sameksistens mellom de to landene. Finland stilte seg utafør den såkalte kalde krigen og sa bl.a. nei til Marshall-hjelpen. Sovjet underlettet Finlands betaling av krigsskadeerstatning, og landene inngikk en gjensidig fordelaktig handelsavtale som i vesentlig grad bidro til utbyggingen av en moderne lettindustri i Finland.

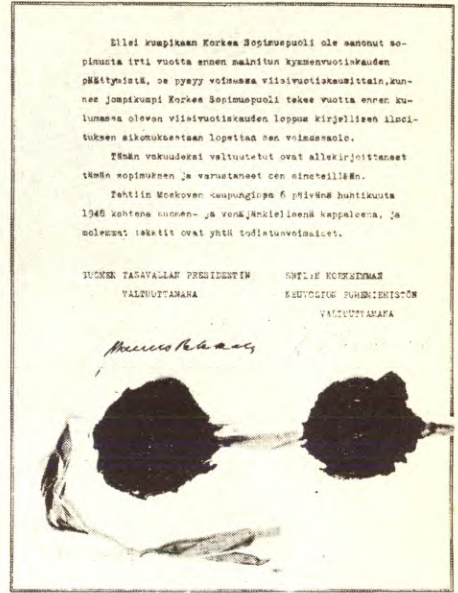
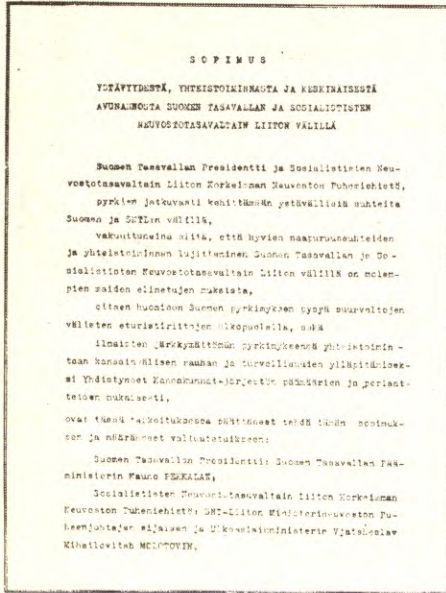
## VENNSKAPS-, SAMARBEIDS- OG BISTANDSAVTALEN FRA 1948

Hjørnesteinen i relasjonene mellom Finland og Sovjet har siden 1948 vært den såkalte vennskaps-, samarbeids- og bistandsavtalen. Avtalen ble inngått etter forslag fra Stalin, men avtaleteksten er basert på det finske utkastet. Avtalens viktigste bestemmelser er de militære. De sier, at dersom Finland, eller Sovjet via Finland, angripes av Tyskland eller en makt som er alliert med Tyskland, så må Finland forsøke å avverge angrepet med alle midler. Hvis det trengs kjemper Finland med bistand fra eller i samarbeid med Sovjet – i så fall inngås det særskilt avtale om arten av bistand. I tilfelle det konstateres trusel om angrep, samrår partene seg med hverandre.

Dette ble i 1948 tolket slik at ensidige krav om militære forhandlinger ikke kan framsettes. Ikke i noe tilfelle forplikter avtaleteksten Finland til å forhandle med Sovjet om andre spørsmål enn en militær trusel rettet mot Finland.

I avtalen slås dessuten fast prinsippet for fredelig sameksistens mellom Finland og Sovjet, og Finlands bestrebelser på å holde seg utafør »stormaktenes interesse-motsetninger» blir erkjent.

VSB-avtalen spilte en positiv rolle i 40- og 50-åra, og den utgjorde grunnlaget for en framgangsrik finsk nøytralitetspolitikk. De største framgangene kom, paradoksalt nok, i midten av 50-åra, ved tida for SUKPs 20. partikongress. Da ble Finland innvalgt i FN og i det nordiske rådet, og i 1955 overlot Sovjet Porkalabasen til Finland. På den 20. partikongressen omtales for første gang Finlands nøytralitet offisielt i Sovjet. I sovjetisk presse ble det slått fast at VSB-avtalen først og fremst er en avtale som garanterer Finlands nøytralitet og at



*Vennskaps-, samarbeids- og bistandsavtalen fra 1948 har ikke endret seg i formen, men nå er den ene parten i avtalen ei imperialistisk supermakt på jakt etter innflytelsestøffer. Det forandrer innholdet fullstendig. I dag er denne avtalen en trusel mot den finske nasjonens suverenitet.*

den først i andre rekke er en militær bistandsavtale, hvilket jo er helt riktig.

I dag tar sovjetlederne helt avstand fra disse tolkningene av Finlands stilling og VSB-avtalens rolle. Finlands østrelasjoner har på grunn av framstøt fra sosial-imperialismens side gjennomgått to kriseperioder, som hver for seg radikalt har forverret Finlands utenrikspolitiske posisjon. I begge tilfelle har VSB-avtalen spilt en viktig rolle.

Den første krisen utgjorde den såkalte »nattfrosten» i 1958 og notekrisen i 1961. Da tvang Sovjet en regjering til å gå av, og avgjorde et presidentvalg ved hjelp av økonomisk, politisk og militært påtrykk. Sovjet tok seg med andre ord rett til å blande seg inn i sammensetningen av Finlands politiske ledelse og i Finlands

indre anliggende, og dette aksepterte det finske borgerskapet føyleig, med begrunnelsen å unngå stormaktsagresjon. Da ble til og med den tolkningen akseptert at militære rådslaginger mellom Finland og Sovjet kan innledes etter ensidig krav fra Sovjet.

Den andre kriseperioden, som ytre sett var mindre dramatisk, men hadde atskillig større betydning, ble innledet på slutten av 60-tallet og pågår fremdeles. Den avspeiler Sovjets utvikling til en sosial-imperialistisk stat, og dens streben etter økonomisk, politisk og militært hegemoni i Nord-Europa. Den har innebåret at Sovjet i realiteten fullstendig forneker Finlands nøytralitet og tolker VSB-avtalen som en militærpakt, som automatisk binder Finland til Sovjet ved det

minste tegn til krise, og som bl.a. tillater gjennommarsj av sovjetiske tropper gjennom finsk territorium.

De økonomiske relasjonene mellom Finland og Sovjet er endret radikalt på noen år, ved at Finland er blitt knytta til Sovjet gjennom såkalt »internasjonal arbeidsdeling» og »prosjektsamarbeid», og ved at Sovjet har utnyttet Finlands avhengighet av råvareimport og import av visse industrivarer til en hensynsløs prisplyndring.

Politisk kan en se mange tegn på eksport av fascisme fra Sovjet, og sosial-imperialistene blander seg stadig mer åpent inn i Finlands indre anliggende.

I det følgende behandler vi disse to kriseperiodene i Finlands øst-relasjoner, først »nattfrosten» i 1958 og notekrisen i 1961, dernest utviklinga etter 1968.

### »NATTFROSTEN» I 1958

Etter riksdagsvalget sommeren 1958, der Finlands Kommunistiske Parti hadde stor framgang, presset Sovjet hardt på for å få partiet med i regjeringen. Partiet hadde året i forveien vedtatt et revisjonistisk program, og var mer enn villig til å stille opp i kapitalens regjering. Men i stedet ble det utpekt en høyreregjering, med deltakelse fra alle de store partiene unntatt revisjonistpartiet.

Sovjet reagerte øyeblikkelig ved å hjemkalle sin ambassadør og halve ambassadepersonalet. Finske diplomater i Moskva ble avstengt fra kontakt med sovjetiske myndigheter. Forhandlingene om handelsavtalen for 1959 ble brutt, vareleveranser til Finland stanset og sovjetiske bestillinger i finsk industri trukket tilbake. Forhandlinger om for-



*Kekkonen på »feriereise» til Khrusjtsjov i forbindelse med »Nattefrosten» i 1958. Kekkonen beklaget de »anti-sovjetiske skriviene» i finsk presse, og aksepterte prinsippet om at enhver regjering og enhver utenriksminister i Finland må ha sovjetisk godkjenning.*

skjellige økonomiske og kulturelle spørsmål ble lagt på is.

Årsaken til påtrykket var ikke regjeringens politikk, men dens sammenheng. Den gjorde faktisk sitt beste for å blidgjøre Sovjet, bl.a. ble filmer og bøker rettet mot Sovjet stoppet. President Kekkonen konstaterte i en tale at regjeringen ikke hadde gjort noe som kunne ha utløst Sovjets tiltak, og sovjetiske historikere har ikke klart å påvise en eneste konkret årsak til Sovjets press.

Etter tre måneder var regjeringen tvunget til å gå av på grunn av »utenrikspolitiske vansker», som det åpent ble innrømmet. Krisen ble allikevel først løst etter ytterligere vel en måned. Da dro president Kekkonen på en såkalt »rekreasjonsreise» til Leningrad der han »tilfeldigvis» traff Khrusjtsjov. Kekkonen ba Khrusjtsjov om unnskyldning for de anti-sovjetiske skrivelser som hadde forekommet i finsk presse. Khrusjtsjov slo fast at en god politiker måtte følge med i utviklingen i nabolandene, og uttrykte sin mistillit til det sosialdemokratiske partiet som hadde stått i ledelsen for den regjeringen som hadde vakt Sovjets misnøye. Etter hjemkomsten slo Kekkonen fast at »krisen var alvorligere enn vi forsto».

Denne krisen, som kalles »nattfrosten», har fått vidtgående konsekvenser i Finland. Sosialdemokratene ble stilt utfor regjeringen og landets politiske ledelse helt til 1966 som »utenrikspolitisk regjeringsudugelige». Borgerskapet er blitt tvunget til å akseptere en praksis som går ut på at ethvert parti som vil ha innflytelse i Finlands politiske liv må være godtatt i Moskva.

### NOTEKRISEN I 1961

Borgerskapet føyde seg allikevel ikke helt godvillig etter dette. Linjekampen

innafor borgerskapet, som hadde pågått gjennom hele 50-tallet, ble voldsomt skjerpet etter »nattfrosten». Den kulminerte et par år seinere, i 1961, ved forberedelsene til neste års presidentvalg. Sosialdemokratene og høyre stilte felles motkandidat til Kekkonen, og lyktes i å samle en temmelig brei front bak sin kandidat. Begge kandidatene fikk støtte fra monopolkapitalistiske grupperinger og kampen var ganske skarp. Kekkonen fikk støtte fra en stor del av treforedlingsindustrien på grunn av den framgangen han hadde hatt i handelspolitikken både med vest og øst.

Sovjet mente allikevel at hans posisjon var truet, og grep inn med et voldsomt påtrykk. Den 30. oktober 1961, da Kekkonen var på offisielt besøk i USA, sprengte Sovjet en 50-megatonns vannstoffbombe i Sibir og en like kraftig nyhetsbombe i Helsingfors ved å overlevere en note til den finske regjering. I noten ble det gitt en ordrik beskrivelse av vesttysk revansjisme og opprustning, og det ble påstått at Vest-Tyskland ved hjelp av Norge, Danmark og Sverige ekspanderte i Østersjøen. Det ble påpekt at de vesttyske revansjistene hadde støtte av »visse kretser i Finland». Det hele ble avsluttet med at det forelå en fare for angrep på Finland, og det ble krevet at militære drøftinger mellom Finland og Sovjet ble innledet, slik som vennsks-, samarbeids- og bistandsavtalen forutsatte.

Kravet om militære konsultasjoner utgjorde en alvorlig trusel mot Finlands nøytralitet og suverenitet, og førte til panikkstemning i landet. Fronten mot Kekkonen begynte å slå sprekker, og noten ble umiddelbart tolket som en sovjetisk innblanding i det finske presidentvalget. Dette ble også bekreftet av Sovjets utenriksminister Gromyko, som i et møte med sin finske kollega



oss. Han la til: 'Det er tilstrekkelig mange soldatgraver på Sovjet-Unionens og Finlands jord'.»

Det er altså ikke den minste tvil om at Sovjets hensikt med noten var militært og politisk press mot Finland for å knuse fronten mot Kekkonen og garantere Kekkonens gjenvalg.

### MONOPOLBORGERSKAPET FØYER SEG ETTER KEKKONENS ETTERGIVENHETSLINJE

«Nattfrosten» og notekrisen var de første alvorlige tilbakeslagene for Finlands nye utenrikspolitikk. Antagelsen som denne politikken var grunnet på, nemlig at Sovjet bare har begrensede og sikkerhetspolitiske legitime interesser vis a vis Finland, gjalt ikke mer. Nå krevde Sovjet innflytelse over sammensetningen både av Finlands utenriks- og innenrikspolitiske ledelse. En sovjetisk historiker, V.V. Pohlebkin, framstiller saken slik, at presidentvalget *»var formelt et helt internt anliggende for Finland»*, akkurat som om det ikke skulle vært det reelt! Sovjet viste dessuten at det var beredt til å bruke hensynsløst press for å få sine krav igjennom, både økonomisk, politisk og militært. Denne truselen har stadig hengt over den finske utenrikspolitikken, og Finlands utenrikspolitikk må sees på bakgrunn av det.

Kekkonens ettergivenhet overfor Sovjet innebar at Sovjets krav ble akseptert i Finland som politisk praksis. Den innebar dessuten en alvorlig forverring i tolkningen av VSB-avtalen. Prinsippene for fredelig sameksistens som er nevnt i avtalen, ble kastet på soppelhaugen. Den såkalte *»sameksistens»* som rår mellom Finland og Sovjet er helt avhengig av de stormaktsinteressene som supermakten Sovjet til enhver tid måtte ha.

Da VSB-avtalen ble inngått, ble bestem-

melsen om militær rådslagning uttrykkelig tolket slik, at den først skulle påbegynnes hvis begge parter anser at det foreligger fare for et angrep på Finland. Nå ble det prinsippet akseptert, at et ensidig krav fra Sovjet er tilstrekkelig til at drøftelser innledes.

Videre fastslår avtalen ettertrykkelig at de militære bestemmelsene bare gjelder ved direkte angrepstrusel mot Finland. Nå konstruerte Sovjet sjøl denne truselen, og ikke på noe tidspunkt ble det påvist konkrete angrepsplaner mot Finland fra vest. Ifølge den tolkningen som ble praktisert under notekrisen, kan det militære samarbeidet innledes hvis situasjonen i Nord-Europa er spent, uten at det av den grunn foreligger noen angrepstrusel. Dette synet har vært hevdet konsekvent av sovjetiske historikere. Det er en vilkårlig forvrengning av VSB-avtalens bokstav og intensjoner.

«Nattfrosten» og notekrisen innebar en avgjørende svekkelse av grunnlaget for Finlands utenrikspolitikk. Monopolborgerskapet, som alltid har alliert seg med snart den ene, snart den andre imperialistiske stormakten, begynte å samle seg om Kekkonens ettergivenhetslinje, som ut fra borgerskapets syn utvilsomt var den eneste realpolitikken. I dag står borgerskapet så godt som enhetlig bak Kekkonen.

### SOSIALDEMOKRATIET SKIFTER LEDELSE OG LINJE

Det viktigste uttrykket for seier for den såkalte «K-linja» som Kekkonen representerer, var at det sosialdemokratiske partiet skiftet linje. Partiet hadde vært ekstremt anti-kommunistisk og anti-sovjetisk gjennom 30- og 40-åra. I 50-åra beholdt partiet sine gamle posisjoner, og styrket sine direkte forbindelser med USA-imperialismen og NATO inntil

denne politikken brøt sammen under »nattfrostene» og notekrisen. Sosialdemokratiets utenrikspolitiske regjeringsudugelighet satte borgerskapet i en vanskelig situasjon: Under de forhold som rår i Finland er sosialdemokratene borgerskapets viktigste parlamentariske parti, det partiet som kan drive borgerskapets politikk mest framgangsrikt. Hvis sosialdemokratiet var blitt utestengt fra regjeringen for godt, ville situasjonen raskt blitt svært vanskelig. En utenrikspolitisk ansiktsløftning var derfor nødvendig, ikke bare for det sosialdemokratiske partiet, men for hele monopolborgerskapet.

Partiet skiftet meget snart ut ledelsen og begynte å omarbeide utenrikspolitikken. Det endelige vendepunktet kom i 1966 da en av de drivende kreftene i partiet, Vainö Leskinen reiste til Moskva. Ifølge eget utsagn ble han kryssforhørt i flere dager *»som en skolegutt av rektor»*. Etter at han hadde lovet at partiet skulle slutte opp om Kekkonen i neste presidentvalg og akseptert revisjonistene i en såkalt *»folkefrontregjering»*, opphevet Moskva bannlysningen. Nå i 1975 ser det ut til at det sosialdemokratiske partiet holder på å overta hegemoniet over innenrikspolitikken ved hjelp av Kekkonen som sjøl er senterpartist.

Gjennom 60-åra utviklet forholdet mellom Finland og Sovjet seg relativt friksjonsfritt. Kekkonen og den utenrikspolitiske ledelsen baserte politikken på erfaringene fra *»nattfrostene»* og notekrisen, og forsøkte å føre ei linje med målet å gjøre *»stormaktsaggresjon overflødig»*, som Kekkonens biograf uttrykker det. Som den sosialimperialistiske historikeren Pohlebkina sier det, *»avhang Finlands sjølstendighet og framtid av at de gode øst-relasjonene til Sovjetunionen*

*ble bevart og opprettholdt.»* Dette forsøkte man i Finland å passe på på den måten at man i politikken på eget initiativ tok hensyn til de krav som kunne tenkes ville bli stilt. Utvilsomt har Kekkonen samtidig forsøkt å bevare en viss handlefrihet i politikken under mottoet *»jo bedre forhold vi har østover, desto bedre kan vi skjøtte relasjonene til Vesten»*. Hovedsida har allikevel vært en ettergivenhetspolitikk overfor Sovjet.

Det er klart at en slik politikk overfor en imperialistisk supermakt ikke kan føre til varig framgang, men tvert imot undergraver grunnlaget for landets sjølstendighet. Dette er blitt stadig tydeligere fra slutten av 60-åra, da Kekkonens kurs ser ut til å gå mot fullstendig bankerott.

#### FORLENGELEN AV VSB-AVTALEN

I 1968 utga Finlands ambassadør i FN og en av de fremste utenrikspolitiske lederne, Max Jacobson, ei bok der han bl.a. ga følgende tolkning av VSB-avtalen:

*»Fra nøytralitetssynspunkt var det utvilsomt nyttig at ikke bare utvirkningen av militær bistand men også inngåelse av militære drøftinger bare skulle skje på initiativ fra Finland.»*

*»Spørsmålet om militær bistand fra Sovjet blir aktuelt bare i det tilfelle at Finlands territorium allerede er blitt utsatt for militært angrep.»*

Disse synspunktene til Jacobson baserer seg på tolkninger som var vanlige både i Finland og i Sovjet ennå i 50-åra. Hensikten hans kan dels ha vært å tilintetgjøre den presedens som notekrisen skapte for tolkning av VSB-avtalen. Jacobsons bok vakte en omfattende diskusjon, som ble tilspisset ved at sovjetiske kommentatorer skarpt kritiserte Jacobsons synspunkter. Da Bresjnev i februar 1970 foreslo at VSB-avtalen



*Den såkalte »tilliten» mellom Sovjet og Finland er opprettholdt ved at den politiske ledelsen i Finland, med president Kekkonen som forgrunnsfigur, har Boyd seg for hvert eneste av framstøtene fra sosialimperialismen. (Bildet: Bresjnev hyller Kekkonen i Moskva.)*

skulle forlenges før utløpet – normalt utløp den i 1975 – ga en stor del av den finske pressen uttrykk for håp om at avtalen skulle revideres. Spesielt ønsket man at Finlands nøytralitet skulle slås utrykkelig fast i avtalen.

De forhandlinger som ble ført om avtalen sommeren 1970 har vært hemmeligholdt, men ifølge sporadiske opplysninger som har lekket ut var de »dramatiske». Finlands daværende utenriksminister har medgitt muntlig at Sovjet avviste Finlands forslag gjennom å stille motkrav. Innholdet av dem er imidlertid ikke kjent.

Det har vært antatt at årsaken til at Sovjet foreslo å fornye VSB-avtalen var den diskusjonen Max Jacobsons bok

startet i Finland. Kekkonen har sjøl antydnet dette:

*»Vi har nok merket i en halvannet til to års tid at man i Sovjetunionen har snakket meget lite om Finlands nøytralitet. Nå vet vi årsaken: Misforståelser på grunn av synspunkter som har vært framført fra vårt hold i visse diskusjoner.»*

Forlengelsen av VSB-avtalen og avvisningen av Finlands endringsforslag har allikevel bare vært et ledd i en større kampanje hvorigjennom Sovjet klart har skjerpet sin tolkning av VSB-avtalen og gått fra sitt tidligere syn på Finlands nøytralitet. Årsaken har naturligvis ikke vært de diskusjoner som har vært ført i Finland, men det faktum at Sovjets

aggressive og ekspansive karakter har utviklet seg spesielt raskt fra slutten av 60-åra. VSB-avtalen var opprinnelig en defensiv forsvarsavtale, og som sådan ubrukelig for Sovjets aggressive behov. Derfor har Sovjet ytterligere forvrent tolkningen av avtalen etter notekrisen, og konsekvent avvist enhver reell anerkjennelse av Finlands nøytralitet. Den såkalte »tilliten» mellom Sovjet og Finland er opprettholdt ved at Finlands politiske ledelse har føyd seg i framstøtene fra sosialimperialismen.

I samband med forlengelsen av avtalen sa Bresjnev illevarslende:

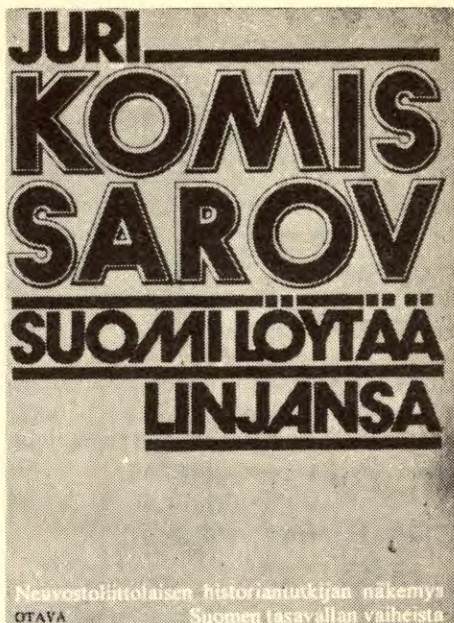
*»Vi er i Sovjet av den mening, at de mulighetene som denne avtalen åpner til å befeste og utvikle vennskapet mellom Sovjetunionen og Finland ikke på noen måte er uttømt, men at de tvert imot ennå ikke tilnærmelsesvis er klarlagt.»*

*»Etter vårt syn er det store muligheter for ytterligere å utvikle og fordype samarbeidet mellom våre stater på den internasjonale arena, og for å løse de problemer i vår verdensdel som er modnet.»*

#### 1974: KOMISSAROV'S BOK GJØR VSB-AVTALEN TIL EN MILITÆRALLIANSE

Sosialimperialismens viktigste framstøt mot Finland i 70-åra utgjøres sannsynligvis av ei bok som er skrevet under signaturen »Jurij Komissarov», og som utkom i 1974 på et finsk forlag. Komissarov skriver bl.a.:

*»De tiltak som Finland har gjort på grunnlag av avtalen fra 1948, (dvs. VSB-avtalen) innebærer, at Finland binder seg til å oppgi sin nøytralitet og inngå samarbeid med Sovjet ved alle de konflikter som blir provosert fram av de tyske militaristene eller deres allierte mot*



Pseudonymet Komissarovs bok, »Finland finner sin linje», som utkom på et finsk forlag våren 1975. Her legger de sovjetiske lederne fram sitt syn på forholdet mellom Finland og Sovjet, som kort og godt går ut på tesen om »finsk nøytralitet – i fred.»

*Sovjetunionen, og som skulle berøre finsk territorium.»*

*»Det ville være feil å tolke begrepet 'angrep eller trusel om angrep mot Finland eller via finsk territorium mot Sovjetunionen' altfor snevert, altfor bokstavelig. Spørsmålet gjelder Finlands sikkerhet og Sovjetunionens grensesikkerhet i nord-vest i videre forstand, en sikkerhet som er bundet til, og i stor utstrekning avhengig av den militærpolitiske situasjonen som oppstår i Nord-Europa og i Østersjøen.»*

### SOVJETISK OMTOLKING AV VSB-AVTALEN

Dette er en fullstendig omtolking av VSB-avtalen, en forvrengning av både dens ånd og bokstav. Enhver krisesituasjon og ethvert framstøt fra Sovjets side kommer helt sikkert til å skyllens på provokasjoner fra vest. Det skulle være nok å minne om at okkupasjonen av Tsjekkoslovakia nettopp ble motivert på denne måten. Komissasarov skriver nesten rett ut at Finland er avtalemessig bundet av de sovjetiske angrepsplanene i nord. Videre sier han at Finland må gi avkall på sin nøytralitet når situasjonen i Nord-Europa er spent, det vil si når *Sovjet* bedømmer situasjonen som spent.

Innholdet i Komissarovs, og dermed også Sovjets tolkning av VSB-avtalen er med andre ord at avtalen er en *militærallianse* mellom Sovjet og Finland. Denne reaksjonære teori om *»allianse med Sovjet i krig, formell nøytralitet i fred»* er ytterst farlig for Finland og Finlands nordiske naboer. Det er ingenting å forundre seg over at general Synnergren advarer mot den fare som utviklingen av kommunikasjonene over Finlands østlige grense innebærer.

På bakgrunn av Sovjets utvikling og de politiske ambisjonene som har kommet til uttrykk de siste årene, er Komissarovs synspunkter lett forståelige. Opprinnelig var VSB-avtalen en defensiv avtale, som rettet som mot angrep fra vest. Sovjet har i dag omtolket avtalen slik at den passer sammen med den nye aggressive strategien som de nye lederne i Kreml har bygd opp. Sovjet bygger i dag raskt ut en offensiv militærstyrke i Nord-Europa som driver militærovelser hvor det inngår angrep på bl.a. Nord-Norge og de danske stredene. Et blick på kartet viser at det ville bli mye lettere for Sovjet å innvandre Nord-

Norge dersom det kunne benytte seg av finsk territorium som oppmarsjområde. Det samme gjelder også for angrep på Sverige. Omtolkningen av VSB-avtalen er ytterligere et bevis på at Sovjet virkelig har slike ambisjoner.

Finlands utenrikspolitiske ledelse har ikke med et ord kommentert Komissarovs betraktninger. Derimot har den anklaget myndighetene i Norge og Sverige for å gå imot det som nå kalles for *»ånden»* fra Helsingforskonferansen, fordi disse landene har pekt på faren for russisk gjennommarsj gjennom Finland. Dette skjedde for eksempel da norske militære for en tid siden viste finske pressefolk stabskart hvor røde piler gikk over et militært sett tomt Finland i øst-vest retning, mot Norge.

Den finske politiske ledelsen ser ut til å ha akseptert det sovjetiske synet på den militære situasjonen i Nord-Europa i all stilhet. Forsvarsmaktens kommandant sa for en tid siden, etter et besøk i Sovjet, at *»det er urealistisk å tenke seg at Finland skulle ha en forsvarinnretning mot øst, vi har jo VSB-avtalen»*. Og tyngdepunktet i de finske forsvarsplanene ligger da også i vest og nord. De finske revisjonistene har krevd at den finske hærens oppgaver skal begrenses til grenseovervåking, og ved en eventuelt krig skal de finske styrkene vente på sovjetisk hjelp.

Også sosialdemokratene støtter denne oppfatningen. Til og med de sovjetiske diplomatene har gitt uttrykk for at Finland ikke trenger noen stor hær.

En høyre-kommentar tenker seg en eventuell krise-situasjon kan oppstå på følgende måte: *»...det kommer til å skje ved at Sovjet konstaterer ved VSB-forhandlingene at et NATO-angrep truer, og at det derfor er nødvendig med et preventiv mot-angrep, Finland anser dette som bevist – og åpner sine grenser.*

Deretter fordeler en forsvarsoppgavene slik at de finske troppene forsvarer seg på sitt eget territorium, mens de sovjetiske styrkene tar seg av de oppgavene som går under betegnelsen »preventivt motangrep». (Wolf Halsti, Uusi Soumi 14.9.1975)

Ingenting tyder på at denne opp-

fatningen er uriktig, tvertimot. Det finske monopolborgerskapet har mange ganger tidligere alliert seg med den ene eller den andre av de imperialistiske supermaktene stormaktene, og det er fare for at det kommer til å gjøre det nok en gang, denne gangen med sosialimperialismen.

## 2. Finland blir økonomisk avhengig av sosialimperialismen

Parallelt med den økende politiske avhengigheten har Finlands økonomiske avhengighet av Sovjet økt meget raskt. Finland og Sovjet startet etter krigen en handel som var meget fordelaktig for begge parter. Fra begynnelsen av 50-åra var handelen basert på fem-årige rammeavtaler. På slutten av tiåret utgjorde handelen med Sovjet ca. 20 % av Finlands total utenrikshandel. Finlands import fra Sovjet har i hovedsak bestått av råvarer, oljeprodukter og halvfabrikata, mens eksporten spesielt i begynnelsen besto av metallindustri-produkter. Denne handelsstrukturen er tilsynelatende svært fordelaktig for Finland. Men i og med Sovjets utvikling til en sosialimperialistisk stat har den for Finland betydd en betraktelig økonomisk avhengighet av Sovjet, som Sovjet spesielt i 70-åra har begynt å utnytte meget målbevisst. En første antydning om dette ga »nattfrosen» i 1958, da Sovjet jo bl.a. med

økonomiske pressmidler felte Finlands lovlige regjering.

På tross av at Finland og Sovjets handel stadig økte i omfang, sank østhandelens relative andel av Finlands totale utenrikshandel på 1960-tallet, fra 20 til ca.12 %. Dette skyldtes først og fremst mangel på etterspørsel etter sovjetiske varer i Finland, og den finske EFTA-handelen som økte svært raskt på denne tiden. På slutten av 1960-tallet presset Sovjet på for å øke sin andel og hele handelsvolumet. De to mest kjente eksemplene på dette presset er leveransen av lokomotiv til de finske statsbanene, som vi kommer tilbake til seinere, og byggingen av det første atomkraftverket i Finland.

I 1965 utlyste det statlige kraftselskapet et anbud på atomkraftverket. Det sovjetiske anbudet ble først levert inn etter fristen, men ble likevel behandlet fordi Sovjet ga beskjed om at viktige russiske sikkerhetspolitiske interesser sto

på spill. Ved bedømmelsen av anbudene viste det seg imidlertid at de tyske, amerikanske og svenske anbudene var både de mest økonomisk fordelaktige og bedre tilsvarte de sikkerhetskrav som ble stilt til atomkraftverk.

På grunn av utenrikspolitiske årsaker ble det tyske og amerikanske tilbudet avvist og konkurransen ble stående mellom det russiske, et svensk og et britisk tilbud. Likevel var ikke Sovjet fornøyd, men antydte at resultatet av forhandlingene kunne innvirke på Finlands øvrige handel med Sovjet – en ny »nattfrost» hang i luften.

Etter dette ga kraftselskapet opp, og bestemte seg for det sovjetiske anbudet.

I 60-åra begynte Sovjet å presse på Finland for å øke handelen, og for å få istand økonomisk samarbeid som gikk ut over vanlig handel. Et avgjørende skritt i denne retning var den økonomiske samarbeidskommisjonen som ble dannet i 1967. Etter det har de såkalte økonomiske samarbeidsprosjektene fått en stadig mer betydningsfull plass. Innfor rammen av disse bygger Sovjet bl.a. et kjernekraftverk i Finland, som ble bestilt fra Sovjet etter kraftig påtrykk. Ennå viktigere er de store prosjektene som Finland bygger i Sovjet med finsk arbeidskraft og kapital. Tusentalls finske arbeidere bygger veier, boliger og fabrikker i Sovjet. Det mest kjente prosjektet er gruvebyen Kostamus, som skal betales med malmleveranser til det Sovjetisk-bygde stålverket i Brahestad. Det er åpenbart at denne typen samarbeidsprosjekter i lengden kommer til å binde Finlands økonomi i meget sterk grad til Sovjet.

Byggeprosjektene innebærer eksport av billig finsk arbeidskraft til Sovjet. De arbeidsløse i Nord- og Øst-Finland blir plassert i brakker bak østgrensa. Det har

til og med vært snakk om at finske arbeidere skal begynne å arbeide i gruvene i Kostamus når driften kommer igang.

Både Sovjet og de finske revisjonistene propagerer eksport av arbeidskraft som en løsning på den store arbeidsløsheten i nordre og østre Finland.

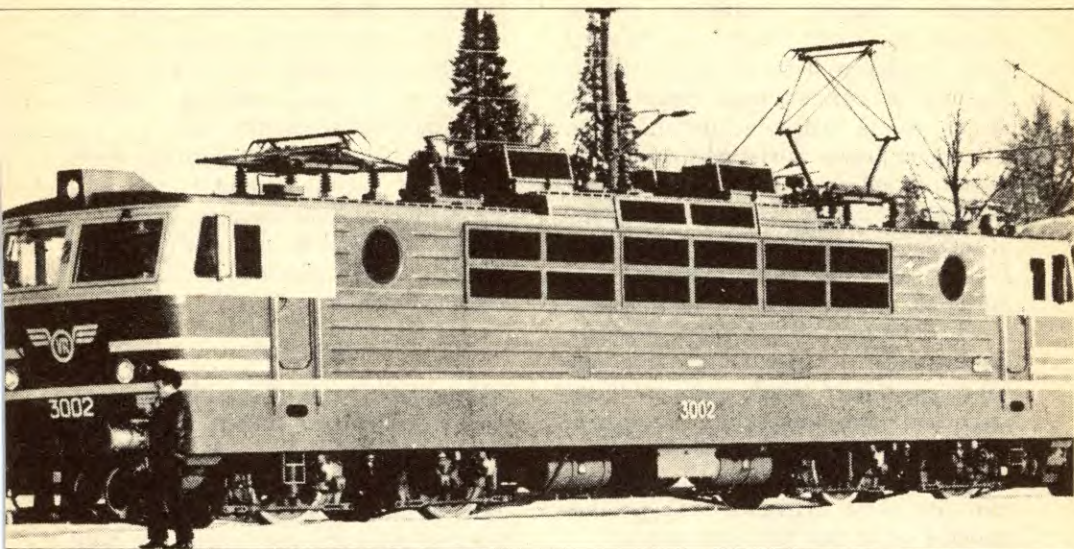
Faktum er imidlertid at prosjektene i sterk grad belaster disse såkalte utviklingsområdene i Finland, og at staten har skåret ned på investeringene i disse områdene med henvisning til byggeprosjektene i Sovjet. Byggeprosjektene i Sovjet kommer på den måten til ytterligere å påskynde avfolkning og bremse utviklingen i utviklingsområdene. Dette forholdet rår jo overalt der arbeidskrafta er en vare som blir konsentrert til de områdene der kapitalen kan ta ut de største profitene.

### »INTERNASJONAL ARBEIDSDELING»

Et viktig ledd i sosialimperialismens politikk i Finland er propagandaen for den såkalte »internasjonale arbeidsdelingen», som også er slått fast i en avtale mellom Finland og Sovjet. Målet med denne politikken er å knytte Finland stadig nærmere til Sovjet, og i siste instans en fullstendig integrasjon der Finland har rollen som en spesialisert utvekt til den sovjetiske økonomien.

Et velkjent og aktuelt eksempel på følgene av den »internasjonale arbeidsdelingen» er Sovjets eksport av el-lokomotiver til Finland.

I 1962 fattet den finske Riksdagen et prinsippvedtak om elektrifisering av jernbanene og om at de elektriske lokomotivene skulle leveres av Finlands egen industri. Både revisjonistene og sosialdemokratene støttet dette vedtaket. Men på slutten av 60-tallet, da det ble aktuelt å bestille lokomotivene, begynte Sovjet å



*I 1962 vedtok riksdagen i Finland at de nye el-lokomotivene måtte kjøpes fra Sovjet – av nasjonale hensyn – sjøl om de blei dyrere enn andre tilbud de hadde fått.*

presse på, bl.a. gjennom den revisjonistiske samferdselsministeren. Høsten 1968 kunne den sosialdemokratiske statsministeren fortelle etter en reise til Moskva at Finlands »nasjonale interesser» krevde at lokomotivene ble bestilt i Moskva. Han henviste bl.a. til den »internasjonale arbeidsdelingen». Disse såkalte »nasjonale interesser» er aldri blitt presisert og det ville antagelig falle vanskelig å gjøre det.

Til tross for at de finske lokomotivene var ferdig planlagt og at finsk industri hadde meget gode forutsetninger for å bygge dem, ble lokomotivene til sjuende og sist bestilt fra Sovjet. Historien er ikke slutt med dette. I takt med elektrifiseringen av jernbanene har Finland trent fler lokomotiv. Nå viser det seg at prisene siden det første lokomotivet ble kjøpt har steget til mer enn det tredobbelte.

### SOVJET GJØR SEG NYTTE AV KRISEN I VESTEN

Etter den såkalte »oljekrisen» i 1973 har Finlands handel med Sovjet økt meget raskt. Finland kjøper to tredeler av sin olje i Sovjet, og denne avhengigheten utnytter Sovjet til rekordstore prisøkninger. Bl.a. kunne Finland betalt lavere priser for sovjetisk olje dersom den ble kjøpt via Vest-Tyskland enn når oljen blir kjøpt direkte fra Sovjet. Prisen på den oljen som Finland kjøpte fra Sovjet i 1974, lå mellom 10 og 30 % over de prisene som ble betalt for olje fra andre land.

Samtidig driver Sovjet prisplyndring også på andre råvarer som Finland kjøper der. Finland betaler f.eks. høyere priser for sovjetisk bomull enn for amerikansk.

Dette førte til at Finland i 1974 hadde et stort handelsunderskudd overfor

Sovjet. Ettersom handelen mellom Finland og Sovjet bygger på bilateral basis, innebærer dette at en stor del av Finlands industri må legge eksporten til Sovjet for å balansere underskuddet. Ytterligere presser Sovjet på for å øke sin eksport av industrivarer til Finland, og for å trekke Finland med i utbyggingsprosjekter av den typen som er beskrevet foran. Situasjonen er spesielt gunstig for Sovjet nå, når det er overproduksjonskrise i vest som har ført til store markedsversker også for den finske monopolkapitalen. Det er typisk at treforedlingsindustrien, som i hovedsak eksporterer vestover, er rammet av en alvorlig krise, mens metall- og særlig verftsindustrien som har store markeder i Sovjet, har kommet seg ganske pent unna krisen.

### SOVJET AVGJØR FINLANDS STILLING TIL EFTA, NORDØK OG EEC

Finlands avhengighet av Sovjet har kommet spesielt godt fram ved de avtaler og forhandlinger landet har inngått med EFTA, NORDØK og EEC. I alle disse tilfellene har Sovjet presset hardt på for å beskytte og utvikle sine økonomiske interesser i Finland.

#### EFTA—

På slutten av 50-tallet møtte Finland motstand fra Sovjet da landet forsøkte å slutte seg til det europeiske frihandelsområdet EFTA. Høsten 1959 advarte statsminister Mikojan Finland om at en tilslutning til EFTA kunne skade Finlands eksport til Sovjet. Under «nattfrosten» året før hadde jo Sovjet håndgripelig vist hva en slik trusel kunne innebære. Våren 1960 overrakte Sovjet en note til Finlands regjering, hvis innhold ikke er kjent. Man tror at noten angikk Finlands EFTA-planer. Da Khrusjtsjov senere

samme år besøkte Finland, lyktes det imidlertid Kekkonen å overtale ham til å akseptere en løsning med EFTA, på den måten at Finland samtidig avskaffet tollene på sovjetiske industrivarer.

I kommunikeet kunne Khrusjtsjov derfor melde at Sovjet forholdt seg «forståelsesfull» til Finlands ønske om å slutte en slik spesialavtale med EFTA, at utviklingen av handelen med Sovjet allikevel ikke ble bremset.

#### NORDØK—

Mer pinlig for Finland ble oppgjøret med NORDØK på slutten av 60-tallet. Finland trakk seg fra planene om en nordisk tollunion i siste øyeblikk, da forberdelesene praktisk talt var fullført. Beslutningen vakte stor ergelse i de andre nordiske landene. Den ble tatt på et tidspunkt da Sovjet var kritisk både overfor Norden og overfor Finlands nøytralitetspolitikk. For borgerskapet var det nødvendig å vinne Sovjets såkalte tillit for at det skulle kunne ro iland den avtalen med EEC som det siklet etter.

#### EEC—

I 1970 begynte regjeringen å forhandle med EEC om en frihandelsavtale til tross for at Sovjet forholdt seg svært negativ til dette. Da forhandlingene var gjennomført sommeren 1972, og det gjensto mindre enn en uke til avtalen skulle undertegnes, gikk den sosialdemokratiske regjeringen plutselig av. Den våget ikke bære den utenrikspolitiske risiko som undertegning av avtalen kunne medføre for partiet. I stedet reiste Kekkonen til Sovjet, til Zavido, der han møtte Bresjnev. Bresjnev advarte Finland mot å ha det for travelt med EEC-avtalen, og antydnet at det ville kunne føre til vansker i øst-handelen.

For å ivareta Sovjets økonomiske og politiske interesser begynte borgerskapet



*Fra møtet i Konferansen for sikkerhet og samarbeid i Europa i Helsinki 1973. På bildet utenriksminister Karjalainen t.h. og utenriksminister Gromyko t.v.*

å utarbeide en »pakkeløsning», som besto av tre deler:

- 1: Finland får sin frihandelsavtale med EEC
- 2: En lignende avtale inngås med COMECON
- 3: Kekkonens gjenvalg blir garantert med en unntakslov.

Etter at Kekkonen så var blitt gjenvalgt ved vedtak i Riksdagen, uten normalt presidentvalg, og det var inngått en avtale med COMECON i mars 1973, kunne regjeringen endelig undertegne EEC-avtalen.

Tida etter har vist at den viktigste delen av denne pakken var avtalen med

COMECON. Denne, sammen med den økonomiske og industrielle samarbeidsavtalen som Finland inngikk med Sovjet i 1971, kommer til å få mange ganger større betydning enn EEC-avtalen.

Avtalen med EEC har ført til en del vansker med handelsbalansen og til konkurransevansker for finsk industri. Avtalene med Sovjet og COMECON har i tillegg ført til og kommer til å føre til at Finland knyttes stadig fastere til det sosialimperialistiske nykoloniale systemet. Disse avtalene forplikter bl.a. Finland til å delta i den »internasjonale arbeidsdelingen» og utvikle det økonomiske »samarbeidet».

### MONOPOLKAPITALEN ER INNSTILT PÅ Å SELGE FINSK SJØLRÅDERETT

Det eksisterer en del motsigelser mellom sosialimperialismen og det finske monopolborgerskapet i det økonomiske «samarbeidet». Dette gjelder f.eks. prisfastsetting på eksportprodukter. Denne vanskeligheten har delvis blitt løst ved at den finske staten har trådt inn og bevilget eksportsubsidier til storkonsernene. Ytterligere presser revisjonistpartiet sterkt på for å opprette et statlig utbyggings-selskap, som skal overta byggeprosjektene i Sovjet. På denne måten vil skattepengene lettere kunne kanaliseres til finansiering av prosjektene. Til tross for motsigelsene har monopolkapitalen begynt å få øynene opp for fordelene ved østhandelen. Takket være statssubsidiene og relativt langsiktige bestillinger, gir øst-handelen en langt sikrere gevinst enn vest-handelen. Monopolkapitalen er i til-

legg interessert i å utnytte sosialimperialismens ekspansjon i andre land. Et eksempel er den energiavtalen som er inngått mellom Finland og Sovjet, og som bl.a. inneholder en klausul om samarbeid ved prosjekter i tredjeland; Iran, Irak og Kuwait er blitt nevnt som eksempler.

Det er åpenbart at monopolkapitalen er fullt beredt og på god vei til å selge den statlige suvereniteten og den nasjonale uavhengigheten til fordel for sin egen jakt på profitt. Finlands folk har ingen interesse av dette, like lite som av at monopolkapitalen allierer seg med sosialimperialismen i den tredje verden.

Erfaringer har vist at sosialimperialismen skjerper utsuging og prisplynndring så snart den får et grep om fremmede lands økonomi. Finland er ikke noe unntak. Kampen for sjølstendigheten må rettes både mot monopolborgerskapet, sosialdemokratiet og revisjonismen, med utnyttning av de motsigelser som finnes.

## 3. Monopolborgerskapet og revisjonistene holder Sovjets undertrykkelse oppe

Hittil har det vært relativt lett for sosialimperialismen å øve press på Finland og blande seg i landets indre anliggende. Stormaktpolitikken har ikke møtt nevneverdig motstand fra folket. Dette har flere årsaker.

### HEMMEG DIPLOMATI OG SJØSENSUR

Relasjonene mellom Finland og Sovjet har i de siste tjue år vært preget av et hemmelig diplomati som står helt utafor

parlamentets eller pressens kontroll. Dette har framhevet presidentens rolle. Kekkonen fører ofte sine forhandlinger med Sovjet-lederne helt alene, uten engang å benytte egen tolk. Tilsynelatende har samarbeidet vært omgitt av den mest overstrømmende kameratslighet og fortrolighet, mens kritiske spørsmål har vært holdt innafør en snever krets, og bare langsomt nådd ut til allmennhetens kjennskap.

Sovjet har, støttet av revisjonistpartiet, begynt å øke presset på de finske avisene, og har angrepet »antisovjetiske» skriverier. Av denne grunn har utenriksdepartementet kommentert »utenrikspolitisk uheldige» presseytringer. I det felles finsk-sovjetiske kommunike som ble utgitt til VSB-avtalens 25-års jubileum i 1973, blir den finske pressen oppfordret til med »ansvar og saklighet» å tjene utviklingen av de finsk-sovjetiske relasjonene. I Finland har man begynt å snakke om »sjøl-sensur» for å karakterisere tilbakeholdenheten i kritikken av Sovjet. Spesielt partipressen, også på høyre fløy, står vakt om sin »utenrikspolitiske regjeringsdugelighet». Den uavhengige pressen har derimot mott angrepene på ytringsfriheten med motstand. Landets største dagsavis konstaterte f.eks. nylig at »'munncurven' strammes stadig» og at »den utenrikspolitiske ytringsfriheten går fullstendig tapt».

### REVISJONISMEN SOM IMPERIALISTISK AGENTUR

Utgledingen av Finlands Kommunistiske Parti til et revisjonistisk parti som helt går i ledetog med sosialimperialismen, har i høy grad bidratt til å avvæpne arbeiderklassen og folket overfor sosialimperialismen. Særskilt aktive har revisjonistene vært i angrepet på de borgerlig-



*De finske revisjonistene feirer seieren i den anti-fascistiske krigen 30 år etter freds slutninga – med forslag om at det innføres »fascistlover» som forbyr enhver kritikk av Sovjetunionen i Finland.*

demokratiske rettighetene. De har presset hardt på for å få Riksdagen til å stifte en såkalt »fredslov», som de facto skulle kriminalisere all propaganda rettet mot sosialimperialismen. Pravda har åpent støttet disse planene.

Revisjonistpartiet bærer en stor del av ansvaret for den svake motstanden mot sosialimperialismen. Partiet kom inn i en vanskelig krise på slutten av 60-tallet da det deltok i kapitalens regjering. Regjeringspolitikken vakte motstand både innafør og utafør partiet. Denne i seg sjøl progressive opposisjonen ble utnyttet av den pro-sosialimperialistiske fraksjonen i partiet, som lyktes i å organisere en bred

opposisjon som har meget stor innflytelse særlig blant ungdommen. I og med at denne opposisjonen er blitt styrket, er hele partiet blitt ennå sterkere knyttet til sosialimperialismen. Det arbeider bl.a. hardt for å utvikle de økonomiske relasjonene til Sovjet, og særlig opposisjonen arbeider konsekvent for å knytte Finland også politisk og militært til Sovjet. Den har fullt ut akseptert sosialimperialismens tolkning av VSB-avtalen.

### FINDLANDISERING SOM FORBILDE

President Kekkonen har ved et par anledninger framholdt »findlandiseringen» som et eksempel til etterfølgelse for andre land. Ved VSB-avtalens 25-årsjubileum sa han for eksempel: »Vi foreslår ikke *avtalen* fra 1948 som modell for andre nasjoner, men vi foreslår *resultatene* som modell: et tillitsfullt og konstruktivt samarbeide mellom stater med forskjellig samfunnsystem. Dette er den riktige »findlandisering». Anvendt i denne betydningen anbefaler vi den nye termen til almen bruk.»

Også Sovjet har i flere tilfelle framholdt det eksemplariske i Finlands utenrikspolitikk og relasjonene til Sovjet. Sjøl om »findlandiseringen» har mange trekk som særegne for Finland, representerer den likevel det almene i Sovjets strategi, ikke bare ovenfor Norden men ovenfor hele det øvrige Europa.

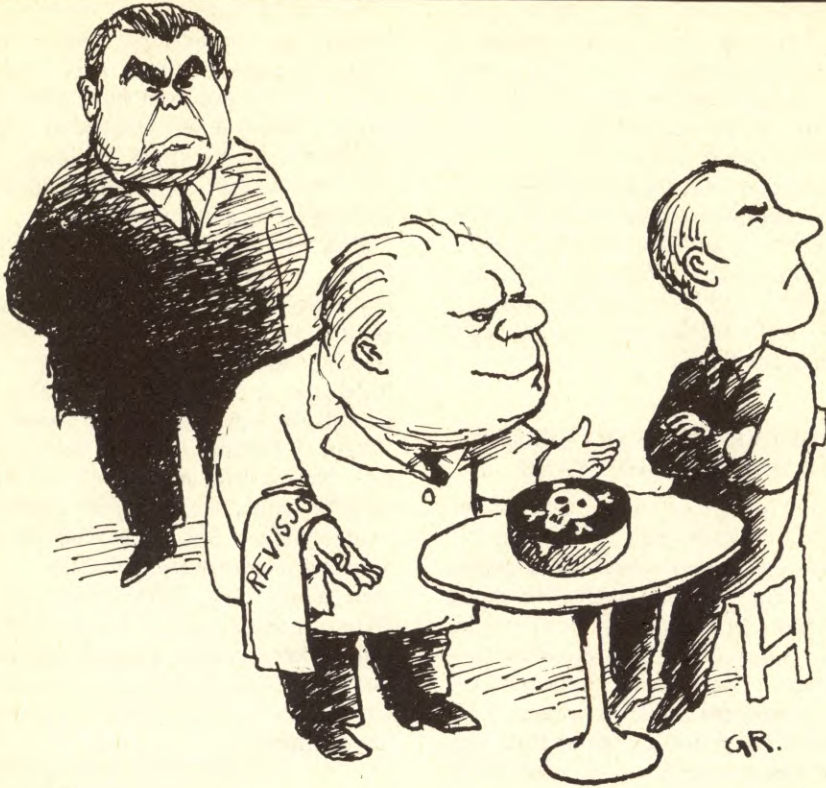
»Finlandiseringen» har fra Sovjets side vært en slags dobbelstrategi. Dels har Sovjet bygd opp en militær trussel mot Finland, og gjort det klart at de er forberedt på å anvende militær makt. Dels har de budt fram den såkalte »fredlige sameksistens»: markeder, råvarer, kulturutveksling o.s.v.. Jo mer dette såkalte samarbeidet har bundet Finland,

dess mer har det blitt preget av Sovjetisk innblanding i landets indre politiske forhold. Sovjet har grepet inn ved presidentvalg og ved regjeringsdannelser, presset på i økonomiske spørsmål, angrepet pressefriheten, drevet spionasje og systematisk prøvd å bygge opp en femte-kollonne i Finland.

De samme elementene som er beskrevet ovenfor preger også Sovjets strategi ovenfor resten av Norden og det øvrige Europa, her i skarp konkurranse med den andre supermakten om hegmoniet i verden. Sovjet bygger i dag opp en enorm invasjonsarme langs grensene til Vest-Europa og foretar den ene militære provokasjonen etter den andre. *Samtidig* tilbyr de de kriserammete europeiske monopolkapitalistene store markeder og lokker til seg teknisk hogtstående investeringer, for å få bukt med sin egen krise. Til gjengjeld tilbyr Sovjet olje og andre råvarer og legger opp planer for et europeisk energiforsyningsnett.

Men parallelt med denne utviklingen øker Sovjet sin innblanding i de europeiske landenes indre anliggender. De angriper først den ene, så den andre politikeren, bygger ut sitt spionasjenett og sin femte-kollonne, og forsøker å svekke samarbeidet mellom de europeiske landene. På sikkerhetskonferansen i Helsingfors prøvde Sovjet å få legalisert retten til indre innblanding. Selv om de ikke lyktes i dette forsøket er det tydelig at Sovjet vil bruke et europeisk sikkerhetsystem i kampen for hegmoniet i Europa. Denne kampen kommer til å føre til en imperialistisk omfordelingskrig mellom de to supermaktene.

Finland spiller en svært reaksjonær rolle i den sovjetiske offensiv. Finland er det vest-europeiske landet som mest aktivt sprer avspenningsillusjonene og dermed gjør seg til talsmann for den



### HISTORIEN OM TUNFISKEN

Finland importerer hermetisk tunfisk fra Sovjet. I fjor januar ble det imidlertid avslørt i en svensk og engelsk avis at den finske livsmiddelkontrollen hadde undersøkt opplysninger om denne fisken. Ved en rutineanalyse, som blir foretatt på alle importerte matvarer, hadde det vist seg at tunfiskboksene inneholdt en kvikksølvmengde som var tre ganger høyere enn det den finske normen tillater.

Den instans som fatter slike vedtak, våget ikke å trekke fisken tilbake fra markedet, men kontaktet utenriksdepartementet, som bestemte at saken måtte holdes hemmelig. Deretter kom det en uttalelse fra livsmiddelkontrollen som slo fast at »den sovjetiske fisken ikke er farlig å fortære som menneskeføde».

Da saken likevel ble avslørt ble det en stor skandale og butikkene ble tvunget til å sette prisen på denne fisken ned til en tredjedel av den opprinnelige prisen, for å få solgt noe i det hele tatt.

Revisjonistene derimot, krevde at den »anti-sovjetiske provokasjonen» måtte slås tilbake, noe som ikke kan oppfattes på annen måte enn at de oppfordret sine tilhengere og det finske folket forøvrig til å spise mer fisk – kvikksølvforgiftet sovjetisk fisk.

imperialistiske pasifismen. Denne pasifismen har som sin fremste oppgave å skjule supermaktens og først og fremst Sovjets krigsforberedelser, og dermed øker faren for en verdenskrig. Videre har Finland også gjort politiske framstøt som har vært egnet til å styrke sosialimperialismens posisjoner. Eksempel på dette er forslaget om en atomfri sone i Norden, de sosialdemokratiske utfallene mot Sveriges nøytralitetspolitikk, og tilslutt forslaget om at det nordiske samarbeidet også skulle omfatte Sovjet.

### **DER DET ER UNDERTRYKKELSE, ER DET OGSÅ MOTSTAND**

Sovjets innflytelse i Finland virker svært stor akkurat nå, og det hersker ingen tvil om at den vokser raskt. Sosialimperialistene og deres lakeier blir stadig frekkere og mer overlegne i sine angrep på Finlands suverene rettigheter. Men samtidig viser de sin svakhet. Sosialimperialismen er dødsens redd for at dens hensikter skal bli avslørt og for at forholdet mellom Finland og Sovjet skal bli åpent debattert i pressen.

Et tydelig eksempel på dette er reaksjonene på Punakaartis (Røde Garde) »finlandiserings«-nummer, som kom ut i juli 1975. En avis som helt løper sosialimperialismens ærend, krevde at artikkelforfatterne skulle stilles til ansvar og at det måtte settes i verk hardere tiltak enn inndragelse av nummeret.

MLR er foreløbig den eneste organisasjonen som bekjemper sosialimperialismen i Finland og forsvarer landets sjølstendighet. MLRs innflytelse er ennå ubetydelig. Men det blir stadig tydeligere at det holder på å vokse fram en folkelig opposisjon mot Sovjets innflytelse i Finland, som en motstrøm til den. Nesten hver måned blir det avslørt en eller annen skandale som gjelder forholdet mellom Sovjet og Finland, og en forsiktig men utvedtydig kritikk er i ferd med å spre seg. Dette åpner for lyse framtidsperspektiver, for det er så godt som sikkert at både Finlands sjølstendighet og den sosialistiske revolusjonen bare kan vinnes i væpnet kamp mot sosialimperialismen.

*Artikkelen bygger på materiale  
kamerater i MLR har laget  
i juni og oktober 1975.*

# TARIFFOPPGJØRET OG KRISA

## Tariffoppgjøret:

LO-ledelsen har vedtatt at tariffoppgjøret i år skal være et samordna, kombinert oppgjør. Hva betyr dette? Hvordan begrunner de det? Hvordan har LO/DNA-ledelsen gått fram for å få arbeiderne til å godta opplegget sitt? Hva slags svar bør de få fra arbeiderklassen?

# AVVIS

# STATLIG

# LØNNSDIKTAT

## 1. Kjemp for høye lønnskrav!

### Situasjonen foran lønnsoppgjøret.

Økt utbygting, økt arbeidsløshet og galopperende prisstigning er stikkordene foran dette lønnsoppgjøret. Som illustra-

- 1) Tallet 40.747 er lønna i 68 omregnet i 74 kroner. Også de andre tallene for reallønn er omregnet i 74-kroner. Tallene er hentet fra NTLs avd. 2/42 sin brosjyre om lønnsoppgjøret.

sjon kan det nevnes at prisene har steget ca. 20 % siden lønnsoppgjøret i 1974. Utviklinga i lønna til en statsansatt i lønnsklasse 10<sup>4</sup> gir et godt bilde av hvordan utbygtinga har økt siden 1968. Reallønna var i perioden 68 til 69 40.747.<sup>1</sup> I perioden 1/4-75 til 1/4-76 vil reallønna i gjennomsnitt bli 40.562. Dette er en tilbakegang på 0,5 % de siste 7 åra.

## TARIFFOPPGJØRET OG KIRSA



*Tor Aspengren har enda ikke lagt fram noen krav fra LO i oppgjøret denne våren. Mer enn det han tilbyr på denne tegningen fra Klassekampen blir det ikke heller. Arbeidsfolk må avvise skambuda fra LO, NAF og regjeringa og stå fast på krava om 25–30 % lønnsauke. Kampen må føres videre lokalt dersom Aspengren får kombioppgjøret i havn.*

Setter vi reallønna lik 100 % for 68/69 var den helt nede i 93,9 % i 73/74, den var 97,5 % i 75/76. Reallønna har altså steget litt i den tariffperioden som nå går ut, men dette gjelder ikke hvis vi ser reallønnsutviklinga over flere år. I samme periode, altså fra 1968 til 1/4-76 vil produktiviteten ha steget ca. 30 %. Dette betyr at utbyttinga har økt enormt i Norge siden 68. For storparten av arbeiderklassen gjelder det at de ikke engang har fått del i den vekst som har skjedd i verdiskapinga. På bakgrunn av dette er det både riktig og nødvendig å stille krav om 25–30 % i generelt tillegg i tariffoppgjøret til våren.

Ved årsskifte var ca. 80.000 arbeidsløse har i Norge. Bare 36.000 av disse ble registrert ved arbeidskontorene. Men når ca. 80.000 er arbeidsløse på ett tidspunkt betyr dette at minst 150.000 personer har vært arbeidsløse en eller annen gang i løpet av det siste året. Kapitalismens krise vil også i 76 ramme store deler av arbeiderklassen i form av arbeidsløshet. I tariffoppgjøret er det derfor helt nødvendig med krav om at ansinetsprinsippet skal gjelde ved oppsigelser, at arbeidsløse skal ha 90 % av lønna og en rekke andre krav som hindrer at arbeiderklassen skal bære hele byrden av kapitalismens krise.

Når det gjelder prisstigningen kan det bare godtas 100 % kompensasjon. Etter mange års knefall fra LO-toppens side vil det også være mange lokale krav og spesielle krav for særskilte grupper som må fram i tariff-oppgjøret.

Borgerskapet har kjørt hardt ut i dette lønnsoppgjøret med forslag om såkalte kombi-oppgjør. De tar utgangspunkt i at det har skjedd en automatisk skatteflåing av arbeiderklassen gjennom prisstigningen. Med utgangspunkt i »argumenter» om at lønnsøkning fører til prisstigning forsøker LO-toppen å skjære ned på de krav

som kommer fra klubber og forbund. I tillegg forsøker LO/AP-toppen å innbille folk at det er likgyldig om den disponible lønna øker gjennom skattelette eller gjennom lønnsøkning. Her roper tyven »stopp tyven». Først øker Kleppe skattetrykket maksimalt – for så foran lønnsoppgjørene å kunne stå fram med tilbud om »skattelette» mot at kapitalen går fri. På kort og på lang sikt vil altså kombioppgjør bety statlig dirigert lønnsenkning.

Både tiltakene som brukes i kombioppgjøret og propagandaen for det er hentet fra innstillinga til Skånlandutvalget. På tross av at LO/AP-toppen »har tatt avstand» fra forslaget om det inntektspolitiske rådet, foreløpig, sikter hele deres politikk i dette lønnsoppgjøret inn mot å sette ut i livet selve hovedinnholdet i Skånlandutvalgets forslag til statlig lønnsdiktat.

## 2. Skånland-utvalget — suppe på en spiker

### AP/LO-toppens langsiktige mål

I denne artikkelen er det hensikten å få kastet lys over det spill AP/LO-toppen driver for å innsnevre fagbevegelsens rett til å avgjøre gjennom kamp hva det norske borgerskap skal være nødt til å betale for kjøp av arbeidskraft. Ved å sette ut i livet stadig flere av Skånlandutvalgets forslag til knebling av fagbevegelsen ønsker LO/AP-toppen å vinne oppslutning om ideen om »den realøkonomiske rammen» som setter »grenser» for lønnsoppgjørene. Men LO/AP-toppen er fullt klar over motstanden mot Skånlandløsninger og har lagt opp til politisk og propagandamessig handlingsprogram for på lang sikt å nå de mål Skånlandutvalget har anbefalt. Derfor blir vårens tariffoppgjør viktig både for den kampvillige delen av fagbevegelsen og for LO-toppen.

### Skånlandsutvalgets forslag et propagandanummer fra LO/AP-toppen og NAF.

Skånland-utvalgets innstilling har allerede fått status som bibel for lønnsoppgjørene. Skånland-utvalgets innstilling fungerer som bibel i flere sammenhenger. For det første inneholder innstillinga de viktigste sosialdemokratiske trosetninger om 'kapitalismen', 'imperialismen', 'arbeiderklassens kamp', 'statens karakter' osv. På mange måter gir innstillingen bedre innsikt i APs politikk enn APs svadafylte valgprogrammer. (Innstillingen viser også sammenfallet mellom Høires og APs politikk og ideologi i fundamentale spørsmål). De anbefalinger Skånlandutvalget har gitt har også fått den rene bibelske status. At et forslag er framsatt av Skånlandutvalget gir den som støtter dem følelsen av å være på trygg is uansett hvor

tynt forslaget er blitt begrunnet i selve innstillinga.

I all hovedsak har AP/LO-toppen bygget på Skånlandutvalgets innstilling i sin politiske kampanje for statsdirigerte inntektsoppgjør. Dersom fagorganiserte gjennomskuer argumentene som Skånland-utvalget har lagt fram vil AP/LO-toppens kneblingsforsøk bli langt vanskeligere.

En avsløring av LO/AP-toppens politikk vil måtte ta to utgangspunkt: 1) vise hvem som tjener på et kombinert og statsdirigert oppgjør og 2) at de offisielle argumentene for at slike oppgjør er nødvendige er uholdbare.

#### Mandatet til Skånlandutvalget.

Skånlandutvalget ble oppnevnt 15. sept. 1972 og avga sin innstilling 22. juni 1973. Det har fått sitt navn etter dets formann Skånland (AP) som i utvalget deltok som »fagøkonomisk ekspert». Hensikten med utvalgets arbeid er i mandatet blitt formulert bevisst kvasi-vitenskaplig: Her heter det: »Utvalget bør forsøke å klarlegge de grunnleggende problemene som ligger bak prisstigningsprosessen, og bør komme med praktiske tilrådinge om tiltak som kan begrense prisstigningen. Det kan her komme på tale å foreslå både tiltak som bør gjennomføres for å dempe prisstigningen på kort sikt, og tiltak som kan virke over lengre sikt.»

Når det gjelder årsaken til at utvalget ble opprettet er det vanskelig å finne noe grunnlag i formuleringene som kan tyde på at regjeringen tok utgangspunkt i arbeiderklassens problemer med prisstigningen. Om prisproblemene heter det »Det er grunn til å frykte at en så sterk årlig prisstigning som vi har hatt i den senere tid vil skjerpe inflasjonsmentaliteten i det norske samfunn og derved føre til uheldige reaksjoner.

En så sterk inflasjonstakt kan få uønskete virkninger for inntekts- og formuesfordelingen, den kan lede til uheldige bruk av ressurser og kan gi økt risiko for en innlandsk kostnadsutvikling som svekker vår konkurransevne. Det er på denne bakgrunn at utvalget nå oppnevnes for å utrede prisproblemene.»

Utvalget hadde ialt 24 medlemmer, og var sammensatt slik at AP og Høire hadde solid flertall i utvalget. Hensikten med utvalgsarbeidet er formulert som et forsøk på en klarlegging av prisproblemene. Men lengre ned i mandatformuleringen framgår det tydelig at regjeringen allerede vet hva de grunnleggende årsakene til prisproblemene bunner i. Her står det: »Inntektsutviklingen må i sin alminnelighet antas å være av vesentlig betydning for omfanget av prisstigningen». . . »De største mulighetene for å påvirke prisutviklingen i Norge framover, kan vise seg å ligge i omfattende nye tiltak innenfor norsk pris- og inntektspolitikk. Dette kan innebære tiltak som berører pris- og lønnsoppgjørene og tiltak som endrer grenselinjene mellom markedsbestemte og administrative priser – eksempelvis utvidet prisregulering. Slike tiltak kan eventuelt inngå i et system der en også nytter skatter, avgifter, subsidier, og tilskott som aktive ledd i pris- og inntektspolitikken.»

De holdningene dette sitatet gir uttrykk for kunne tjene som konklusjon på Skånlandutvalgets innstilling. Da må det enten være slik at synspunktene i mandatet er løse antakelser som regjeringen ønsker å få »klarlagt», mens det som konklusjon hos Skånlandutvalget dreier seg om velbegrunnete påstande. Eller så er det slik at de påstandene som er sitert fra mandatet forblir ubegrunnete påstande også i innstillinga til Skånland. I såfall må man spørre hvorfor innstillinga i det hele tatt er skrevet.

Ved å ta fram enkelte trekk ved innstillingen skal vi vise at dette ikke er noen holdbar «vitenskaplig» begrunnelse for hvorfor lønnsøkninger med nødvendighet fører til prisstigning. Vår konklusjon er derfor at Skånlandutvalgets innstilling bare er 'paradenummer for en borgelig politikk.

### Utvalgets undersøkelse av virkeligheten

Som nevnt i mandatet fikk utvalget den oppgaven å undersøke hva som er årsaken til at prisene stiger. Utvalget klarer faktisk å peke på at når importprisene på råstoffer eller halvfabrikata stiger vil varer produsert i Norge også stige i pris alt etter andel importen utgjør av varen. Utvalget peker også på at statens stadige øking av de indirekte skattene (oms og moms) isolert sett fører til at prisene stiger. Det blir i innstillingen lagt fram tall for prisstigningsveksten i de indirekte skattene og offentlige avgiftene. Når det gjelder importprisenes og skatteøkningens betydning klarer til og med utvalget å peke på at det ikke finnes noen klar årsakssammenheng. Utvalget sier: «Men allerede her er det nødvendig å gjøre bestemte forutsetninger for beregningene, bl.a. at avgifts- og importprisendringene slår fullt ut i vareprisen uten at omsetningsleddene forsøker å dekke noe av dem ved å redusere sin egen fortjenste. I de fleste sammenhenger vil dette antakelig være en realistisk forutsetning.» Det er meget enkelt å forstå forholdet mellom endringer i importpriser/avgifter/skatter og innenlandske priser. Det er så klart at selv borgelige økonomer ikke kan annet enn å oppdage den. De ser at for at importprisene skal slå ut på konsumprisindeksen, må det nødvendigvis være noen som gjør dette og som har rett eller tar seg rett til å gjøre dette. Her bare forutsetter den borgelige økonomien at dette

fortsatt kommer til å skje. Altså er det uinteressant og nesten umulig å hindre denne type prisstigning.

### Tåketale om etterspørselpress.

Utvalget forsøker også å undersøke hvordan etterspørselpress kan tenkes å virke inn på prisene. Nå klarer ikke utvalget å gjøre klart for seg selv hvordan etterspørselpress skal defineres. I stedet



«LO innbyr til debatt» står det på dette heftet. Det stilte svaret på spørsmålet fra omslaget åpent, akkurat så åpent at LOs medlemmer skulle godta kombioppjør for denne gangen. Spørsmåla er bygd opp på lesten fra Skånlandutvalget, og har like lite grunnlag i lovene for pris- og lønnsutviklinga som innstillinga derfra.

tenker de at dersom det eksisterer et etterspørselpress så vil dette slå ut i lav arbeidsløshet og omvendt. De forsøker så å finne sammenheng i Norge og andre land mellom utvikling i arbeidsløshet og prisstigning. I dette forsøket på å finne sammenhenger klarer utvalget å gjøre to oppsiktsvekkende feil. Begge feil er knyttet til hva det er som blir oppfattet som arbeidsløshet av utvalget. En rimelig definisjon av arbeidsløshet vil kunne være alle som i en viss periode a) var uten arbeid og aktivt hadde forsøkt å skaffe seg arbeid b) personer som var oppsagt eller permitert fra en jobb de ventet på å få igjen c) folk som ønsket arbeid men hadde sluttet å søke aktivt fordi de oppfattet situasjonen slik at det var urealistisk å få noen jobb. Målt med et slikt arbeidsløshetsbegrep ville arbeidsløsheten i Norge ved årskiftet 75/76 ligge rundt 80 til 90.000, altså på ca. 5%<sup>2</sup>. Men i Skånlandutvalgets innstilling har man valgt å »se bort ifra» de grupper som er nevnt under punkt b og c i sin helhet og til og med store deler av de arbeidsløse som faller i gruppen under a. Man har bare tatt med de av de arbeidsløse som har latt seg registrere på arbeidskontorene. Med dette utgangspunkt har utvalget så forsøkt å finne ut om det er noen sammenheng mellom det antallet arbeidsløse som lar seg registrere ved arbeidskontorene og prisstigningen i Norge i åra etter krigen. I sannhet en helt uinteressant problemstilling, som de forøvrig ikke klarer å gi noe klart svar på! Men utvalget kaster seg også over oppgaven med å finne ut om slike sammenhenger kan tenkes å

være tilstede i andre land. Men i denne delen av »undersøkelsen» viser de at enten er de uvitende eller er uvillige til å undersøke det faktum at arbeidsløshet defineres forskjellig i alle de land de trekker fram. Når arbeidsløsheten i USA har ligget så mye høyere enn i Norge så skyldes ikke det minst at definisjonen av arbeidsløshet i USA likner mer på den vi ga ovenfor. (Og ikke at AP har klart å holde arbeidsløsheten nede i Norge. Det de har klart er først og fremst å lyve om den reelle arbeidsløsheten). Slik utvalget stiller problemet blir det helt meningsløst. Disse eksemplene er selvfølgelig bare detaljer. Men vi har trukket dem fram for å vise at Skånlandutvalgets måte å undersøke virkligheten på er preget av tåketete problemstillinger og en uhederlig omgang med det datamateriale de legger fram. Men i tillegg til denne middelmådigheten er de som sagt også politisk reaksjonære. Dette kommer fram ved at de ikke stiller det grunnleggende spørsmålet om hvorfor de som kan heve prisene gjør dette i enkelte tilfelle hvor det er såkalt etterspørselpress. I tillegg kunne de også ha undersøkt vilke muligheter arbeiderklassen har for å hindre monopolene i å legge på prisene når det er etterspørselpress.

#### **Utvalget innrømmer: høye lønninger hindrer ikke eksporten**

Det viktigste politiske standpunktet som er formulert i mandatet er antakelsen: økte lønninger fører til økte priser – økte priser fører til svekket konkurransevne for monopolene. En konkurransevne AP mener arbeiderklassen er like interessert i å forsvare og bevare som monopolene. Skånlandutvalget forsøker å finne en sammenheng mellom lønnsnivå og Norges eksportandel til en del land i Europa. Utvalget klarer ikke å bekrefte denne sosialdemokratiske myten om at et

2) Tallet er beregnet ut fra offisielle oversikter over arbeidsløshet.

a) Arbeidsmarkedstatistikk 1974, avsnittet om prinsipper og definisjoner.

b) Statistisk ukehefte nr. 4/76, Tabell over arbeidssøkere uten arbeidsinntekt for 4. kvartal 1975.

høyt lønnsnivå vil være en fare for eksporten. Utvalget sier at de norske monopolenes markedsandel i Europa vil avhenge av råvaresituasjonen og sammensetningen av eksporten og uttaler så: »Dessuten må en regne med at konkurranseevnen er avhengig av mange andre forhold enn utviklingen i lønnskostnader og produktivitet». Når vi vet vilken plass denne myten har i AP og Høires demagogi foran hvert tariffoppgjør så er denne innrømmelsen ikke uten betydning. I mandatet ble det til og med pekt på faren for konkurranseevnen som den viktigste årsak til at pris og lønnsproblemena måtte undersøkes. Myten har aldri stått særlig sterkt, men nå når til og med Skånlandutvalget tviler på denne myten bør vi gjøre AP-folk rundt om i fagforeninger og klubbene oppmerksomme på at til og med sentrale AP-pamper tar avstand fra denne myten. En annen ting er at selv om det var en slik sammenheng var det ingen grunn for arbeiderklassen til å ta ansvaret for monopolenes behov for å eksportere.

### Priser og lønninger.

Det eneste utvalget foretar av undersøkelser når det gjelder forholdet mellom priser og lønninger er en påpeking av hvordan utviklingen har vært i forskjellige næringer. Ikke noe sted i hele utvalgets innstilling blir det påvist hvordan en øking i lønningene med nødvendighet må føre til at prisene stiger. I stedet for å undersøke dette sier utvalget: »For utbetalt lønn og for arbeidsgiveravgift til sosialtrygdene har en lagt til grunn den forutsetning som nyttes i nasjonalbudsjettmodellen (MODIS) om at en lønnsøkning på 1 prosent slår ut i konsumprisindeksen med omlag 1/3 prosent.»

I stedet for å foreta egne undersøkelser tyr utvalget altså til andres reaksjonære

forutsetninger om hvordan virkeligheten forholder seg. Skånlandutvalget har ikke engang undersøkt de »grunnleggende årsakene til prisstigning». De nøyer seg med å sitere andres myter.

I slutten av det avsnittet hvor utvalget utgir seg for å ha »drøftet» prisproblemene og de forskjellige faktorenes betydning tvinges de til å innrømme: »Det kan ut fra det som er sagt foran være vanskelig å trekke bestemte konklusjoner med hensyn til årsakene bak prisstigningen». Dette er en av de få sannheter som utvalget kommer med om sitt eget arbeid.

### Utvalget »glemmer» det viktigste

Utvalget undersøker også hvordan direkte skatter, endringer i bedriftsstrukturen, konkurransesituasjonen, varekvaliteten kan tenkes å påvirke prisene. Men hele tiden går utvalget utenom det ene spørsmål som betyr noe. Hvem kan heve prisene i Norge i dag og hvorfor gjør de det. Så lenge ikke monopolenes sentrale rolle blir påpekt og undersøkt – forblir en undersøkelse av årsaken til prisstigningen uinteressant og uvitenskaplig. I Kina har lønningene økt jevnt helt siden krigen uten at prisene har steget. Ut fra Skånlandutvalgets »forutsetninger» er dette u-fattelig. Men slike fakta som Skånlandutvalget nødvendigvis må kjenne til får dem ikke til så mye som å diskutere de forutsetningene de bygger på engang. I fascistland som Chile stiger prisene med 100 til 200 %, uten at det er mulig å påstå at lønningene er noen vesentlig årsak til dette. Hvorfor stiger prisene så mye. Til og med et Skånlandutvalg ville måtte innse at uansett hvor mye monopolene »skylder» på skatter, lønninger osv. så ligger ikke forklaringen i slike faktorer. Men Skånlandutvalget drøfter ikke slike ubehagelige fakta.

### Marxismens syn på forholdet mellom lønninger og priser

I 1865 holdt Marx to polemiske innlegg i en debatt som fant sted i generalrådet i den første internasjonale. Foredragene er blitt kjent som brosjyra «Lønn, pris og profitt». I en avsløring av Skånlandutvalget er nettopp denne brosjyra verdt å anbefale, fordi utgangspunktet også her var en påstand om at lønningene ikke kunne stige uten at prisene steg tilsvarende. Altså var det ingen grunn for arbeidsfolk til å kreve lønnsøkninger.

Sitat: *»Hvis vi fra en vares verdi trekker den verdi som erstatter verdien av de råstoffer og andre produksjonsmidler som er nedlagt i den – dvs. hvis vi trekker fra den verdien som representerer det tidligere arbeid som varen inneholder –, så vil den overskytende verdi oppløse seg i den mengde arbeid som er tilført varen av den sist sysselsatte arbeider. Hvis denne arbeideren arbeider 12 timer om dagen, hvis 12 timers gjennomsnittsarbeid krystalliserer seg i en mengde gull som er lik 6 shilling, så er denne tilleggsverdi på 6 shilling den eneste verdi hans arbeid har skapt. Denne gitte verdi som bestemmes av hans arbeidstid, er det eneste fond hvorfra både han og kapitalisten må hente sine respektive andeler eller dividender, den eneste verdi som kan deles i arbeidslønn og profitt. Det er klart at denne verdien selv ikke forandres ved at den kan deles i vekslende forhold mellom de to partene. Det ville heller ikke bli noen forandring om en setter hele den arbeidende befolkning istedenfor en eneste arbeider, for eksempel 12 millioner arbeidsdager istedenfor en eneste.*

*Da kapitalisten og arbeideren bare har denne begrensede verdi å dele, dvs. den verdi som måles etter arbeiderens totale arbeid, så vil den ene få dess mer jo*

*mindre den andre får og omvendt. Når en kvantitet er gitt, vil den ene delen av den øke i samme monn som den andre minsker. Hvis lønningene synker, vil profittene forandre seg i motsatt retning. Hvis lønningene synker, vil profittene stige, og hvis lønningene stiger, vil profittene synke. Hvis arbeideren, som vi tidligere har forutsatt får 3 shilling, dvs. halvparten av den verdi han har skapt, eller hvis hele hans arbeidsdag halvt består av betalt og halvt av ubetalt arbeid, vil **profittraten** være 100 prosent fordi kapitalisten også vil få 3 shilling. Hvis arbeideren bare får 2 shilling eller bare arbeider en tredjepart av hele dagen for seg selv, vil kapitalisten få 4 shilling og profittraten vil være 200 prosent. Hvis arbeideren får 4 shilling, vil kapitalisten bare få 2, og profittraten vil da synke til 50 prosent. Men alle disse forandringer har ingen innvirkning på varens verdi. En alminnelig lønnsforhøyelse ville derfor resultere i et fall i den alminnelige profittraten, men ikke ha noen virkning på verdien.»*

Anvendt på de norske tariffoppgjørene betyr dette følgende. Dersom et lønnsoppgjør fører til lønnstillegg så vil arbeiderklassen øke sin andel av de verdiane de selv har skapt. Dersom kapitalen deretter legger på prisen (med lønnsøkningen eller hvilken som helst annen unnskyldning) så kan ikke dette betraktes som annet enn et angrep fra kapitalens side for å undergrave resultatene av lønnsoppgjøret. Dette skjer ikke ut fra noen annen slags lov-messighet enn at monopolene er på jakt etter maksimal profitt. Så enkelt er de grunnleggende årsaker til prisstigning under kapitalismen. Men dermed er selvfølgelig ikke alt sagt. Det er et faktum at prisstigningen fra 1865 til 1938 i Norge var i underkant av 1 % i gjennomsnitt.<sup>3</sup>

3) Opplysningene er hentet fra Skånlandutvalgets innstilling.

Fra 1953 til 69 steg prisene i gjennomsnitt 3,5 %. Mens den fra 69 til idag har ligget mellom ca. 5 og 12 % pr. år. Det er sannsynlig at årsaken til dette kan forklares i hovedsak ut fra to faktorer. Den ene er monopolenes stadig sterkere makt og mulighet til å undergrave lønnsøkninger gjennom planmessig prisstigning. Denne evnen og makten øker ved at monopolene kontrollerer en stigende del av produksjonen og kan *innen visse grenser* vilkårlig fastsette prisene. Dette betyr i praksis at lønna blir tilsvarende mindre verd som prisene stiger. Den andre faktoren er at monopolenes stat har økt skattetrykket ved å øke prisen på offentlige tjenester og ved å legge på de indirekte skattene (oms og moms, avgifter). Spørsmålet om prisene er altså ikke så vanskelig å forstå, hvis man tar utgangspunkt i at det er en del av klassekampen.

### Konklusjoner om Skånlandutvalgets vurderinger av årsaken til prisstigningen

Vi har gått utførlig inn på innholdet i Skånlandutvalgets »fagøkonomiske» del for å kunne avsløre den humbugen de har prestert. Dette har vi gjort fordi Skånlandutvalgets innstilling er det fikenblad AP og LO-toppen skjuler seg bak i angrepet de nå har satt i gang for samordnet og kombinert oppgjør. Konklusjonene vi kan trekke er:

1. Utgangspunktet for Skånlandutvalgets arbeid var å undersøke de grunnleggende årsakene til prisstigningen i Norge etter krigen, med spesielt utgangspunkt i økningen i prisstigningen de siste par år. Det har ikke utvalget gjort. De problemene de har tatt opp har de ikke noe dokumentert svar på. I tillegg er monopolenes rolle fullstendig utelatt. For Skånlandutvalget synes det å være slik at prisene stiger av seg selv.

2. Når utvalget framsetter påstander om sammenhenger mellom prisstigningen og f.eks. lønnsøkning viser det seg at påstandene bare er gamle AP-myter. Utvalget hadde som oppgave å sette fram forslag som kunne begrense prisstigningen. Disse forslagene skulle bygge på undersøkelser om årsakene til prisstigningen. Forslagene fra utvalget bygger ikke på slike undersøkelser.

3. Skånlandutvalget finner at den gamle myten om at land med høyt lønnsnivå har svak eksport ikke er holdbar. Dette er en viktig innrømmelse.

4. Den viktigste oppgaven for utvalget har vært å gi de forskjellige mytene om prisstigning et fikenblad av begrunnelse.

### Skånlandutvalgets forslag til lønnsdiktat

Andre delen av utvalgets arbeid gikk ut på å fremme forslag til tiltak for å hindre prisstigning. Utvalgets tankegang er i korte trekk slik:

a. Prisstigningen vi nå har er ikke ønskelig: Den bør reduseres i alle fall til det nivå den var på i 60 åra.

b. En rekke faktorer påvirker prisstigningen (er årsaker til denne). Dette er som nevnt ovenfor i følge utvalget etterspørspress, importert prisstigning, skatter, avgifter, og først og fremst lønnsutviklingen.

c. Staten må finne fram til og gjøre bruk av virkemidler som kan påvirke disse faktorene og derigjennom prisstigningen. Men fordi enkelte virkemidler har andre formål enn å påvirke prisstigningen, f.eks. å sikre full sysselsetting, viser det seg at det særlig er statlig inntektspolitikk som er det virkemiddel som må utvikles hvis prisene skal under kontroll.

Dette er så bakgrunnen for forslaget om statlig inntektspolitikk. »Svakheten» ved forslaget kommer fram ved to trekk. Det

er bare virkemidler som retter seg mot arbeiderklassen og småborgerskapets interesser. Skånlandutvalget foreslår tiltak overfor. Og som vist i de foregående avsnittene så bygger hele tankegangen på den store illusjonen at det er en lovmessig sammenheng mellom vekst i prisene og lønningene, ved at lønningene presser opp prisene.

I korte trekk går forslaget ut på:

1. Det opprettes et classesamarbeidsorgan som har knyttet til seg »fagøkonomiske eksperter» som foran hvert lønnsoppgjør kommer fram til enighet om hva som er en realøkonomisk realistisk ramme for lønnsoppgjøret.

2. Denne rammen skal være utgangs-

punkt for en fordeling mellom yrkesaktive og pensjonister, mellom arbeidere og bønder, fiskere og småborgere i andre bransjer.

3. Staten skal ved lønnsoppgjøret forplikte seg til å heve/reducere skattene, barnetrygda, subsidiene, momsen, osv. slik at også det offentlige forbruket kommer innen den realøkonomiske rammen og slik at den disponible reallønna ikke går ut over samme ramme.

4. Disse oppgjørstypene bør være permanent og frivillige. Det siste er en nødvendighet for at det hele skal kunne fungere. For som utvalget hevder, hvis folk det angår ikke forstår hvorfor denne typen oppgjør er nødvendig kan de lett velte hele spillet!

## 3. Operasjon kombi-oppgjør

### Tidligere forsøk på lønnsdiktat

I dag forsøker AP/LO/NAF å »selge» dette forslaget fordi det skal redusere prisstigningen. Men tidligere har det vært satt fram forslag om realøkonomiske rammer for lønnsoppgjørene uten at prisstigningen ble brukt som begrunnelse. I åra fra 45 til 49 var det i Norge tvungen lønnsnemnd. I 47 ble det også innført forbud mot lønnsøkning. Dette forbudet ble også lovfestet under prisstoppen i 1970/71. I 1956 forsøkte regjeringen å hindre lønnsoppgjør i det hele tatt. Den foreslo at gjeldende avtale bare skulle forlenges. Dette ble tvunget igjennom, med visse prissubsidier som kompensasjon. I miniatyr et samordnet og kombi-oppsett. Forøvrig har AP alltid etter krigen brukt subsidiene som lokkemat for å holde lønnsoppgjørene innen »realøko-

nomiske rammer». Både i 64 og 66 grep regjeringa inn med tvungen lønnsnemnd. I 73 ble for første gang foreslått en »pakkeløsning». Dette var en form som mer systematisk trakk inn statens avgifter og subsidier i indeksoppgjøret. I stedet for krav om kompensasjon for prisstigning fra arbeidskraftkjøperne krevde og fikk LO prissubsidier og løfte om at visse transportpriser ikke skulle øke. Kleppepakka som kom under tariffoppgjøret året etter bygde vider ut »pakkesystemet».

De forslag Skånlandutvalget har formulert skiller seg noe fra statens lønnspolitikk i åra før. Det viktigste er at forslagene går ut på at staten skal bruke alle virkemidler samtidig i hvert lønnsoppgjør. Det vil si at store deler av statsbudsjettet skal bli avgjort i og med lønnsoppgjøret. Dessuten skal alle lønnsinntekter trekkes inn under kontroll. Skånland-

utvalget legger også vekt på at oppgjøret må være »frivillig». Det vil si at utvalget mener at staten bør forhandle med LO-toppen før vedtak fattes.

### Konsekvensene av forslagene

Hovedideen bak forslaget til Skånlandutvalget er at det skal bestemmes en fast ramme for hvert lønnsoppgjør. Denne skal så arbeidere, funksjonærer, bønder og fiskere, pensjonister osv. forhandle om fordelingen av. Ved hjelp av såkalte »Kleppe-pakker» vil så staten manipulere skatter og avgifter slik at denne rammen ikke brytes. Dette betyr at lønnsoppgjørene delvis blir en slags »vitenskaplig» utregning, dels en fordeling og kamp innen folkets rekker, og delvis en diskusjon om hvor mye skattene skal reguleres. Alt dette tar oppmerksomheten bort fra lønnsoppgjørene som klassekamp. Hele forslaget til Skånlandutvalget tar sikte på å propagandere kaketeorien i ny forkledning. Fagbevegelsens oppgave blir etter denne teorien bare å være med å regne ut kakestykkets størrelse og så være med å fordele denne delen blant alle lønns-takere. Og mens folket slåss om smulene vil monopolene stikke av gårde med milliarder til investeringer og aksjeutbytte.

### Skånlandutvalgets forslag og statsmonopolkapitalismen

Statsmonopolkapitalisme betyr at monopolene underlegger seg staten og utvikler staten som et stadig sterkere og mer aktivt redskap for sine interesser.

I Norge har dette vært tydelig allerede før krigen. Vi har sett det ved at statlige utvalg er blitt fylt med monopolenes representanter. Vi har sett det ved nybyggingen av en rekke banker som skal tilfredsstille industriens behov for finansiering. I 60-åra har staten også gått inn

og overtatt bedrifter og påtatt seg ansvaret for å bygge ut og sikre investeringer til viktige bransjer som aluminium og oljeutvinning og foredling. I oppgangstider får monopolene skattelette (fritak for investeringsavgift osv.) mens i krisetider som nå gir staten f.eks. milliardlån til redere som har spekulert over evne. Som nevnt ovenfor er statlig lønsdirigering heller ikke noe nytt i Norge. Men Skånlandutvalgets forslag går lengre enn noen regjering tidligere har gått. Utvalgets forslag sikter mot å gi staten full kontroll over lønningene.

### APs kamp for Skånlandutvalgets forslag

Innstillinga som kom fra Skånlandutvalget var enstemmig. Alle forslag om inntektspolitisk råd og fastsettelse av realøkonomisk ramme var altså godtatt av de representantene AP/LO-toppen hadde plassert i utvalget. For å nevne noen av de viktigste fra AP/LO så har vi Leif Haraldseth og Jon Rikvold fra LO. Vi har Skånland, Bjerve, Arvid Johanson og Aase Bjerkeholt fra AP-toppen. I tillegg kommer flere andre fra LO. Det er helt utenkelig at ikke sentralstyret i AP og sekretariatet i LO fullt ut visste hva Skånlandutvalget la fram for forslag til inntektspolitikk. Det er også helt usannsynlig at disse 5 nevnte sentrale AP-pampene skulle ha avvikende synspunkter fra resten av toppen i AP.

Ut i fra sammensetningen og enstemmigheten i utvalget kan vi slutte at Skånlandutvalget uttrykker APs strategiske linje i forhold til de framtidige lønnsoppgjørene.

### APs taktikk

Da innstillinga ble offentliggjort våren 1973 møtte den en enorm motstand. I forbindelse med indeksoppgjøret sto Aspengren fram og lovet at prisene skulle

komme under kontroll bare arbeidsfolk viste moderasjon og gikk med på kombinert oppgjør eller såkalt pakkeoppgjør. Men »prisene steig bare værre enn før» utover høsten det året. Det året turde ikke engang AP-folk stå fram og forsvare Skånlandutvalgets innstilling i klubber og fagforeninger. AP slo da en taktisk retrett. De rykket ut med kritikk mot deler av Skånlandutvalgets forslag. Dette var kritikk rettet mot formen for oppgjørene og aldri mot selve kjerne i utvalgets forslag til lønnsdiktat. Etter våren 73 har denne taktikken i hovedsak gått ut på å ta avstand fra at det inntektspolitiske samarbeid skal ha permanent karakter, at det skal bestemmes en ramme i et inntektspolitisk råd og at alle framtidige oppgjør skal være samordnete. På den andre sida har de trappet opp propagandaen for samordnete og kombinerte oppgjør våren 73 og 74, høsten 75 og våren 76.

På LO-kongressen våren 73 ble bl.a. følgende uttalelse vedtatt: »En viktig målsetting for den økonomiske politikken må være å skape grunnlag for en rimeligere prisutvikling og vekst i disponibel realinntekt for vanlige lønnstaker. For å sikre dette kan et nærmere samarbeid om den økonomiske politikken mellom myndighetene og organisasjonene vise seg å være nødvendig». I en uttalelse fra LO-toppen året etter (74) heter det: »Landsorganisasjonen må få erklære seg enig i hovedtrekkene i vurderingene fra utvalgets side». Og videre: »Etter landsorganisasjonens oppfatning er problemstillingen derfor ikke hvorvidt vi også i framtida har behov for et samarbeid mellom myndighetene og organisasjonene om inntektspolitiske spørsmål. Så vel indeksoppgjøret våren 1973, som tiltakene i forbindelse med vårens oppgjør har gitt løsninger som av alle parter må anses som positive. Spørsmålet om et slikt

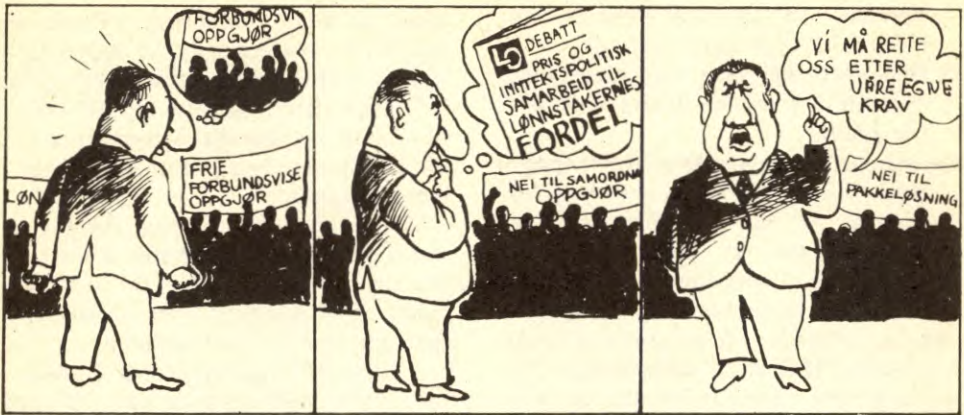
framtidig samarbeid bør imidlertid ikke ensidig knyttes til forslag om et Råd for pris- og inntektspolitikk. Uansett form vil samarbeid om pris- og inntektspolitiske spørsmål først og fremst avhenge av om myndighetene, organisasjonene og deres medlemmer ser verdien av et slikt samarbeid i den gitte situasjonen».

For å få medlemmene til å »se fordelene» ved et slikt samarbeid lovet LO følgende: »Landsorganisasjonen vil for øvrig sette iverk en bred drøfting om pris- og inntektspolitikk blant sine medlemmer gjennom fagbevegelsens grunnorganisasjoner».

Dette gjorde også LO-toppen. De utga debatt-heftet »Pris- og inntektspolitisk samarbeid – til lønnstakernes fordel?» Spørsmålsteget er forøvrig helt overflødig. Her blir det slått fast at a) det finnes en realøkonomisk ramme som må danne grunnlag for hvert lønnsoppgjør, b) at det er en fordel for fagbevegelsen at lønnsglidningen blir betydelig redusert, c) samordning av lønnsoppgjørene er mest solidarisk, d) all erfaring viser at inntektspolitisk samarbeid er til fagbevegelsens fordel, e) men at dette må skje frivillig i hvert enkelt tilfelle vurdert for seg.

Ca. 4000 av LOs over 600.000 medlemmer svarte på et vedlagt spørsmål til studieopplegget. 80 % av disse var for LO-toppens positive holdning til inntektspolitisk samarbeid. Noe som ble slått stort opp i avisene høsten 75 (Arb. 11. des.). Men alle vedtak mot innstillinga er blitt holdt hemmelig i Arbeiderbladet.

o I st.meld. 82 »Om pris- og inntektspolitikken» gjentar Regjeringen myten om at det finnes en klar sammenheng mellom lønnsøking og prisstigning. Regjeringen sier her »Regjeringen mener at vi i vårt land neppe kan oppnå en tilfredsstillende kontroll og styring med prisutviklingen uten at vi



Fra Rod Revy i Klassekampen 48/75. I teksten sto det: »Aspengren og LO i kjent stil: De fagorganiserte, det er oss. De påstår at 85 prosent av de fagorganiserte støtter »kombinert» og samordna oppgjør til våren. Hvem prosentene i virkeligheten er? De tillitsmenn og kvinner som har deltatt på LOs kurs om hvorfor det er nødvendig å spenne livreima inn. Har LO-toppen glemt at f.eks. Kjemisk har landsmøtevedtak mot samordna oppgjør og for frie, forbundsvise oppgjør?»

får et forsterket samarbeid på det pris- og inntektspolitiske område». Regjeringen foreslår også at det satses mer ressurser på å gjøre publikum klar over »årsakene» til prisstigningen.

o Til og med i et bilag til skattekortet har AP forsøkt å smugle inn propaganda for såkalte kombinerte oppgjør:

»Oppgjørsformen er valgt fordi den er beregnet å gi mindre prisstigning enn om hele kompensasjonen for prisstigningen var blitt gitt som lønnstillegg.

Det kombinerte oppgjøret kan sammenlignes med 80 prosent kompensasjon i form av lønnstillegg, men kompensasjonen blir gitt i en mer sammensatt form.

- Et beløp svarende til 1722 kroner pr. år blir gitt i form av lønnstillegg til alle lønnstaker.
- Skattetrekket reduseres med en prosent av bruttomånedslønn fra 1. november 1975 til 1. mai 1976. Fra 1. januar er reduksjonen innarbeidet i trekktabellene og trekkprosentene.

- Barnetrygden økes med gjennomsnittlig 13 prosent fra 1. november 1975. Økningen er større for flerbarnsfamilier enn for etbarnsfamilier.

- Lavere prisstigning fordi en gir subsidier som begrenser prisøkningen etter indeksoppgjøret i jordbruket og fordi det er innført prisstopp med enkelte, meget få unntak fra 1. september og ut året. Dessuten gir den kombinerte oppgjørsformen i seg selv lavere prisstigning.»

### Aspengrens opplegg for tariffoppgjøret 76

I korte trekk har LO-toppen tvunget i gjennom følgende opplegg til forhandlinger foran vårens tariffoppgjør:

- o Det skal forhandles om et lønnstillegg som det er opp til sekretariatet å fastsette utover våren. I tillegg skal det parallelt forhandles med myndighetene om skatte-, avgift-, subsidie- endringer. Dette er kjerna i et kombinert oppgjør.
- o Oppgjøret skal være samordnet. Hvert fagforbund skal underkaste seg en felles ramme. Avstemmingen skal kobles slik at kampvillige forbund skal kunne

stemmes ned. Det skal stemmes over hele pakka, også skattesatser osv.

- o Oppgjøret skal også samordnes med oppgjøret for bønder, fiskere og såkalte frie yrker.

#### **Aspengren demagogi for kombinerte oppgjør**

Siden Skånlandutvalgets innstilling ble ferdig har AP vært på offensiven med propaganda om at Kleppepakker er nødvendig og at bare samordnete oppgjør er solidarisk. Hovedinnholdet i propagandaen er følgende: Prisene stiger og spiser opp lønna. Hvis vi får kompensasjon for prisstigningen i form av lønnstillegg, så vil skatten bare øke og veksten i den disponible reallønna vil ikke være særlig stor selv om det kronemessige tillegget er stort. I tillegg er det slik at lønnsøkninger fører med seg stigning i prisene. Hvis ikke regjeringen kommer med er det så godt som umulig å oppnå lønnsøkninger – og det er tross alt veksten i disponibel lønn som har noe å si.

Når det gjelder forholdet mellom priser og lønninger har vi vist at det er ikke slik at en lønnsøkning i seg selv fører til økning i prisene. Det som skjer er at monopolene ikke godtar lønnsoppgjørets resultater, men prøver å øke profitten på lønns bekostning ved å legge på prisene. Når Aspengren tar som utgangspunkt at en lønnsøkning må føre til prisstigning godtar han dette og dekker den reelle årsaken til at prisene stiger. Den andre begrunnelsen til at det ikke er lurt å kreve høye kronetillegg er at da øker også skatten. Men dette er i virkeligheten en propaganda for APs skatteflæri. Situasjonen er i dag slik at inflasjonen presser arbeidsfolks skatter oppover, uten at det som det skattes av er mer verd. Men dette er uttrykk for APs skatteflæri og man kan ikke i et lønnsoppgjør forhandle med skatteflæerne om reduksjon i skattesatsen på grunn av inflasjonen mot å gi

avkall på høye kronetillegg. APs skattepolitikk må avsløres og det er nødvendig å vise at skattene stiger automatisk fordi AP ønsker dette. Og dette må AP tvinges til å endre og ikke slik Aspengren sier få lov til å bruke som et forhandlingsagn i lønnsoppgjøret.

Konsekvensen av det som skjer er at staten setter ned skattene som skulle vært satt ned automatisk lenge før lønnsoppgjøret og til gjengjeld lover Aspengren å spare monopolene for lønnskrav.

I tillegg til argumenter om at det er bare små kronetillegg som sikrer reallønna kommer også Aspengren med en del andre gamle slagere som brukes for å tvinge igjennom moderasjon i lønnsoppgjørene.

Det ene argumentet er at de land som har høyere lønnsnivå enn gjennomsnittet blant de kapitalistiske landa vil tape konkurransen om eksporten. Dette setter arbeidsplassene i fare. En spesiell utgave av denne myten sier at høye lønninger fører til økte priser som priser norske varer ut av markedet. Nå har det vært langt lavere prisstigning i Norge enn andre land uten at vi har hørt at det motsatte har vært tilfelle, nemlig at norsk konkurransevne har bedret seg. Når det gjelder lønningenes nivå har til og med Skånland avvist at det finnes noen klar sammenheng her.

Et tredje argument for lave kronekrav er at dette sikrer arbeidsplassene. For det første kan det ikke være arbeiderklassens ansvar å sikre arbeidsplassene gjennom lavere lønn – selv om dette hadde vært mulig. For det andre er det slik at de lønnskravene som nå stilles retter seg mot de profitte kapitalen allerede har sikret seg gjennom åra etter 1968. Trusler om nedlegging har derfor helt andre årsaker enn den lønnsøkning et tariffoppgjør gir arbeiderklassen.

## 4. Revisjonistene har lagt ned kampen før kampen er begynt

### Tariffoppgjøret 1976 et viktig oppgjør

Opgjøret til våren er viktig av flere grunner. For det første fordi oppjøret kommer etter to år med den sterkeste prisstigningen i norsk etterkrigshistorie. For folk med fast lønn – ingen lønnsglidning – har det vært nedgang i den disponible realinntekt. Selv for grupper med sterk lønnsglidning har prosentoppgangen vært liten de siste åra. En av årsakene til at noen grupper har fått en viss forbedring i realdisponibel inntekt er den såkalte skattelette gjennom Kleppepakkene. Men dette betyr at monopolene ikke har vært nødt til å øke den reelle lønna nesten i det hele tatt. I tillegg kommer det at lønnsutviklinga var usedvanlig dårlig for alle deler av arbeiderklassen i åra fra 68 og fram til 74. Samlet gir dette grunnlag for sterke lønnskrav til monopolene.

Men dette lønnsoppgjøret er også viktig fordi LO/AP forsøker å knesette det prinsipp at lønnsoppgjør kan erstattes av skatte-subsidie-rente-forhandlinger mellom LO og staten. Det vil si at dette lønnsoppgjøret står om arbeiderklassens rett til å kjempe om prisen på arbeidskraft. AP/LO-toppen har kunnet vise til den enorme prisstigningen, til den enorme skatteøkningen (som AP selv har lagt på folket) og de har forsøkt å knytte en slags forbindelse mellom økte lønninger og økte skatter/ økte priser. Dette lønnsoppgjøret dreier seg derfor også om en kamp mot den myten AP/LO-toppen forsøker å bruke som utgangspunkt for å bygge ut statlig lønnsdiktat. Dersom dette lønnsoppgjøret blir gjennomført med små

kronetillegg, såkalt skattelette fra Kleppe, og koblet avstemming over hele pakken blant alle forbund, så vil LO/AP sikkert og vist arbeide for slike oppgjør også i framtida. Det er da ingen grunn til å tro at de vil nøye seg med deler av Skånlandutvalgets innstilling. Sannsynligvis vil de forsøke å gjøre denne oppgjørsformen mer permanent. De vil fortsette å spre myten om at lønnsoppgjør er et »fagøkonomisk» spørsmål som bør avgjøres i et inntektspolitisk råd. Kanskje vil ikke AP lovfeste denne ordningen, men den vil i alle fall bli forsøkt gjort permanent gjennom frivillig vedtak i LO-toppen.

### Kjemp for sterke krav

Allerde i høst markerte en rekke klubber og foreninger at de ville kreve 20–30 % generelt lønnstillegg. I den fasen lønnsoppgjøret er i nå er det først og fremst viktig å propagandere mot å stemme for lave kronetillegg og mot å godta at det skal stemmes over Kleppepakker. (Dvs. at det skal stemmes over såkalte skattereduksjoner, subsidier osv.). Der det på foreningsplan eller forbundsplan er flertall mot oppgjørsresultatet til våren må det vurderes streik. De forbund som bryter ut av AP/LO-toppens tvangstrøye vil ikke bare kunne sikre seg langt høyere kronetillegg. De vil også stå i spissen for den kampen som før eller senere vil komme mot den kneblingspolitikken som nå føres ut mot all lønnskamp. For eller siden vil de aller fleste i arbeiderklassen bli enige om at det er umulig å leve av skattereduksjoner. Før eller siden vil det bli klart at bare lønnsøkinger kjempet gjennom på profittens bekostning kan gi



*Ledelsen i Jern og Metall på pressekonferanse i januar. Fra venstre Kolbjørn Aune, Arvid Nordlie, Lars M. Skytøen (form.) og Jan Balstad. På veggen har vi felt inn et portrett av NKP's faglige leder, Kolbjørn Harbu. – Felles for disse kameratene er at de først vil snakke om krav når regjeringa har fastlagt ramma for kombioppgjøret. Mot dem må klassebevisste arbeidere stille linja med å avvise lønnsoppgjør over statsbudsjettet, ikke la motstanden mot statlig lønnsdiktat vente til en annen gang, og la arbeidsfolks harme mot manipulasjonene bli utgangspunkt for en kamp for å få skikkelig pris for arbeidskrafta.*

grunnlag for en skikkelig lønnsøkning. Det vil bli klart at når skattene stiger med inflasjonen så skyldes dette at AP fører en skatteflåerpolitikk overfor arbeiderklassen og når prisene stiger så skyldes dette at monopolene legger på prisene for å oppnå den profitten som gikk tapt i lønnsoppgjøret. Ingen av disse tingene skjer på grunn av lønnsøkningene.

#### **Revisjonistene følger opp APs kurs**

I Friheten nummer 52/75 analyserer Kolbjørn Harbu situasjonen sett fra revisjonistenes side. En ting går klart fram av dette intervjuet: NKP ønsker seg enhet med AP på kort og lang sikt. Foran et tariffoppgjør som kommer etter en lang periode med sterk prisstigning klarer Harbu å unngå å nevne noe om kronekrav i det hele tatt.

Tidligere har NKP erklært at de har vært motstandere av kombinert oppgjør. I dette innlegget er motstanden nesten helt forsvunnet. Alt som kan hindre enheten med klasseforræderne i LO/AP-toppen skal ryddes av vegen. Harbu går så langt som å si: »Det nytter ikke å sloss mot vindmøller. Vi kan nå bare ta til etterretning at tariffoppgjøret til våren blir et

kombinert oppgjør». Slik snakker en mann som vil samarbeid med AP-toppen i fagbevegelsen, i 1. mai-togene og som ser det om et langsiktig mål å få enheten med AP på flest mulig områder.

Harbu oppfordrer altså arbeiderklassen til å avblåse kampen mot statlig lønnsdiktat. I stedet for å mobilisere folk til å stemme nei til de elendige resultatene et kombi-oppgjør vil gi, oppfordrer han til en passiv resignasjon overfor APs framstøt. Han skjønner ikke at dersom det ikke blir markert klar motstand mot dette kombi-oppgjøret så vil kampen mot kombi-oppgjørene som kommer bli vanskeligere.

Kampen mot kombi-oppgjørene vil bli langvarig. Nettopp derfor er det viktig å oppfordre klubber og foreninger til å stemme nei til resultatene av årets kombiforsøk. Nå er AP på offensiven i dette spørsmålet. Hvis flere klubber og enkelte forbund gikk ut i streik mot oppgjøret ville dette være hva AP frykter mest av alt. NKP ønsker altså enheten med AP og for å oppnå dette fører de ut en linje i fagbevegelsen som betyr fullstendig knefall for statlig dirigert lønnsenkning.

# Styrk fagbevegelsens kampkraft

# FRA KLASSEKAMPEN TIL SJØS

*Denne artikkelen har vi fått tilsendt fra en kamerat som jobber som sjømann. Han skriver om klassekampen til sjøs fra sjøfolka kjempa gjennom organisasjonsretten i 1890-åra fram til førkrigs- og krisetida i 30-åra. Som han sjøl sier, er det ingen fullt ut vitenskapelig oppsummering. Vi mener likevel artikkelen er et eksempel på hvordan arbeidere kan skrive arbeiderhistorie, og oppfordrer folk i andre yrker til å studere og å forsøke å sammenfatte klassekamphistoria si på samme måten.*

**REDERKAPITALEN VOKSER FRAM**

Like sikkert som rederkapitalen har ekspandert har grunnlaget for ekspansjonen vært internasjonale politiske og militære kriser, underbemanning av båtene og rovdrift på sjøfolkernes sikkerhet og arbeidskraft.

Den »stolte» seilskutetida, som de borgelige historieforskere skjønner, er f.eks. et av de blodigste kapitler i norsk sjofartshistorie.

De engelske industrimagnatens seier over føydale handelsborgere ble fullført ved opphevelsen av navigasjonslovene i 1849. Nå skulle den »frie» konkurransen herske på havene, og bl.a. norske trelasthandlere og nes-konger så mulighetene for skipsfart. Og om hvordan de kom igang og bygde opp flåten forteller Norsk Sjømannsforbunds (NSF) historie:

»Fra trellekår til frie menn»: »Rederne gjenoppbygde sin næring på grunnlag av en hensynsløs utnyttelse av menneskematerialet ombord,...» »Snart fikk Norge ord på seg for å være de flytende likkisters spesielle hjemland.»

I mange år før århundreskiftet figurerte Norge som en god nr. 1 på den internasjonale forlisstatistikken. I et enkelt år, 1893, var forlisprosenten oppe i 7,01, mer enn dobbelt så høy som noe annet land.

Fra 1885 til 1894 forliste 2182 skuter og med disse gikk det med 2314 sjøfolks liv. Dette er like mange som den tyske imperialismen myrdet med sine miner og ubåter under 1. verdenskrig! Så bekvemmelig forhold hadde de norske redere at »Sjøfartstidende» i 1895 kunne melde at mange utenlandske redere lå i forhandlinger med norske om å få overført sine skip til norsk flagg!

**UNDERTRYKKING FØRER  
TIL KLASSEKAMP**

Sjøl om borgerne holder liv i glansbildet om »Vår ære og vår makt har hvite seil oss brakt», så var virkeligheten fylt av blodig undertrykking og sjøfolkas kamp mot

undertrykkinga. Kampkravene gikk ofte på sikkerhet og bemanning.

Da briggen »Nancy» av Drammen skulle gå til England i sept. 1870 med trelastnektet mannskapet å følge med. De ble dømt til 6 mnd. straffarbeid av sjøretten, og dommen ble stadfestet av høyesterett til tross for at det ble dokumentert at skipet etter at det var pumpet lens om kvelden, allerede neste morgen trakk 25 tommer vann!

Og i juni 1890 nedla kull-lemperne og fyrboterne på »Britannia» arbeidet med krav om høyere lønn og at mannskapet i maskinen skulle økes fra 12 til 16. Samtlige ble arrestert. Sjøfolkernes krav om lastelinjer for å hindre overlastning møtte desperat motstand fra rederhold. De ville stå fritt til å spille hasard med søkklastede skuter. Kom skuta velberga fram var det god fortjeneste for all ekstra last og gikk den til bunn var det gode penger for en overforsikra gammel holk. Profitt ble det uansett!

På grunn av den beinharde utbygginga var det mange som rømte og tok hyre på engelske og amerikanske skuter hvor det i alle fall var bedre hyrer. De engelske sjøfolka var tidlig ute med å organisere seg, allerede i 1889 gjennomførte de sin første storstreik. Skipsfarten på England og Skottland ble lammet totalt og de mange norske sjøfolk på engelske båter fikk nyttige erfaringer å ta med seg hjem.

**ORGANISASJONENE KJEMPES FRAM**

I denne perioden med ekstra grov utbytting av sjøens arbeidere, var det de første forsøkene på å organisere seg ble gjort. Det har lenge eksistert borgerlige veldedighetsorganisasjoner for sjøfolk. En slik var »Drammens Sjømannsforening» som i 1896 enstemmig nektet å delta i 17. mai toget fordi det rene norske flagget var offisielt representert. De begrunnet sitt standpunkt slik: »Unionsflagget er blitt oss dyrebart som det merke under vilket vår koffardiflåte har svunget seg opp til en av verdens

anseligste...» «Sjømans» foreninger i redernes tjeneste kjenner vi godt bl.a. fra kampen mot monopolborgernes EEC-framstøt, og det er lett å forstå hvorfor sjøfolk fant disse foreninger ubrukelig i klassekampen til sjøs.

Skipsførerne var de første med sjøen som arbeidsplass som fikk en landsomfattende organisasjon.

Omkring 1880 tjente en skipper omkring fem ganger så mye som en styrmann, og da styrmennene begynte å røre på seg jobbet de bakstreverske skipperne fælt for å beskytte skippernes privilegier. I et opprop fra «Flere styrmænd» i 1891 ble det slått fast: «La oss bli enige om å forbedre våre kår! Fatt mot, enighet gjør sterk!» Dette vakte bestyrtelse i skipperforeningen. Mange arge skipper rettet advarende pekefinger mot de kravstore styrmenn.

I tiden omkring århundreskiftet ble det stiftet mange foreninger for og av sjøfolk. Mange av dem forsøkte å forene sjøfolk, skipper og redere i en og samme forening! Den berømte atlanterhavseileren, skipsfartsdirektør og venstremann Magnus Andersen var en av dem. Men disse «klasseløse» foreninger gikk snart i oppløsning.

Kolonialhandler, ex-styrmann og venstremann, Olaf Barstad kom ganske langt med organisering av styrmenn, maskinister, stuerter, matroser og fyrbøtere i et forbund. Barstad var anti-sosialist og ble derfor støttet av skipsrederne til å begynne med. Men sjøfolka presset på og etterhvert ble foreninga for kravstor og mistet støtten fra rederne. Det ble da gjennom en skipperklasse på sjømannsskolen i Christiania tatt initiativ til dannelsen av Norsk Styrmannsforening, slik at i alle fall styrmennene skulle bli holdt utenfor fagforeninger på klassekampens grunn. Norsk Maskinist Forbund (stiftet 1902) og Norsk Styrmannsforening (stiftet 1910) var i starten reine veldedighetsklubber som i det lengste kunne strekke seg til å sende

## Norske Liggister paa Havet. Englands

eller den Amalgamerede Sømænds- og Fyrbøder-Union af Storbritannien, - Irland og andre Nationer

Indbyder igjennem deres Repræsentant, C. S. Nielsen, den store Almenhed til et offentligt Møde, som afholdes paa Mandag Aften den 4de Maj Kl. 8 i Kristiania Arbejdersamfunds store Sal.

Emne:

### De Norske Sømænds og Fyrbødernes Livskaar.

### Sømænd og Fyrbødere

indbydes særlig. Fri Entré paa Søfartsbog. Kom alle som har den.

Den store Almenhed af Mænd og Kvinder,

kom og hør det hjerteskjærende Skrig, som nu lyder over alt i Værdien og som dræber alt som hentyder til et lykkeligt Samfund.

Entré 10 Øre.

Fri Diskussion.

*Annonce i Social-demokraten for et av de første møtene sjømannen C. S. Nilsen arrangerte for å agitere for å danne faglige organisasjoner for sjøfolk. Møte skulle holdes 4. mai 1891.*

henstillinger til rederne om høyere lønn og bedre arbeidsforhold. Etter flere års kamp med det «gule» Barstad forbundet fikk sjøfolka sitt første forbund på «den faglige klassekampens grunn», som det het i stiftelses ærklæringa fra Norsk Matros & Fyrbøter Union i 1910.

Maskinistenes grenseoppgang mot fagbevegelsen var så sterk at de i starten hadde følgende i sine statutter: «foreninger som opptrer med sosialistiske eller politiske formål eller ved streiker eller lignende har til hensikt å tiltvinge sine forskjellige krav, kan ikke opptas i forbundet». Men de erfarte etterhvert at

bønneskrift ikke ga dem noen framgang, og i 1912 valgte de å sette makt bak kravene: de streiket seg til lønnsforhøyelse, ferieordning og bemanningsskala. I kjølvannet på maskinistenes streik fikk også styrmennene forbedringer, og også de ga på båten linja med bønneskrift. Men de våget ikke stå åpent fram som en klasseorganisasjon. Da de etablerte streikekasse, ble den kalt velferdsfond!

Norsk Matros & Fyrboter Union (NM&FU) kom også velberga gjennom sin første streik og fikk oppretta lønnsoverenskomst. 1912 var gjennombruddsåret for den organisasjonsmessige kamp til sjøs. Sjøl skipsførerene i Haugesund ble bitt av kamplyst og reiste krav om lønnsavtale. Dette førte et par år seinere til den første og eneste skipsførerstreik vi har hatt!

Maskinistenes streik var den første organisasjonsmessige streik i norsk sjøfartshistorie, og den avslørte raskt hvor rederne hadde sine allierte. Ikke før var streiken erklært før regjeringa Brattli (!) rekvirerte 12 av båtene i Bergenske og Nordenfjeldske og satte dem under militær kommando, med marinens maskinister som streikebrytere!

Hvor hardt de norske sjøfolka var utbyttet ser vi ved å sammenligne hyrene for engelske og norske styrmenn i fart på fjerne østen.

I 1912 hadde en engelsk 1. styrmann kr. 418 pr. mnd., 2. styrm. hadde kr. 327, mens tilsvarende norske hadde kr. 120 og kr. 90! Men sjøl om maskinistene og styrmennene hadde innsett at bare kamp kunne forbedre deres kår var det langt igjen for kampenheten til sjøs var oppretta. Bestyreren i styrmannsforeninga erklærte til og med helt åpent at han nærmest ga pokker i om mannskapet fikk innfridd kravet om bemanningsregler, bare prinsippet om tre faglærte styrmenn ble akseptert av rederne! Hver gruppe ombord kavet for seg og ingen gjorde virkelig framskritt.

## IMPERIALISTENES

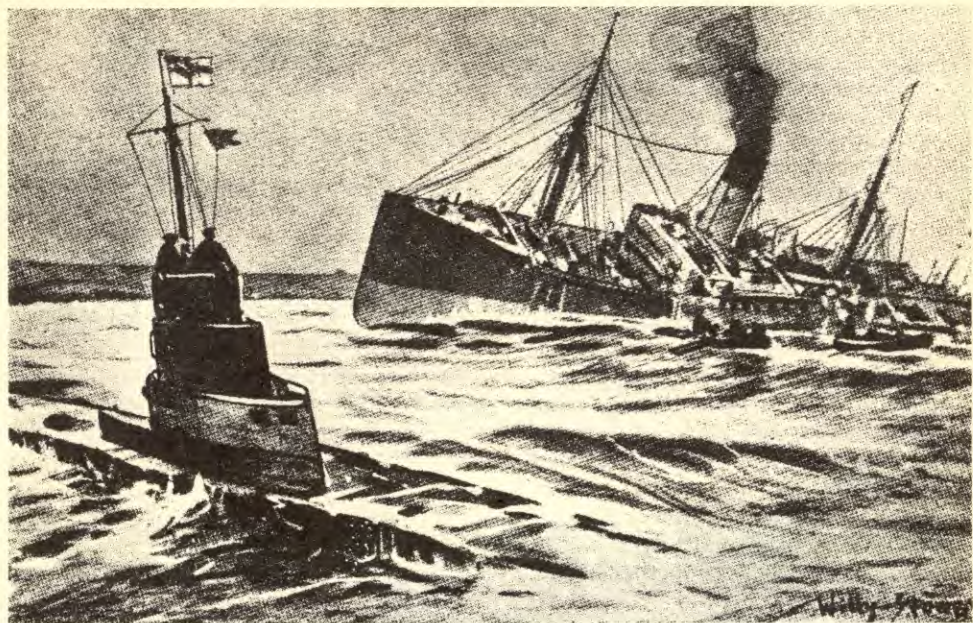
### 1. VERDENSKRIG:

#### kjempeprofitter til rederne og lemlestelse og død for sjøfolka!

Årene 1911 og 1914 var preget av høykonjunktur for skipsfart. Men bare 10 dager etter krigsutbruddet 5. august 1914 lå hele 80 norske skip i opplag. Men når kapitalistenes profitert er i fare handler staten raskt: 14. august ble det nedsatt en komite for å utrede statens bidrag til krigsforsikring av båtene. Komiteen gjorde ferdig sitt bidrag på tre dager – 3 – og den 21. august var lov om forsikring av norske fartøy mot krigsskade vedtatt. Rederkapitalen hadde sikret seg og kunne starte innhåving av krigsprofit!

Tyskland og England erklærte hverandre blokade og hevdet at et hvert forsøk fra nøytrale land på å bryte i gjennom ville bli sett på som en krigshandling og behandlet deretter. Internasjonale traktater som skulle sikre nøytrale lands handel og skipsfart ble fortolket fritt etter det enkelte imperialistlands behov. England erklærte at de hadde rett til som krigslist å la sine skip føre nøytralt flagg, og dermed hadde de tyske ubåtene påskudd nok til å plaffe løs på alt som rørte seg. Ikke engang skip på veg fra et nøytralt land til et annet kunne føle seg trygg. 19. februar 1915 ble Wilh. Wilhelmsen tankeren »Belridge» torpedert uten varsel utenfor Holland av en tysk ubåt.

De norske kapitalistene hadde da som nå sørget for at Norge var sterkt knyttet til og økonomisk avhengig av de ledende stormakter. Uten kull fra England kunne ikke norske skip seile og ikke norsk industri produsere. Dette avhengighetsforhold utnyttet England til fulle. Ingen nøytrale skip fikk gå til sitt hjemland med kull, uten først å ha bragt en godkjent last til England, eller gjort to pliktreiser til franske kanal havner eller til Bilbao etter jernmalm. Dette var det verste ubåtfarvannet og bare i 1917 ble 730 norske



*Slike hendinger som dette blei titusenvis av sjøfolk utsatt for under den 1. verdenskrigen. Rederne tjente svære profitter, mens arbeidsfolk måtte betale med livet.*

sjøfolk drept og 413 skip senket. Fraktene var så høye og redernes profitter så store at England satte maksimal frakter. Men redernes profitt ble ikke truet av det, på et visst tidspunkt hadde de til gode 1 milliard kroner i England! Tilsammen ble det drept 2123 sjøfolk på norske skip og 915 skip gikk tapt.

Rederne skuffet inn profitt, mens sjøfolka måtte blø. Norsk Styrmandsblad skriver: »17. mai 1917 skulle være »sjøfolkenes dag». Å jo, vi takker ærbødigst på sjøfolkenes vegne! Mange takk I edle givere, for de slanter som slenges til de overlevende sjøfolk og for den fattighjelp som de får, fordi de ikke kan få livsvilkår til å bli selvhjelpne medborgere av Norges land. Sannsynligvis får vi også medaljer, fordi vi under sultens pisk tvinges til å fare for rederier som ikke tør vedkjenne seg hva de vil gi sine styrmenn i ansettelsesvilkår. Medaljer kan forhåpentlig

skaffes nokså billig engros. Et minnesmerke over de fallne skulle heller ikke koste svært når det fordeles på Norges mange oppofrende, tapre rike skipsdisponenter.»

Redernes fraktinntekter ble femdoblet i løpet av krigen, mens sjøfolkenes hyrer ikke ble mer enn fordoblet. De høye frakter påførte også det norske folk store lidelser ved at de var en av hovedårsakene til den voldsomme prisstigningen.

Sjømannsorganisasjonene krevde utbetaling av 3 mnd. hyre for torpederte besetninger. Først i april 1918 kom regjeringens forslag hvor de avspiste kravet om tilbakevirkende kraft med løfter om »kompensasjon». (Jfr. den raske behandlinga av skipsforsikringen i 1914!) Det tok 7 år før den tyske stat betalte erstatning. Erstatningen på 7 mill. mark ble avsatt til et fond som invalide sjøfolk og sjømannsenker skulle få glede av.

Tonnasjeavtalen med England innbrakte et overskudd på 30 mill. kr. Av dette fikk »sjømanns»formål 4 mill. kr. Av denne sum ble kun 1 og 1/4 mill. nyttet til sjøfolk som var blitt ledige p.g.a. skipsrekvisisjoner under krigen. Resten gikk til misjon og gamlehjem!

Den symbolske heder til sjøfolka var like stor som den håndfaste støtte var liten! Borgerne over hele landet gikk i spissen for å sette opp miner på sentrale steder som sparebøsser. På minene står det: »FORHEN TIL SJOMANNENS JAMMER OG DØD. NU TIL HANS VELFERD, TRYGGHET OG BRØD.»

I Christiania møtte denne provokasjonen sterk motstand, og borgerne måtte helt ut på Bygdøy for å finne plass for veldedigheta si!

**ETTERKRIGSTID, KRISE  
OG STORE KAMPER**

8. april 1919 sa styrmennene i kystfarten opp sine plasser med krav om å få hevet lønningene opp på nivå med trampfarten, som hadde steget voldsomt under verdenskrigen. Men styrmennene hadde ikke informert de øvrige sjøfolka om streiken, og da solidariteten uteble førte det til et dundrende nederlag. Streiken ble for de 172 styrmennene som deltok, en demonstrasjon av statens klassekarakter. Bemanningsforskriftene ble satt ut av kraft og det eneste som hadde kunnet gi seier var sympatiaksjoner fra de øvrige sjøfolka.

**Achtung! Seelente! Achtung!**  
**u. Hafenarbeiter**

Aus Christiania lief folgendes Telegramm ein:

**Streik utbrudt alle norske skibe maa stoppes.**

Auf deutsch:

**Sjømannsunion,  
Birkeland.**

**Streik ausgebrochen,  
alle norwegischen Schiffe  
müssen gestoppt werden.**

**Seemannsunion,  
Birkeland.**

Wir fordern alle Genossen von der Hafenarbeit und alle Seelente auf, keine Arbeit und keinen Dienst auf norwegischen Schiffen anzunehmen. Die stetig schärfer werdende Krise kann vom Proletariat nur heil überstanden werden, wenn es international zusammenhält. Jetzt ist die Gelegenheit. Zeigt den norwegischen Genossen, daß Ihr mit ihnen solidarisch seid. Sie werden es Euch danken. Ihr werdet die gegenseitige Hilfe bald genug nötig haben.

**Deutscher Schiffahrtsbund.**

**Hoch die Solidarität!**

Druck: Behwitz & Meißner, Hamburg 11, Alsterwall 48.

*Flygeblad som blei delt ut i Tyskland samtidig med storstreiken i 1921. Teksten på tysk er ei oppfordring fra det tyske sjømannsforbundet om boikott av norske skip under streiken.*

### STORMLØP MOT FOLKENES HYRER

For å møte redernes stormløp mot sjøfolkens hyrer ble det holdt felles møter den 11. jan. og den 3. mars 1921 hvor alle, unntatt skipperne, deltok. Norsk Styrmandsforening, Det norske Maskinistforbund, Kystlovenes Landsforbund, Norsk Matros og Fyrbøter Union og Norsk Stuert Landsforbund ble enige om å kreve opprettholdelse av sjøfolkens lønninger, samt en heving av styrmanns og loshyrene. Stor var forbannelsen da losene splittet enheten og lot seg bestikke til å opprette egen avtale med rederne. Etter mye rot og forvirring (?) var det bare maskinistene, stuertene, matrosene og fyrbøterne igjen av den breie enheten, men disse tre gruppene (DnM, NM&FU, NSL) ble enige om å stå enhetlig i den kampen som måtte komme.

NM & FU var tilsluttet Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og strategien for den kommende kamp ble lagt opp i fellesskap med transportarbeiderne på land. Utkjøret mot sjøfolka var ikke noe annet enn et forsøk fra kapitalen på å klyve over gjerdet hvor den mente det var lavest, målet var at en hyrereduksjon for sjøfolka skulle bane vei for ei generell lønnsenkning for heile arbeiderklassen! For rederne var situasjonen gunstig med arbeidsledighet blant sjøfolka og mange båter i bøyene. Skulle sjøfolka vinne kampen måtte arbeiderklassen mobilisere hele sin kampkraft.

26. mars gikk matrosar og fyrbøtere på båter tilsluttet Rederforbundet i utenriksfart i land. I kystfarten startet streiken 8. mai og samme dag kom havne- og transportarbeiderne med. Fra 15. mai var også maskinistene i streik og den 26. var 120 000 tatt ut i streik og sympatistrek. Tradisjonen tro ble båtene på kysten satt under militær kommando, og streikebrytere fra »Samfundshjelpen» gjorde sitt beste for å sabotere streiken. (Det var på denne tida fotballklubben LYN gikk

kollektivt inn i Samfundshjelpen som streikebrytere.) Men det vanket mye juling for disse parasittene! I Christiania ble det bygget høye plankegjerdar langs havna for å skjule streikebryterne, og langs hele kysten var politi og militære utkalt for å beskytte streikebryterne.

I havnebyer på kontinentet og i USA gikk havnearbeiderne til sympatiaksjoner og norske båtar med streikebrytere ble blokkert. »Stavangerfjord» gikk f.eks. fra New York med bare 1/3 bemanning. »Sosialdemokraten» beretter fra Kristiansund: »D.S.»EXCELLENCE» er UHELDIG I KRISTIANSUND. Voldsom uro paa kaien – Skibet maa gaa uten at faa losset. – Passagererne fik ingen bagage – og politiet maatte trække sig tilbage».

I Hammerfest utløste streiken et allment »opprør» som førte til opprettelsen av »Hammerfest-Kommunen» – hvor arbeiderklassen hadde makten en kort periode.

Arbeiderklassen var opprørt over at krigsprofitørene kunne kreve sjøfolkas lønner redusert med 50 %, og de revolusjonære strømingene i klassen var sterke. Men det fantes ikke noe revolusjonært parti til å gå i spissen for kampene. Riktignok meldte DNA seg ut av reformistenes 2. internasjonale og inn i den revolusjonære 3. internasjonale i 1918, men den revolusjonære linja ble aldri skikkelig konsolidert og omsatt i praksis i heile klassen. I AFL beholdt reformistene sentrale verv og da det røynt på for alvor avslørte mange av de »revolusjonære» seg som frasemakere som ikke våget å ta den kampen som klassekampen krevde.

Kravet om generalstreik ble reist over hele landet. Blant annet ble det av samorganisasjonen i Bodø den 31. mai-21 holdt et stort masse møte som reiste kravet om generalstreik. Dagen etter var samme krav kommet inn til AFL fra 18 andre fagorganisasjoner (Arbeideren 1. juni-21.).

I AFL var det strid om to linjer for kampen. Reformistene og de som seinere brøt med DNA og gikk inn i NKP stod

# Sjømand, se her!

- Vet du at sjømandene kjemper for levelige vilkår?
- Vet du at dine kammerater kjemper for at beskytte dine interesser mot billig utenlandsk arbeidskraft?
- Vet du, at hvis du tar hyre er du streikbryter, uanset hvor stor hyre du faar?
- Vet du at du da gaar millionærernes erinde i kampen mot sjømandene?
- Vet du at en streikebryter blir et forhadet menneske hele sit liv?
- Vet du at dine tidligere kammerater stadig vil hviske dig i øret med mindelsen om din judastjeneste?
- Vet du at den eneste maate at undgaa at bli streikbryter er at pakke din sæk og gaa iland?
- Streikbryterens tilblivelse ser du her!!! Vil du bli en av disse?

## Streikbryteren.

Da vorborte var færdig, med sit sidste arbejde, orthen, padden og blodigen, var det endnu et emne igjen til et væsen, en slettes eiendommelig substans, hvorav han skapte streikbryteren.

Streikbryteren er et lobent dyr med sjæl, liksom en kortstrækker; hjerneskallen er fyldt med potetgrøt, og ryggen er gjort av lim og gamle galoger. Paa det sted, hvor menneskene har hjerte, har streikbryteren bare en kjæftklump, som indeholder alskens raastenskap. Naar en streikbryter viser sig paa gaten, vender menneskene ryggen til ham; englene i himlen graeter ved hans saasn, og selve hr. fanden slanger helvedes poste for ham. Judas iskariot var en gentiemaa sømmelig med streikbryteren, ti han hadde saapas menneskelige følelser igjen, at han gikk bes og hængte sig, men det har streikbryteren ikke.

Jack London.

*Opprop fra de streikende sjøfolka under storstreiken i 1921. Som du ser, bruker de Jack Londons sviende ord om streikebryteren for å vekke folk som kunne la seg narre av løgnene til borgerskapet.*

mot hverandre. Aksel Zachariassen sier i »Fra trellekår til frie menn»: »Et lite mindretall i representantskapet ville gjøre konflikten til en politisk storstreik og ta ut også de offentlige funksjonærene. Disse folkene, som seinere kom til å utgjøre de ledende kadre i Kommunistpartiet ble imidlertid nedstemt.»

Resultatet av streiken ble ikke det beste. For kystfarten ble det en hyre-reduksjon på 17 %, mens rederne hadde krevd 50 % i løpet av ett år. For utenriksfarten ble det et dundrende nederlag for sjøfolka. Rederne nektet å opprette avtale overhode, de ville stå fritt til å spekulere i den omfattende arbeidsløsheten i de store havnebyene. Arbeidsløsheten på land og sjø førte samme med det dårlige resultatet av streiken til at medlemstallet i NM&FU

gikk ned fra 5000 før streiken til 900 etter. Hvordan sjøfolka vurderte ledelsen av streiken sier kanskje et hjertesukk fra Aksel Zachariassen: »De aktive Unionsmedlemmer som kom med under krigen var grepet av revolusjonære ideer som fulgte i krigens fotspor.... At en stor del av unionens medlemmer etter den politiske partisplittelsen i 1923 fulgte Kommunistpartiet en tid, er derfor ikke til å undres over.»

## REFORMISTENES KLASSE-FORRÆDERI

Utover 1920 åra fortsetter krise og arbeidsløshet å sette preg på det faglige arbeidet til sjøs. Kull-damperne ble byttet ut med eller ombygget til oljefyring og motorskipene gjorde sitt inntog. Dette

førte til rasjonalisering og arbeidsledighet spesielt for fyrbøtere og kullempere.

Kampen mellom reformister og revolusjonære ble skjerpet. Reformistene klarte å holde en del sentrale verv i Unionen og fra disse kommandoposter konsoliderte de reformisme og knefall for rederkapitalen som rettesnor for det faglige arbeidet.

Omkring 1930 ble klassekampen til sjøs igjen skjerpet for alvor. Mens en matros i 1921 hadde kr.316 i hyre fikk han i 1930 bare kr.150. Ved tariffoppgjøret i 1930 var på ny knefallet reformistenes linje. Mot dette stod kommunistene og de revolusjonære sjøfolka. »Arbeideren» skriver 4. jan. 1930: »En av sjøfolkenes største oppgaver i dag er kampen mot den kapitalistiske rasjonalisering til sjøs...» »De revolusjonære sjømenns krav om tre vakter på dekk og fire vakter i maskinen er derfor ikke fraser som noen ynder å uttrykke sig, men brendende oppgaver for hele den internasjonale sjømannsstand,...» »Kampen for 8 t. dag til sjøs og 6 t. for fyrbøtere, det er kampen mot den kapitalistiske rasjonalisering i skibsfarten...»

Vel et år etter at dette var skrevet, 1. mars 1931, var 320 skip i opplag i Norge og 8000 norske sjøfolk ledige. Den internasjonale rederkapitalen forsøkte vri seg ut av krisa ved omfattende rasjonalisering.

I Storbritannia hjalp sosialdemokratenes regjering rederkapitalen med å minske behovet for tankbåter tilsvarende 45 skip! Internasjonal Sjøtransportarbeider skriver i mai 1931: »For eksempel, præsidenten for North-east Coast Institute McGovern, forteller at den høiere lastelinje vil øke lasteevnen hos tankbåtene alene med 350 000 tonn, eller ensbetydende med en gave til skibslederne med 45 skib hver på 8000 tonn.»

Hvor viktige støttespillere for monopolkapitalen reformister og revisjonister er ser vi klart idag, men også den gang avslørte de seg. »Arbeideren» skriver 8.februar 1930: »Socialdemokratene har

brukt Amerikas »blomstrende» kapitalisme som bevis for at den kapitalistiske stabilisering er fast og evig og at enhver tanke på skjerpning av klassekampen og forberedelse på revolusjon er »forbryterske kommunistiske utopier». I Unionens beretning for 1930, som er skrevet av de to førende anti-kommunist A.Birkeland og Ingv. »Nortraship» Haugen, demonstrerer reformistene sin »sterke» forståelse av den internasjonale krisas karakter:

»Av Norges 4 millioner tonnasje ligger ca. 1 million i opplag og uvirksomhet. Man får håpe at dette retter på sig i sommerens løp, og at depresjonen er av forbigående art.»!!! Mens Wilh. Wilhelmssen rederiene i 1930 delte ut opptil 25 % utbytte til aksjonærene mante reformistene i NM&FU til forsiktighet og »ansvarlighet» p.g.a. redernes »dårilige» stilling. Den 22. feb. skrev »Arbeideren»: »De vellønnede »tillitsmenn» anbefaler sjøfolkene fortsatt å arbeide for fra kr.38 til kr.150 pr. mnd.»

Mot sosialdemokratenes kapitulasjonslinje sto de revolusjonære sjøfolkas linje:

I februar 1931 la mannskapet på D/S »Elfi» av Kragerø ned arbeidet i protest mot at hyrene skulle reduseres fra kr.150 til kr.120 pr. mnd. Internasjonal Sjøtransportarbeider skriver: »I anledning av dette første forsøk fra redernes side på å redusere sjøfolkenes elendige kår, har den revolusjonære opposisjon av sjøfolk i dag avholdt et møte på det kommunale hyrekontoret i Oslo. Uttalelsen ble enstemmig vedtatt: Straks ta kampen opp mot nedsetting av hyrene. Arbeidsløse sjøfolk har felles interesser med de som står i arbeid og ut fra denne kjensgjerning skal vi organisere en felles enhetsfront av alle sjøfolk. Arbeidsløse sjøfolk i Oslo forplikter seg til IKKE å mønstre ut under den tariff som gjelder. Felles krav: Tre vakter på dekk. Fire vakter i maskin. Frem til kamp mot redernes utsultningspolitikk. Frem for en selvstendig ledelse av kampen. Frem til kamp på opposisjonens plattform». For å dekke over sitt

knefall for rederkapitalen forsøkte reformistene å få stoppet kritikken fra radikale sjøfolk. Etter som krisa ble skjerpet ble reformistenes kneblingsforsøk villere og villere.

Sjøfolk kunne bli avkrevd følgende erklæring av NM&FUs ledelse: «.....erklærer herved at jeg avbryter enhver forbindelse med den kommunistiske celle og landsfraksjon og tar avstand fra dens virksomhet, liksom jeg erklærer lojalt å ville respektere organisasjonens lover og beslutninger.»

I 1931 ble 33 medlemmer ekskludert fordi de nektet å undertegne. Men ikke alle eksklusjonsframstøt var like vellykka. I flg. Arbeideren ll., feb. 1930 ble det på møte i Stavanger avd. av Unionen vedtatt at «Arthur Samsing blir å gjenopta som medlem» og en fordømmelse av hovedstyret for egenmektig å ha ekskludert ham.

Men heller ikke i Bergen ville Unions medlemmene danse etter reformistenes pipe. Arbeideren 28. mars 1930: «Forsøk på å kaste Th. Riise ut av Unionen avvist av avdelingen i Bergen. Birkeland (formann NM&FU) dukket opp på medlemsmøte i Bergen og krevde eksklusjon. Riise blev i stedet valgt som delegat til distriktårs-møtet og landsmøte på tross av Birkelands trusler om å nekte å godkjenne hans mandat.»

Reformistene følte seg også truet av den voksende kampenhet mellom arbeidsledige og seilende sjøfolk, og de gjorde hva de kunne for å splitte dem.

Et av de verste forsøkene på splittelse var forslaget om hvordan streikebidrag skulle fordeles i tilfelle streik i 1931. Forslaget deres gikk ut på at bare seilende sjøfolk skulle få streikebidrag. Medlemmer som p.g.a. streik ikke kunne ta ny båt måtte fint klare seg uten streikebidrag. På et møte i Bergen avd. med ca. 100 medlemmer tilstede fikk sabotørene kun ei håndfull stemmer til det reaksjonære forslaget sitt.

### »POLITI-SOSIALISTENE»

Flere kommuner langs kysten var »arbeiderstyrt», dvs. reformistene hadde flertall slik mange kommuner har i dag. Men kommunenes støtte til de arbeidsledige var elendig. Mens hundrevis av sjøfolk gikk ledige i Oslo satt avdelingsformannen i NM&FU, Didriksen, med hendene i fanget sammen med resten av »arbeiderflertallet» i bystyret. Men bystyret fikk ikke dø i synden:

De arbeidsledige organiserte møter hvor det ble valgt en deputasjon og vedtatt krav om tørnsystem (nummerordning) for forhyringen ved det kommunale mønstringskontor. Sjøfolkene ville også gjerne møte ordfører og bystyre for å drøfte hva Oslos myndigheter aktet å foreta sig i anledning den stadig omsigripende arbeidsløshet blant sjøfolk.» Men komiteen fikk avslag på sin søknad om å møte bystyret. Da ble sjøfolkene forbanna og møtte opp på galleriet under et bystyremøte, og fra galleriet leste de opp sine krav. Men det eneste de fikk fra borgerne og »arbeider» flertallet i bystyret var en haug med kollesvingende politifolk.

Sjøfolka ble kjepptaget fra galleriet!

Hetsen fra ledelsen i NM&FU mot kampvillige sjøfolk gikk så langt at de forsvarte streikebryteri! I en artikkel i »Fagbladet» for juni 1931 skriver reformistene: »Da Hurtigrutens D/S MIRA skulde avgaa kl. 1900, men maskinfolkene gikk i land, hvorved skibet blev forsinket. Det kom sig avgaarde uten strassburgere, men med arbeidsvillige folk.»

Streikebryterne i NM&FU ledelsen fortsatte mistenkeliggjøringa av arbeidsledige sjøfolk utover 1930 åra. Formann Birkeland skrev i »Fagbladet» for september 1934: »Under diskusjonen omkring siste tariffrevisjon uttalte saaledes et medlem: at det kunne gjerne bli konflikt, saa han og de andre som gikk i land kunne faa sig job.»

I «Sjøtransportarbeideren» for november 1934 får Birkeland svar på tiltale: «Hvad betyr en slik uttalelse kamerater? Kan det bety annet enn en direkte beskyldning mot oss organiserte arbeidsløse sjøfolk, at vi ønsker streik, for å bli streikebrytere? Kan det bety noe annet enn at han vil hisse de seilende kamerater opp mot oss som gaar i land? Døm selv kamerater!

En som har vært organisert siden 1918»

I 1935 ble klassesamarbeidets grunnlov, hovedavtalen LO – NAF, undertegnet. Parolene fra 1918 – 20 om «revolusjonær» masseaksjon, rådssystem og proletariatets diktatur» var slettet fra reformistenes fraserregister. Tilbake stod det åpne utslørte klassesamarbeidet, med ei DNA-regjering i spissen til å «administrere» kapitalismen. Ledelsen i NM&FU (som etter sammenslåing med stuerter og kokker tok navnet Norsk Sjømannsforbund) som kanskje ikke engang hadde vært frase«revolusjonære» fikk nå det statsbærende parti til å velsigne sitt knefall for rederkapitalen. Ved tariffoppgjøret i 1937 ble streik på kysten avverget vet at «partene» over bordet vedtok regjeringen DNAs forslag.

Men det var ikke bare i kampen for dagskrava at den store «minoriteten» av klassebevisste sjøfolk hadde ei bra linje. Kommuniste og progressive sjøfolk var i fremste rekke i kampen mot fascismen og krigsfaren. «Internasjonal Sjøtransportarbeider» propaganderte sterkt for den proletariske internasjonalismen. Sosialdemokratens bakvaskelser av Sovjet ble avslørt og folkets kamp i Kina ble støttet. Sjøfolk i streik i Japan og mange andre plasser ble også støttet. I 1931 tok de revolusjonære sjøfolka del i demonstrasjoner mot krigsfaren bl.a. i Oslo.

Under borgerkrigen i Spania nektet

sjøfolkene å bli med båter som var bestemt for Franco-havner. Og så sterkt stod anti-fascismen blant sjøfolka at ledelsen i Norsk Sjømannsforbund for ei tid så seg nødt til å støtte den. Men støtten til Spanias folk ble snart sabotert. DNA-regjeringas «ikke innblanding» ble snart NSF's linje. For å kjøpe sjøfolka ble det med hjelp fra velvillige redere ordnet med krigsrisikotillegg, istedenfor boikott av Franco! Men mange klassebevisste sjøfolk var mellom de mange nordmenn som trosset sosialdemokratens «nøytralisitet» og kjempet aktivt på det spanske folks side i kampen mot fascismen.

Vi som i dag skal ta del i de kampene som arbeiderklassen og folket står overfor har mye å lære fra de kampene vår klasse førte i 1920- og 1930-åra.

Da som nå sto arbeiderklassen overfor ei omfattende krise, en framvoksende fascisme, et stadig mer desperat borgerskap og en gjeng med reformistiske lakeier som løper borgerskapets ærend for å isolere klassens mest klassebeviste og kampvillige kadre.

## ETTERORD

Dette er ingen ting annet enn noen tilfældige glimt fra klassekampen til sjøs. De viser at sjøfolk ikke er noen reaksjonære lomler, men at de i de mest kampfylte epokene har tatt sin plass i den kjempende arbeiderklassen.

Vi som i dag er sjøfolk har uendelig mye å lære av de kampene våre klassefeller har ført før oss, men ingen har hittil på en vitenskapelig måte oppsummert de viktigste av sjøfolkenes kamperfaringer. Jeg vil derfor håpe at dette kan bli et tips til kamerater som kan ta på seg å lage ei skikkelig framstilling av sjøfolkas kamp. Det trengs og jeg skal love at sjøfolk kommer til å gjøre seg god nytte av et slikt håndslag!

*Sjømann*

# Den internasjonale marxist-leninistiske rørsla

# MØTE MELLOM NORSKE OG TYSKE MARXIST- LENINISTER

# Fellesuttalelse fra KPD/ML, Tyskland og AKP(m-l) Norge

Høsten 1975 møttes representanter for sentralkomiteene i Tysklands Kommunistiske Parti, marxist-leninistene – KPD/ML – og Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene) Norge. På møtet blei det vedtatt ei felleserklæring fra de to partene. Vi gjengir her hele teksten til erklæringa. Som bakgrunnsstoff til denne felleserklæringa trykker vi utdrag av ei viktig erklæring fra sentralkomiteen i KPD/ML fra desember 1973. Erklæringa behandlar partiets syn på delinga av den tyske nasjonen i to stater – DDR (Øst-Tyskland) og Den tyske forbundsrepublikken (Vest-Tyskland).  
»For eit samla, uavhengig, sosialistisk Tyskland«

Høsten 1975 møttes delegasjoner fra sentralkomiteene i AKP(m-l) og KPD(m-l). Møtet fant sted i en atmosfære av hjertelig, broderlig enhet, som bygger på marxismen-leninismens prinsipper og den proletariske internasjonalismen. Partiene har hatt kontakt med hverandre i lengre tid, og de har samme syn på alle grunnleggende spørsmål. De støtter hverandre og gleder seg over de viktige framgangene de har oppnådd i de siste åra.

AKP(m-l) støtter KPD(m-l)s kamp mot kapitalistisk undertrykkelse og fascisering, mot de to supermaktene og for et forent, uavhengig, sosialistisk Tyskland. AKP(m-l) støtter KPD(m-l)s prinsippfaste kamp for å forene alle tyske marxist-leninister. KPD(m-l) støtter AKP(m-l)s kamp mot utbytting og reaksjon, for nasjonal uavhengighet, mot de to supermaktene og for den sosialistiske revolusjonen i Norge.

Under drøftingene av den nåværende internasjonale utviklinga la begge partier vekt på at hovedtendensen i verden i dag er revolusjon og sosialismens seierrike frammarsj. Men faren vokser også for at den stadig skarpere rivaliseringa om verdensherredømmet mellom de to supermaktene skal utløse en ny imperialistisk verdenskrig. Imperialismens grunnleggende motsigelser har skjerpet seg kraftig og ført til en tydelig skjerping av imperialismens allmenne krise.

I dag er de undertrykte folkene i den 3. verden revolusjonens hovedkraft i verdensmåletokk. Den 1. verden – USA-imperialismen og den russiske sosial-imperialismen – er den største kontrarevolusjonære krafta. Begge partier ser det som sin oppgave å styrke den internasjonale enhetsfronten mot de to supermaktene, å gå inn for å skape et forbund mellom de arbeidende folkene i sine egne land med

## 52 DEN INTERNASJONALE MARXIST-LENINISTISKE RØRSLA

**Proletarier aller Länder und unterdrückte Völker, vereinigt Euch!**

# ROTER MORGEN



**Zentralorgan der KPD / Marxisten-Leninisten**

*Tittelhodet på avisa til KPD/ML – Røde Morgen. Hvis du vil følge med i den, kan du be Oktober-bokhandelen på ditt sted om å bestille den. Avisen kommer hver uke, og inneholder svært mye interessant stoff, ikke minst om fasciseringa i Vest-Tyskland, om krigsfaren og om sosialimperialismen.*

folkene i den tredje verden og å kjempe mot at de borgerlige regjeringene i deres egne land samarbeider med eller kapitulterer for en eller begge supermakter.

For verdens folk betyr den skjerpna rivaliseringa mellom de to supermaktene at faren stadig vokser for at en ny imperialistisk krig bryter ut. KPD(m-l) og AKP(m-l) slår fast at om det blir verdenskrig mellom de to supermaktene, kan folkene ikke støtte seg på eller ha tillit til en supermakt mot en annen. De må ikke gjøre seg noen illusjoner om at monopolborgerskapet i deres egne land vil forsvare nasjonens interesser. Om en 3. verdenskrig bryter ut, så må folkene sette den rettferdige revolusjonære og nasjonale folkekrigen opp mot den urettferdige imperialistiske krigen. Bare en slik krig, der de arbeidende massene stoler på egne krefter og kjemper under ledelse av proletariatet og dets parti, kan forsvare fedrelandet mot fienden. KPD(m-l) og AKP-

(m-l) slår fast at dersom krigen bryter ut, må proletariatet og de arbeidende massene kjempe for å styrte kapitalismen og opprette proletariatets diktatur og sosialismen.

I dag er det en oppgave av første rang å høyne folkenes årvåkenhet og forberede dem på krigen. Samtidig må kampen for seieren i den sosialistiske revolusjonen føres videre med uforminsket kraft. Folkenes framtid er strålende. Enten vil revolusjonen hindre krigen, eller så vil krigen gi opphav til revolusjonen.

Begge partier går inn for at folkene i Europa skal forene seg i kampen mot de to imperialistiske supermaktene. Det er i tillegg også positivt når de kapitalistiske og imperialistiske statene i Europa – enkeltvis eller sammen – setter seg til motverge mot supermaktene kamp for hegemoni. Begge partier bekrefter at de er fast besluttet på å bekjempe alle tiltak fra monopolborgerskapet som betyr skjerpna

## DEN INTERNASJONALE MARXIST-LENINISTISKE RØRSLA 53

undertrykkelse og utbytting av det arbeidende folket. Derfor vender de seg også mot at større land undertrykker mindre innafor den 2. verden. Men det er klart at det ville være feilaktig å behandle disse motsigelsene innafor den 2. verden på like linje med motsigelsen mellom land i den 2. verden og de imperialistiske supermaktene.

Begge supermaktene ønsker å kontrollere Norge. USA-imperialismen kontrollerer viktige deler av den norske økonomien og har store interesser i den norske oljeindustrien. Sosialimperialismen driver rovfiske i norske farvann, ønsker kontroll over ressursene i norske havområder og prøver å trenge inn i den norske økonomien. USA-imperialismen har viktige militære støttepunkter i Norge. USA og NATO gjennomfører militærøvelser som dels er forberedelser til krig, og dels øvelser i militærkupp for å undertrykke en folkelig oppstand. Sosialimperialismen har opprettet verdens største marinebase i Murmansk og en annen svært viktig militærbase ved Leningrad. Styrker fra disse basene øver seg i angrep mot Norge og Norden. Sosialimperialistene prøver å få kontroll over den norske øygruppa Svalbard. Alt dette viser at begge supermaktene truer Norges uavhengighet.

Også i Tyskland er spørsmålet om den sosialistiske revolusjonen nær forbundet med løsinga av det nasjonale spørsmålet. Tyskland blei delt av USA-imperialismen. I dag er den vest-tyske imperialismen en sjølstendig imperialisme og tilhører de mektigste imperialistiske statene i den 2. verden. Likevel har USA-imperialismen sterk innflytelse i Vest-Tyskland. USA-imperialismen har stasjonert okkupasjonsstyrker i Vest-Tyskland og kontrollerer en ikke liten del av økonomien. Den russiske sosial-imperialismen har helt og fullt slavebundet DDR – den andre delen av

Tyskland, – og den truer Vest-Tyskland med militærmakta si. Slik står begge supermakter væpnet til tennene mot hverandre på tysk jord. Arbeiderklassen og de arbeidende massene i begge tyske stater kjemper for et felles mål: For et forent, uavhengig, sosialistisk Tyskland.

Slik ser vi at i begge land, både Norge og Tyskland, er kampen for å løse det nasjonale spørsmålet en viktig hevstang i kampen for den sosialistiske revolusjonen. I begge land kan den sosialistiske revolusjonen ikke seire om det ikke samtidig blir ført en besluttsom kamp mot begge supermaktene.

Det var full enighet om at den moderne revisjonismen må bekjempes som en hovedfiende i arbeiderbevegelsen. Akkurat som det klassiske sosialdemokratiet er det den moderne revisjonismens oppgave å utlevere arbeiderklassen og de arbeidende massene til kontrarevolusjonen. Det er hensikten med deres propaganda for »den fredelige veien til sosialismen». Samtidig tjener de moderne revisjonistene interessene til de nye tsarene i Kreml. Gjennom pro-sovjetisk propaganda og gjennom fraser om »avspenning» i samsvar med ånden fra Helsinki forsøker de å få folkene til å slappe av på årvåkenheten mot en sosial-imperialistisk aggresjon. Den sosialistiske revolusjonen kan ikke seire uten skånselløs kamp mot den ideologiske, politiske og organisatoriske innflytelsen til den moderne revisjonismen. Begge partier ser dette som en oppgave av avgjørende betydning.

For å skape enhet mellom folkene er det nødvendig å styrke enheten mellom de virkelige kommunistene. Kontaktene mellom KPD(m-l) og AKP(m-l) er skritt i denne retninga. Våre to partier lover at de vil styrke kampfelleskapet seg imellom, mellom marxist-leninistene i Europa og i alle land i verden.

# For eit samla, uavhengig og sosialistiske Tyskland

På plenumsmøtet i desember 1973 vedtok sentralkomiteen i KPD/ML – Tysklands Kommunistiske Parti – ei fråsegn om det nasjonale spørsmålet i Tyskland i vår tid. Dette vil seia delinga av Tyskland i to statar, som er lagt under kvar si av dei to supermaktene Sovjet og USA. Vi prentar her nokre utdrag av denne fråsegna, omsatt frå nr. 1 av det teoretiske organet til KPD/ML – »Der Weg der Partei» (februar 1974).

## Tyskland for det tyske folket

*Det særskilte som er sams for Den tyske forbundsrepublikken (Vest-Tyskland) og Den tyske demokratiske republikken, DDR, men som skil dei frå alle desse landa, er at Tyskland er delt vilkårlig i to statar av ein nasjon. Desse to statane er hærsette av troppar frå utanlandske imperialistiske makter. Dei er bundne til ulike aggressive militære alliansesystem, NATO, som står under overhøgda til USA-imperialismen, og Warszawa-pakta, som er under makta til den sovjetiske sosialimperialismen. Spørsmålet om vår tyske nasjon er eit uløyst spørsmål.*

Nett som dei gjer i verdsomålestokk så rivaliserer og samarbeider USA-imperialistane og dei sovjetiske sosialimperialistane også mot kvarandre og med kvarandre i det tyske spørsmålet. Her nyttar dei den noverande tyske regjeringa i kvart sitt område som medskuldig og handlangar (Forbundsrepublikken) eller som vasall (DDR). På den eine sida såg dei helst at

Tyskland heldt fram med å vera delt heilt til St. Mimmerleinsdag.

Det er ingenting dei er meir redde for enn eit einigt, uavhengig og framfor alt sosialistisk Tyskland. *Men på den andre sida freistar dei å dra det som no er den andre delen av Tyskland inn i maktområdet sitt. Om Europa i dag er eit viktig føremål i kampen mellom dei to supermaktene, så slår dette verkeleg til når det gjeld Tyskland.*

USA legg tyngande skattar på sine »allierte». For dei neste to åra (1975 og 1976, red.) skal Forbundsrepublikken betale 2 milliardar tyske mark for stasjoneringa av USA-troppane, og frå 1961 har han betalt 38 milliardar for dette. USA freistar å tvinge dei økonomiske diktata sine på dei europeiske landa og vil velte si eiga store økonomiske krise over på dei. Om lag 22 % av den vest-tyske økonomien, nøkkelindustriar som oljeforedling, EDB o.a. ligg beinveges i hendene på USA-monopola.

Andre europeiske regjeringar, som t.d. den franske, set seg meir og meir til motverje mot diktatet frå supermaktene. Men Forbundsregjeringa strevar i staden på den eine sida for å leggje seg i le av supermaktene, for å vere med på utbyttinga av framande folk og skumme fløyten av det dei to store let etter seg. På den andre sida freistar ho å nytje ut rivaliseringa mellom supermaktene til å styrke den økonomiske og politiske overmaktstillinga si i Europa, til å utvide den imperialistiske makta si i landa i den tredje verda, til å drive fram militariseringa si, for å bli ei supermakt sjølv ein dag.

### Det tyske monopolborgarskapet svik nasjonen

Det tyske monopolborgarskapet har alltid svike dei nasjonale interessene til det tyske folket. Etter den 2. verdskrigen var det reide til å gå med på alle ettergivnader for å reise oppatt makta det hadde tapt så snøgt som råd var. Det såg at det ikkje lenger var føre til å leggje heile Tyskland under det kapitalistiske herreveldet sitt. Difor saboterte det Potsdam-avtalen med hjelp av USA-imperialismen. Det sprengde einskapen i nasjonen, reiv Vest-Tyskland laus frå det tyske nasjonalforbundet og la det under interessene til den amerikanske imperialismen. *Det tyske monopolborgarskapet gjekk så langt med å svike interessene til det tyske folket at det gjekk med på Paris-avtalane som slo fast at Vest-Tyskland skulle vere okkupert av troppar frå vestmaktene heilt til år 2005.*

Det slutta seg til den imperialistiske NATO-militæralliansen for å få utveg til å halde fram under nye vilkår med den aggresjons- og krigspolitikken som hadde skadd den tyske nasjonen så mykje. Stasjoneringa av framande imperialistiske troppar på vest-tysk jord gjer Vest-Tyskland til eit oppmarsjområde for desse troppane mot andre folk. Samstundes tener denne stasjoneringa som eit vern for det tyske monopolborgarskapet. Det tener som siste berging for herreveldet

Proletarier aller Länder und unterdrückte Völker, vereintigt euch!

## Der Weg der Partei



Theoretisches Organ der KPD - Marxisten-Leninisten Nr. 1 Februar 1974

# DEUTSCHLAND DEM DEUTSCHEN VOLK !

Erklärung des ZK der KPD/ML zur nationalen Frage

*Slik ser omslaget på heftet med vedtaket fra KPD/MLs sentralkomitee om Tysklands-spørsmålet. Du kan få det gjennom Oktober-bokhandlene. Ved siden av de avsnitta vi bringer i oversettelse her, inneholder vedtaket også mye interessant om kommunistenes prinsipielle syn på det nasjonale spørsmålet i vår epoke.*

deira når det vert truga av ein væpna oppreist frå folket, av den proletariske revolusjonen.

I den tidlegare sovjetokkuperte sonen og seinare i DDR førte arbeidarklassen under leiinga av partiet sitt, som då framleis var revolusjonært, og i samlag med dei andre arbeidande klassane og laga i folket, ein fylgjestreng strid for einskap i den tyske nasjonen. DDR-regjeringa kom med talrike framlegg om å samle Tyskland. Det skulle gjerast ved hjelp av frie alltyske val og ved å semjast om eit fredsforlik på grunnlag av Potsdam-avtalen. Regjeringa gav full støtte til dei arbeidande i Vest-Tyskland og Vest-Berlin når dei streid for å gjere Potsdam-avtalen

## 56 DEN INTERNASJONALE MARXIST-LENINISTISKE RØRSLA

til røyndom og for å hindre at den tyske imperialismen skulle bli sterk ein gong til.

Rett etter 1945 vart krava i Potsdam-avtalen oppfylte i den sovjetokkuperte sonen: Dei aktive nazistane vart straffa, krigsbrotsmennene, junkerane, konsern- og monopolherrane vart eksproprierte, skulane og styresmakta vart reinska for den brune uånda.

*I 1949 vart den fyrste sosialistiske arbeidar- og bondestaten skipa på tysk jord. Då han vart skipa, sette det vest-tyske og det internasjonale proletariatet all si von til han.* Overgangen til sosialismen i DDR kom slett ikkje på fredeleg vis. Han kom etter hard klassekamp som stødde seg på dei væpna stridskreftene til arbeidarklassen og Raude-armeen. Dei arbeidande i DDR gjekk med stor glød i gang med å bygge den sosialistiske heimen sin.

I 1954 vann DDR suvereniteten sin gjennom ein statsavtale med Sovjet-samveldet. Men i 1956 reiv den revisjonistiske Khrusjtsjov-klikken til seg makta i Moskva. Ikkje før hadde denne klikken teke til med hestehandelen sin med USA-imperialismen om å dele verda opp i interessesfærar, før han minka inn på suvereniteten til DDR og ga ordre til handlangarane sine i SED (Sosialistisk Einskapsparti, DDR) og KPD (kommunistpartiet i Vest-Tyskland) om at dei skulle stogge kampen mot USA-imperialismen i Forbundsrepublikken.

### DDR: Svik mot sosialismen og nasjonen

På slutten av femtiåra tok den revisjonistiske utglidinga i DDR store steg frametter. Denne utglidinga hadde alt byrja tidlegare. I staden for å styrke sosialismen sette dei økonomismen. I staden for ideologisk revolusjonering av massane sette dei byråkratisme og fremje av borgarleg tenking. I staden for å halde fram med striden for å samle nasjonen, gjekk dei på tiggartig til det vest-tyske monopolborgarskapet for å få godkjenning som stat. Då dei hadde innført

det »nye økonomiske systemet« sitt, la dei grunnmuren for ei rask oppbygging av eit borgarskap av ein ny type. *Dermed vart kapitalismen reist opp på ny, dermed fullførte dei sviket sitt mot sosialismen!*

*I dag står DDR-regjeringa fram som ein trufast lakei for herrane sine i Moskva.* Utan eit ord fann ho seg i at dei nye tsarane i Kreml slutta Moskva-avtalen med den vest-tyske imperialismen. Då la dei bort kravet om at regjeringa i Bonn skulle godkjenne DDR etter folkeretten, og tok seg koloniherreretten til å rå over suverenitetsrettane til DDR på eiga hand ved å slutte »Firemaktsavtalen om Berlin«. Før nektar ikkje DDR-regjeringa for at det fanst ein tysk nasjon. Ho tala om DDR som ein »sosialistisk stat av tysk nasjon«. I dag nektar ho for at det finst noko slikt. Dei talar om ein »sosialistisk nasjon i DDR og ein kapitalistisk nasjon i Forbundsrepublikken«. Men det stengjer ikkje for at dei kan kome til å tale om ein tysk nasjon att ein dag, om dei sosial-imperialistiske herrane deira skulle gje bod om det.

Dei austberlinske støvelslikkarane til dei nye tsarane i Kreml skjelv for harmen til dei arbeidande i DDR og stør seg på dei sovjetiske bajonettane. Dei er stathaldarar for herrane i Moskva, jamvel om det nye borgarskapet i DDR og freistar å ta del i underkuinga og utbyttinga av framande folk og strever etter meir sjølvstende, medan dei heng i slepetauet etter sosialimperialismen.

*I dag svik regjeringane i begge de tyske statane dei nasjonale interessene til det tyske folket og trampar på sjølvrådet det eig. Begge har ofra den nasjonale einskapen i Tyskland for interessene til sine medskuldige i Washington og herrane sine i Kreml.*

### Krigsfåren aukar

*Samstundes er det slik at den noverande delinga av Tyskland og banda til NATO og Warszawa-pakten aukar fåren for at folket og landet vårt skal bli drege inn i ein militær konflikt mellom super-*

*maktene og bli til ei slagmark i ein krig.* USA-imperialistane nyttar Vest-Tyskland som tilførsledepot for aggresjons-handlingane sine i Asia og Mellom-Austen. Dei sovjetiske sosialimperialistane nyttar Aust-Tyskland som oppmarsj-område for å overfalle Tsjekkoslovakia og sette tilmed inn tyske troppar den gongen. Den vest-tyske imperialismen har heller ikkje tapt noko av den aggressive naturen sin, sjølv om han ikkje er kjelda for hovudfåren mot freden eller for uroa i verda i dag. Årsaken til dette er kappestriden mellom USA og Sovjetsamveldet om verdsherredømet. Den vest-tyske imperialismen går stadig lenger fram på vegen med militarisering og opprusting, med førebuing til krig, med militære trugsmål og utpressing innover og utover.

Dei vest-tyske imperialistane talar nok om nasjonen og seier at Tyskland må samlast på ny. Dei vil få til ei slik samling under sitt herrevælde på den eine eller den andre måten. Enten ved å kremmarhandle med dei sovjetiske sosialimperialistane, gjennom utpressing når hine har aukande indre og ytre vanskar. Eller og på militær-måten – med USA-imperialismen i ryggen – ved å gjere seg nytte av ein tilsvarande situasjon i DDR. Difor held dei fast på at det berre er dei som har rett til å representere heile Tyskland. Difor nektar dei og å godkjenne DDR fullt ut etter folkeretten.

Før den 2. verdskrigen slutta dei britiske og franske imperialistane allslags avtalar med Hitler-Tyskland, for å leie aggresjonslysta til den tyske imperialismen mot aust, mot Sovjetsamveldet som då var sosialistisk. På same vis slutta dei vest-tyske imperialistane Moskva-avtalen med dei sovjetiske sosialimperialistane. På den eine sida ville dei sikre seg det dei trong av råstoff, dei ville skjerpe kapital-eksporten sin og sikre at dei fekk meir å seie politisk. På den andre sida ville dei leie aggresjonslysta og ekspansjonsstrevet til den sovjetiske supermakta mot aust, mot det sosialistiske Kina. Som kjent

gjeikk Hitler likevel til åtak på dei imperialistiske vestmaktene før han for på det sosialistiske Sovjetsamveldet.

Hitler talte stendig om fred og om kor reide han var til å ruste ned. Og samstundes rusta han opp som galen for å overfalle andre land, som til dømes Tsjekkoslovakia. På same måten lagar dei sovjetiske imperialistane mykje ståk om fred og »europaisk tryggleik». Og samstundes driv dei fram med å ruste opp atomstyrken sin. Dei set opp eit fascistisk diktatur i sitt eige land som legg dei sovjetiske nasjonalitetane under åket, og dei har overfalle andre land, som til dømes Tsjekkoslovakia. *Dei revisjonistiske leiarane stor dei i dette, slike som leiarane i D»K»P. Dei tåkelegg den aggressive, imperialistiske naturen til denne supermakta. For å narre folkemassane heng dei varemerke som sosialistisk og fredselskande på henne.* Dei seier at det er styrken til den »sosialistiske», les revisjonistiske, leiren som har fått dei »fredelige, fornuftige kreftene» i USA-imperialistane til å bli sterkare i høve til dei aggressive. *Dei vrøvlar om at det forbigående samarbeidet mellom supermaktene har ført verda inn i ein tidsalder med fred.* Dei tener begge supermaktene med dette, særleg dei sovjetiske sosialimperialistane. For dei freistar å bysse folket vårt i svevn og å gjere landet vårt til eit lett bytte.

### **Slutt opp om den verds- omfattande kampfronten mot supermaktene!**

*Dersom det tyske proletariatet skal slutte seg til den verdsomfattande fronten av folk som strir mot diktaturet frå supermaktene, må det slå inn på vegen med å gå til åtak mot fienden der han står, på vår heimlege jord!* Internasjonalismen vår, den proletariske internasjonalsismen til den revolusjonære rørsla, vert ei tom frase om vi ikkje tek kampen opp i vårt eige land mot herreveldet til supermaktene og dei innanlandske allianse-

## 58 DEN INTERNASJONALE MARXIST-LENINISTISKE RØRSLA



*Fra partiseksjonen i en 1. mai-demonstrasjon i Munchen 1975.*

partnarane og lakeiane deira, den vest-tyske imperialismen og Honnecker-klikken. Medan vi strir for å frigjere den tyske nasjonen, gjer vi oss nytte av motseiingane i den imperialistiske leiren.

*Det tyske folket ynskjer nasjonal ein-skap. Det ynskjer eit uavhengig Tyskland, eit Tyskland der det ikkje skramlar av amerikanske og sovjetiske panservogner, der det ikkje er nokon dollar som driv på inflasjonen, der amerikanske konsern og sovjetiske »samarbeidsavtalar» ikkje ut-byttar arbeidarane til overmål. Det tyske folket ynskjer eit samla og fredeleg Tyskland som kan hindre krigsbrannstiftarar av typen Krupp, Tyssen, Flick og fylgjesvennar frå å løyse ut ein ny imperialistisk rovarkrig frå tysk jord.*

Det er ei kjensgjerning at det finst to statar på tysk jord i dag. Det går ei grense tvers gjennom Tyskland. Det står fast at begge supermaktene, USA og Sovjet, er interesserte i at delinga av Tyskland står ved lag, at status quo vert halde oppe. Dette er og den herskande klassen i DDR interessert i. Det er den einaste måten dei kan tenkje seg for å sikre makta si. Difor

seier dei at det ikkje finst nokon tysk nasjon.

Men den vest-tyske imperialismen, det tyske monopolborgarskapet har for lengst svike interessene til det tyske folket. Når dei talar om nasjon, meiner dei profitt og verdsherredøme. Når dei skreik etter nasjonal sjølvråderett, gjorde dei heile folk til slavar og la framande nasjonar under åket. For å spenne folket for krigsvogna si, preikar dei høgmot and-synes andre nasjonar. Når dei talar om ny samling i dag, meiner dei berre å utvide området for herreveldet sitt til DDR. Dei meiner å vinne att det dei har tapt av eigeidommar, fabrikkar og bankar.

### **Inga ny samling under den vest-tyske imperialismen!**

Dei arbeidande og arbeidarklassen i DDR har ingen interesse av å byte ut herreveldet til det nye revisjonistiske borgarskapet ved at det gamle imperialistiske borgarskapet vinn attende makta si. Dei verjar det som står att av det dei har vunne under sosialismen mot åtaka frå det nye borgarskapet. På same vis som

## DEN INTERNASJONALE MARXIST-LENINISTISKE RØRSLA 59

dei arbeidande i dei andre revisjonistiske landa i Aust-Europa ser dei meir og meir at det berre er kampen mot den sovjetiske sosialimperialistiske okkupasjonsmakta og kampen for å atterreise proletardiktaturet i ein ny proletarisk revolusjon som kan endre stoda deira avgjerande og atterreise sosialismen. *Den vest-tyske og vestberlinske arbeidarklassen og det revolusjonære partiet hans, KPD/ML, står fast ved sida til klassebrørne sine i DDR og den marxist-leninistiske fortroppen deira. KPD/ML vil stø dei fullt ut i striden for å halde på det dei har vunne under sosialismen og for å atterreise makta åt arbeidarklassen, det proletariske diktaturet.*

### For eit samla, uavhengig, sosialistisk Tyskland!

I dag manglar føresetnadene for Potsdam-avtalen. Den tyske imperialismen er blitt sterk på ny. Difor kan det ikkje lenger stå om å samla Tyskland att som ein sameina, demokratisk, fredselkande, uavhengig stat. For korkje eit Tyskland under diktaturet til finanskapitalen, den vest-tyske imperialismen, eller eit Tyskland av sosialfascistisk, sosialimperialistisk merke kunne vere ein fredselkande, demokratisk, uavhengig stat. Korkje det tyske folket eller dei andre folka i Europa kunne eller ville vere nøgde med eit slikt samla Tyskland. *Difor kan ei ny samling av Tyskland i dag berre fylgje av ein sameina, uavhengig og sosialistisk stat.*

*Eit slikt Tyskland vil vere under leing av arbeidarklassen og det kommunistiske partiet hans. Det vil gje kjøt og blod til dei beste tradisjonane det tyske folket eig. Eit slikt fredselkande land vil aldri truge grannane sine. Det vil nytte godhug frå dei arbeidande i alle land. Eit slikt Tyskland vil stø seg på sine eigne krefter og stå i samband med dei sosialistiske broderlanda og dimed trasse all aggresjon frå imperialistiske makter. Eit slikt Tyskland vil gje ein avgjerande framskuv for den endelege sigeren for verdsrevolusjonen.*

Det ville vere heilt gale å tru at det er råd å samle fedrelandet vårt på ny til eit einigt, uavhengig, sosialistiske Tyskland ved hjelp av val, ved at dei to tyske regjeringane tingar med kvarandre eller ved at supermaktene vert gavmilde. Dei innanlandske og utanlandske underkuarane våre i aust og vest vil gripe til alle dei maktmidla dei rår over for å hindre at den stoda som er no skal bli endra i grunnen og at Tyskland skal bli samla som nasjon. *Difor kan vi berre nå fram til nasjonal einskap ved å drive alle okkupasjonsmaktene bort frå tysk jord og styrte lakeiane og alliansepartnarane deira i Aust- og Vest-Tyskland gjennom ein revolusjon.*

*Lat oss reise oss! Lat oss ta opp den revolusjonære striden mot komplottet til dei to supermaktene og dei vest-tyske alliansepartnarane og aust-tyske lakeiane deira. Det rettar seg mot dei sosiale og nasjonale interessene til det tyske folket, mot fridomen, sjølvstendet og sjøve den fysiske eksistensen til folket! Lat oss kjempe for at alle framande troppar skal ut av Tyskland, for at dei to tyske statane skal ut av NATO og EEC på den eine sida, Warszawa-pakta og COMECON på den andre sida.*

### Vi må slå oss saman med alle tyske patriotar i revolusjonær kamp!

Kampen vår vil utan tvil krevje offer. Men for kvar patriot som fell eller vert rive ut av kampen vil det stå fram tusen på tusen nye. Det vil og kome vanhell og atterslag. Då vil imperialistane triumfere over det dei trur er sigar. Vi svarar dei att alt i dag: Sigeren for den nasjonale og sosiale frigjeringsrørsla er viss, for saka hennar er rettviss. Lat oss slå oss saman med alle krefter i det tyske folket i aust og vest som er reide til å ta opp denne striden, same kvar dei står når det gjeld religiøs tru eller verdsåskoding, kva slag organisasjon eller parti dei høyrer til. Lat oss slå oss saman i ein nasjonal, revolusjonær front for eit samla og uavhengig, sosialistisk Tyskland!

# Arbeiderklassens teori

**Vilkåret for kapitalisme:**

# **POLARISERING LØNSARBEIDAR- KAPITALIST**

*Hvordan kan et sosialistisk samfunn bli forvandla til et kapitalistisk? For å forstå dette er det viktig å studere den analysen Marx gjorde av det som særmerker den kapitalistiske epoken – polariseringa mellom kapitalister og frie lønnsarbeidere.*

## ARBEIDERKLASSENS TEORI

På de følgende sidene trykker vi to viktige avsnitt fra Kapitalen av Karl Marx. I disse avsnittene gjør han greie for hva som er det grunnleggende vilkåret for kapitalistisk produksjon. Som dere vil se, finner han dette vilkåret i det han kaller *polariseringa mellom to slags svært så forskjellige vareeiere*, på den ene sida dem som eier alle arbeidsbetingelsene – produksjonsmidler og levnetsmidler, og på den andre sida dem som bare eier en slags vare – si egen arbeidskraft.

Som dere også vil se, understreker han at det er dette som er det grunnleggende vilkåret for kapitalisme – og *ikke* andre forhold, som f.eks. vareproduksjon, bytte ved hjelp av penger osv. Slike forhold hører sjølsagt uatskillelig med til den kapitalistiske produksjonsmåten, men samtidig er de også felles for den og en rekke historisk svært forskjellige økonomiske samfunnssystemer.

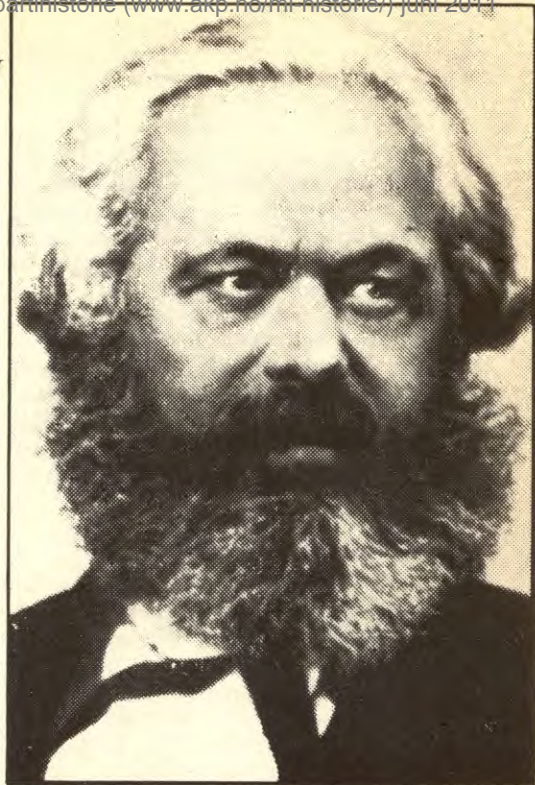
### Kapitalens sirkulasjon

Han starter utredninga si med å spørre hvordan de pengene som skal bli kapital kan forandre verdi, og viser at denne forandringa bare kan finne sted i «første sirkulasjonsakt P-V». For den som ikke har studert politisk økonomi, kan det kanskje være behov for ei forklaring av dette. «P-V» er første del av formelen «P-V-P» eller «P-V-P'». Her står P for penger, V for varer og P' for en større pengesum enn P. Dette er kapitalens allmenne formel.

Meninga med denne formelen er at kapitalisten bruker penger (P) til å kjøpe varer for. Kjøper han dem for å øke verdien av pengene sine, er det særskilte varer han kjøper, nemlig produksjonsmidler, arbeidskraft, råvarer, drivstoffer osv. Når disse varene blir brukt, har de pengene som han kjøpte for, forvandla seg til en større verdi (P'). Det de har økt med, kaller vi merverdien.

### Frie lønnsarbeidere

Utgreiinga til Marx går følgelig ut på at grunnvilkåret for å kunne skape kapitalis-



tisk merverdi er at det er mulig for kapitalisten å kjøpe varen arbeidskraft på markedet. For det er den som skaper verdiøkninga.

Og denne varen, arbeidskrafta, den fins altså i og med at det fins lønnsarbeidere, frie arbeidere. Frie i den doble forstand at de kan selge arbeidskrafta si – og at de ikke eier noe annet enn den. De er skilt fra eiendomsretten til alle andre varer i samfunnet. Alle andre varer – det vil si de varene som skal til for å skape bruksverdier og også særskilt de som skal til for å forsørge dem sjøl og familiene deres.

### Mao Tsetung om kapitalisme og sosialisme

I januar 1975 offentliggjorde kinesiske aviser og tidsskrifter en del nye sitater av Mao Tsetung som oppfordra til enda nøyere studier av hva som ligger i begrepet proletariatets diktatur. Her sier han bl.a.:

»Kina er et sosialistisk land. Før frigjøringa var det mer eller mindre det samme som kapitalisme. Sjøl nå bruker vi et lønssystem med åtte trinn, fordeling til hver enkelt etter arbeidsmengden og bytte ved hjelp av penger, som knapt er ulikt det gamle samfunnet. Det som er ulikt er at eiendomssystemet har skifta.»

Og: »For øyeblikket praktiserer landet vårt et varesystem, også lønssystemet er ulikt som i lønsskalaen med åtte grader, og så videre. Så hvis folk som Lin Piao kommer til makta, da vil det bli svært lett for dem å rigge opp det kapitalistiske systemet.»

### To ulike eiendomssystemer

Det Mao gjør her, er kort sagt å peke på en del av de forholda som er felles for det gamle, kapitalismen og det nye, sosialismen – to historisk svært forskjellige økonomiske samfunnssystemer. Samtidig peker han også på hva som skiller dem, hva det grunnleggende skillet består i – »eiendomssystemet har skifta».

Sagt med andre ord, med de orda Marx og Engels brukte i Det kommunistiske partiets manifest»: Proletariatet har grepet makta og gjort produksjons- og levnets-

midlene om til samfunnseiendom. Dette er det avgjørende skiftet.

Men Mao peker også på en annen ting i disse sitata. Han sier at det ville være svært lett for folk som Lin Piao å rigge opp kapitalismen på nytt, hvis de kom til makta. Meninga er åpenbart at ei slik makterobring ville føre til et skifte i eiendomssystemet, tilbake til de som rår under kapitalismen.

### Muligheten for gjenreising av kapitalismen

Sitata fra formann Mao Tsetung er blitt flittig studert i Kina siden de blei kjent. En av de viktigste artiklene som har kommet i denne studiebevegelsen er artikkelen »Om det sosiale grunnlaget for anti-partiklikken til Lin Piao», av Yao Wen-yuan. (Hele artikkelen er gjengitt i norsk oversettelse i tidsskriftet Materialisten 3/1975.) Vi trykker et avsnitt fra den her, og ber deg studere den i sammenheng med sitata fra Kapitalen.

I avsnittet viser Yao Wen-yuan konkret hvordan det *kan* oppstå ei ny polarisering – mellom to typer eiere – under sosialismen. Dere vil se at det teoretiske utgangspunktet hans er det samme som det dere finner i avsnitta vi trykker fra Kapitalen.

## Karl Marx:

# Om det grunnleggende vilkåret for kapitalistisk produksjon

1.

*Fra Kapitalen, 4. kapittel, 3. avsnitt – »Kjøp og salg av arbeidskraft»*

Verdiforandringa av de pengene som skal forvandles til kapital kan ikke foregå i disse pengene sjøl. For som kjøpemiddel og betalingsmiddel realiserer de bare prisen på den varen de kjøper eller

betaler, mens de størkner til en forsteining av uforanderlig verdistørrelse når de beholder sin egen form.<sup>38</sup> Forandringa kan like lite springe ut av sirkulasjonsakt nummer to, videresalget av varen, for

38. »I form av penger . . . frambringer kapitalen ingen profitt.» (Ricardo, »Principles of Political Economy», s. 267.)

denne handlinga forvandler bare varen fra dens naturalform tilbake til pengeformen. Forandringa må altså foregå med den varen som blir kjøpt i første sirkulasjonsakt P–V, men ikke med verdien av denne varen, for det er ekvivalenter som blir byttet, varen blir betalt til sin verdi. Forandringa kan altså bare springe ut av varens bruksverdi som sådan, dvs. av forbruket av varen. For å kunne trekke verdi ut av forbruket av en vare, måtte vår pengeeier være så heldig at han i sirkulasjonssfæren oppdaget en vare på markedet med en bruksverdi som sjøl hadde den eiendommelige beskaffenhet at den er kilde til verdi, en vare som når den virkelig blir forbrukt sjøl er objektivert av arbeid, dermed skaping av verdi. Og pengeeieren finner en slik særskilt vare på markedet – arbeidsevnen eller arbeidskrafta.

Med arbeidskraft eller arbeidsevne forstår vi summen av de fysiske og åndelige evnene som finnes i et menneskes legeme, i dets levende personlighet, evner som blir satt i bevegelse hver gang mennesket produserer bruksverdi av ett eller annet slag.

Men for at pengeeieren skal finne arbeidskrafta som vare på markedet, må forskjellige vilkår være oppfylt. I og for seg fører ikke varebyttet med seg andre avhengighetsforhold enn dem som springer ut av dets egen natur. Under denne forutsetning kan arbeidskrafta bare framstå som vare på markedet dersom og fordi den blir falbudt eller solgt som vare av sin egen eier, av den personen som den er arbeidskrafta til. For at eieren skal kunne selge arbeidskrafta som vare, må han kunne disponere over den, med andre ord være fri eier av sin arbeidsevne, sin person.<sup>39</sup> Han og pengeeieren møter hverandre på markedet og trer i forhold til hverandre som likeverdige vareeiere.

De skiller seg bare fra hverandre ved at den ene er kjøper og den andre selger. Begge er altså juridisk likestilte personer. Skal dette forholdet fortsette å bestå, kreves det at eieren av arbeidskrafta stadig bare selger arbeidskrafta for ei viss tid. For hvis han selger rubb og rake, selger den en gang for alle, så selger han seg sjøl og blir forvandlet fra en fri person til en slave, fra en vareeier til en vare. Han må som person alltid forholde seg til arbeidskrafta si som til sin eiendom og følgelig sin egen vare. Dette kan han bare gjøre i den grad han bare stiller arbeidskrafta til disposisjon for kjøperen, overlater den til hans forbruk, forbigående, for et visst tidsrom, altså så lenge han ikke gir avkall på eiendomsretten til arbeidskrafta ved å avhende den.<sup>40</sup>

Det andre vesentlige vilkåret for at pengeeieren skal finne arbeidskrafta på

39. I realensyklopedier om den klassiske oldtid kan man lese slike meningsløse påstander som at i den antikke verden var kapitalen fullt utviklet, »bortsett fra at den frie arbeider og kredittvesenet manglet». Også herr Mommsen begår i sin »Romersk historie» det ene quidproquo etter det andre.

40. Forskjellige lovgivninger fastsetter derfor en maksimalgrense for arbeidskontrakten. Alle lovbøker hos folkeslag med fritt arbeid regulerer vilkårene for å si opp kontrakten. I ulike land, f.eks. i Mexico (og før den amerikanske borgerkrigen også i de områdene som er løsrevet fra Mexico, og – hva saken angår – inntil Kusas omveltning i Donauprovinsene) er slaveriet skjult under form av 'peonage'. (Et lønnsystem i områder spanjolene hadde erobret i sør- og mellom-Amerika, overs. bemerk.) Gjennom forskudd som skal avbetales med arbeid og som ruller videre fra generasjon til generasjon, blir ikke bare den enkelte arbeider, men hele hans familie faktisk

(Note: Forts. neste side)

»Studier av revolusjonær teori», av kunstneren Chuh Yeh-ching.



markedet som vare, er at den som eier den i stedet for å kunne selge varer som

(Note: Forts. fra for. side)

eiendommen til andre personer og deres familier. Juarez avskaffet 'peonage'. Den såkalte keiser Maximillian gjeninnførte dette systemet gjennom et dekret som i Representantenes Hus i Washington trefende ble fordømt som et dekret for gjeninnføring av slaveriet i Mexico. »Av min særegne kroppslige og åndelige dyktighet og muligheter til virksomhet kan jeg ... avhende til en annen en tidsbegrenset avbenyttelse, fordi de etter denne innskrenking får et ytre forhold til min totalitet og allmennhet. Ved å avhende alt det som gjennom arbeidet er min konkrete tid og totaliteten av min produksjon, ville jeg gjøre det substansielle ved dem, min allmenne virksomhet og virkelighet, min personlighet til en annens eiendom.» (Hegel, »Philosophie des Rechts», Berlin, 1840, p. 104, § 67.)

arbeidskrafta hans har objektivert seg i, tvert imot må falby sjølve arbeidskrafta si, som bare eksisterer i hans levende legeme, som vare.

For at noen skal kunne selge andre varer enn arbeidskrafta si, må han naturligvis eie produksjonsmidler, f.eks. råstoffer, arbeidsredskaper osv. Han kan ikke lage støvler uten lær. Dessuten trenger han levnetsmidler. Ingen, ikke engang en framtidsmusikant, kan tære på framtidas produkter, altså heller ikke på bruksverdier som ennå ikke er ferdig produsert. Og liksom den første dagen mennesket sto fram på jorda, må mennesket ennå hver dag konsumere før og mens det produserer. Blir produktene produsert som varer, så må de bli solgt etter at de er produsert og kan tilfredsstillte produsentens behov først etter salget. Tida som er nødvendig for salget kommer i tillegg til produksjonstida.

For å forvandle penger til kapital må altså pengeeieren finne den frie arbeideren på varemarkedet. Fri i den doble forstand at han som fri person disponerer over arbeidskrafta si som vare, og at han på den andre sida ikke har andre varer til salgs, er fri og frank, fri fra alt som må til for å virkeliggjøre arbeidskrafta si.

Spørsmålet om hvorfor denne frie arbeideren står overfor ham i sirkulasjonsfæren, interesserer ikke pengeeieren. For han foreligger arbeidsmarkedet som ei særskilt avdeling av varemarkedet. Og foreløpig interesserer det oss like så lite. Vi holder oss teoretisk til kjensgjerningen, slik pengeeieren gjør i praksis. Men ett er klart. Naturen produserer ikke på den ene sida penge- eller vareeiere og på den andre sida de som bare eier si egen arbeidskraft. Dette forholdet er ikke et naturhistorisk forhold og like så lite et samfunnmessig forhold som skulle være felles for alle historiske epoker. Det er åpenbart sjøl resultatet av ei historisk utvikling som har gått forut for det. Det er produktet av flere økonomiske omveltninger, av at ei hel rekke formasjoner for samfunnmessig produksjon har gått under.

Også de økonomiske kategoriene vi studerte tidligere, har sine historiske spor. I det at produktet er til som vare, ligger det skjult visse historiske vilkår. For å bli vare må produktet ikke produseres som umiddelbart levnetsmiddel for produsenten sjøl. Hadde vi forsket videre: under hvilke vilkår tar alle eller i alle fall flertallet av produktene form av vare, da ville det vist seg at dette bare finner sted på grunnlag av en helt særegen produksjonsmåte, nemlig den kapitalistiske. Men en slik undersøkelse lå fjernt fra analysen av varen. Vareproduksjon og varesirkulasjon kan finne sted jamvel om den altoverveiende delen av produktmassen er umiddelbart rettet mot eget forbruk og

ikke forvandler seg til varer, altså når den samfunnmessige produksjonsprosessen ennå ikke på langt nær er behersket i hele sin dybde og bredde av bytteverdien. Vilkåret for at produktet skal bli framstilt som vare er at arbeidsdelinga i samfunnet er så vidt utviklet at skillet mellom bruksverdi og bytteverdi alt er fullbyrdet, og dette skillet begynner først i den umiddelbare byttehandelen. Men et slikt utviklingstrinn er felles for de historisk mest forskjellige økonomiske samfunnsformasjoner.

Eller ser vi på pengene, så forutsetter de et visst omfang av varebytte. De spesielle pengeformene, rein vareekvivalent, eller sirkulasjonsmiddel, eller betalingsmiddel, skatt og verdenspenger, tyder alt etter det ulike omfanget og den relative overvekta av den ene eller den andre funksjonen på svært forskjellige trinn i den samfunnmessige produksjonsprosessen. Erfaringsmessig er det likevel nok med en relativt svakt utviklet varesirkulasjon for at alle disse formene skal oppstå. Med kapitalen er det annerledes. De historiske eksistensvilkåra for den er slett ikke til stede i og med vare- og pengesirkulasjonen. Den oppstår bare der hvor den som eier produksjons- og levnetsmidler finner den frie arbeideren som selger av arbeidskrafta si på markedet, og dette ene historiske vilkåret omfatter ei verdenshistorie. Kapitalen innvarsler derfor fra første ferd en epoke i den samfunnmessige produksjonsprosessen.<sup>41</sup>

(*Marx Engels Werke, b. 23*  
(*Berlin 1971*), s. 181–184.)

41. Det som altså karakteriserer den kapitalistiske epoken, er at arbeidskrafta for arbeideren sjøl har form av en vare som tilhører ham, og at arbeidet hans derfor får form av lønnsarbeid. På den andre sida er det først fra dette øyeblikket at vareformen ved arbeidsproduktet blir allmenngjort.

2.

*Fra Kapitalen bind I, 24. kapittel,  
1. avsnitt*

– »Om kapitalens  
akkumulasjonsprosess»

Penger og varer er ikke kapital fra først av, like så lite som produksjons- og levnetsmidler er det. De må bli forvandlet til kapital. Men sjølve denne forvandlinga kan bare foregå under bestemte forhold, som løper sammen i dette: To slags svært så forskjellige vareeiere må stå overfor hverandre og komme i kontakt. På den ene sida de som eier penger, produksjons- og levnetsmidler, og som er ute etter å få avkastning av de verdisummene de eier ved å kjøpe fremmed arbeidskraft. På den andre sida frie arbeidere, selgere av si egen arbeidskraft og dermed selgere av arbeid. Frie arbeidere i den doble forstand at verken de sjøl umiddelbart hører til produksjonsmidlene, som slaver, livegne osv., eller at produksjonsmidlene tilhører dem, som hos sjøleiene bønder osv. De er tvert imot fri for den slags, frie og franke. Med denne polariseringa av vare-

markedet er grunnvilkåret gitt for kapitalistisk produksjon. Kapitalforholdet forutsetter at arbeiderne er atskilt fra eiendomsretten til betingelsene for å virkeliggjøre arbeidet. Så snart den kapitalistiske produksjonen står på egne bein, holder den ikke bare denne atskillelsen oppe, men reproducerer den på et stadig voksende nivå. Prosessen som skaper kapitalforholdet kan altså ikke være noe annet enn den som atskiller arbeideren fra eiendommen over arbeidsbetingelsene hans. En prosess som på den ene sida forvandler de samfunnsmessige levnets- og produksjonsmidlene til kapital, og på den andre sida forvandler de umiddelbare produsentene til lønnsarbeidere. Den såkalte opprinnelige akkumulasjon er altså ikke noe annet enn den historiske prosessen som atskiller produsenten fra produksjonsmidlene. Den framstår som »opprinnelig» fordi den utgjør forhistoria til kapitalen og til den produksjonsmåten som tilsvarer kapitalen.

*(Marx Engels Werke, b. 23  
(Berlin 1971), s. 742.)*

*Redaksjonen står ansvarlig  
for oversettelsene.*

## Yao Wen-yuan:

# «Om det sosiale grunnlaget for anti-partiklikken til Lin Piao»

*(Utdrag)*

*Kampen mot kapitalistiske rester under sosialismen er lang og hard*

Formann Mao har peika på: »Lenin sa: 'Småproduksjon avlar kapitalisme og borgarskap heile tida, kvar time, kvar dag, av seg sjølv og i massemålestokk.' Dette hender mellom grupper av arbeidarar og

grupper av partimedlemmer og. Det finst folk som følgjer ein borgarleg livsstil både i rekkene til proletariatet og i personalet i statlege organ.» Somme av folka i anti-partiklikken til Lin Piao stod nettopp for slikt nyavla borgarskap og kapitalisme. Mellom desse var Lin Li-kuo, (sonen til Lin Piao), og den vesle »flåten» hans (kodenamnet vårt på den hemmelege

agentorganisasjonen deira) var til ytste punkt antisosialistiske borgarlege element og kontrarevolusjonære som var avla i det sosialistiske samfunnet.

Det at borgarleg innverknad og innverknad frå internasjonal imperialism og revisjonisme finst, er den politiske og ideologiske kjelda til nye borgarlege element, medan det avgjerande økonomiske grunnlaget for at dei skal dukka opp, er borgarrettar.

Lenin peika på dette: »I den første fasen av det kommunistiske samfunnet (til vanleg kalla sosialisme) er 'borgarlege rettar' ikkje heilt ut fjerna, men berre delvis, berre i høve til kor langt den økonomiske revolusjonen er komen, det vil seia berre med omsyn til produksjonsmidla.» 'Borgarretten' held fram i sin andre funksjon: han fortsett å vera til som regulator (utslagsgjevande faktor) i distribusjonen av produkt og fordeling av arbeid mellom medlemmene i samfunnet.

Det sosialistiske prinsippet 'Han som ikkje arbeider skal ikkje eta heller' er alt sette i verk: *det* andre sosialistiske prinsippet 'Lik lønn for lik mengde arbeid' er likeins alt sett i verk. Men det er ikkje kommunisme enno, og 'borgarrett' er ikkje heilt forkasta, som gjev ulike individ like mengder produkt for ulike (verkelege ulike) mengder arbeid.»

Formann Mao har sagt: »Kina er eit sosialistisk land. Før frigjeringa var det meir eller mindre det same som kapitalisme her. Sjølv no nyttar vi eit lønesystem med 8 trinn, fordeling til kvar etter arbeidsmengde, og byte ved hjelp av pengar, som knapt er ulikt det gamle samfunnet. Det som er ulikt er at eigarsystemet har skifta.»

»Landet vårt nyttar no eit varesystem og lønesystemet er ulikt og, fordi vi nyttar åttetrinns lønesystem osv. Desse kan berre skjerast ned på under proletardiktaturet.»

I det sosialistiske samfunnet finst det to slag sosialistisk eigedom, nemleg eigarskap ved heile folket og kollektiv eigarskap.

Det er grunnen til at Kina har eit varesystem i dag. Analysene til Lenin og formann Mao lærte oss at den borgarretten som er nøydd til å eksistera under det sosialistiske systemet må skjerast ned på under proletardiktaturet, slik at i den lange perioden som den sosialistiske revolusjonen varar skal dei tre store ulikskapane mellom (1) bønder og arbeidarar, (2) by og land, og (3) mellom kroppsarbeid og åndsarbeid etter kvart minka, og det ved dei ulike gradane som ikkje høver i hop vil verta mindre viktig, og dei materielle og ideologiske vilkåra for å lata att slike avstandar vil bli til.

Dersom vi ikkje følgjer denne vegen, men i staden krev konsolidering, utviding og styrking av borgarrett og den delen med ulikskap som han fører med seg, vil ein ikkje kunna unngå at resultatet vert polarisering. Det vil seia at eit lite tal med folk i samband med fordelinga vil skaffa seg aukande mengder varer og pengar gjennom visse lovlege kanalar og mange ulovlege. Kapitalist-idear om å samla seg rikdom og streva etter personleg foremon og vinst, nørt av slike »materielle premieringar» vil spreia seg uhindra. Slike ting som å giera offentleg eigedom til privat eigedom, spekulasjon, muting og korrupsjon, tjuveri og snyting vil veksa fram. Det kapitalistiske prinsippet om varebyte vil brøyta seg veg inn i det politiske livet og til og med inn i livet til partiet, undergrava den sosialistiske planøkonomien og gje grobotn for slike døme på kapitalistisk utbyting som å skapa om varer og pengar til kapital og arbeidskraft til ei vare.

Det vil oppstå endringar i vesenet til eigedomssystemet i visse avdelingar og einingar som følgjer den revisjonistiske lina, og døme på undertrykking og utbyting av arbeidsfolk vil vera å finna atter ein gong. Resultatet vert at ei lita gruppe nye borgarlege element og oppkomlingar som har svike proletariatet og det arbeidande folket heilt og halde, vil dukka opp mellom medlemmene i partiet, arbeida-

rane, velstående bønder og tilsette i statlege organ. Arbeidarkameratane våre uttrykker det godt: Dersom borgarrett ikkje vert innskrenka, vil det stogga utviklinga av sosialismen og stø oppunder framveksten av kapitalismen». Når den økonomiske styrken til borgarskapet veks til eit visst nivå, vil agentane deira ønskje politisk makt, freista å styrta proletardiktaturet og det sosialistiske systemet, endra dei sosialistiske eigedomstilhøva fullstendig, og ope setja inn att og utvikla det kapitalistiske systemet.

Når dei først har makta vil det nye borgarskapet først av alt setja i verk ei blodig undertrykking av folket og setja

inn att kapitalismen i overbyggnaden, irekna alle område av ideologi og kultur. Så vil dei gjennomføra distribusjon i høve til den mengda med kapital og makt som kvar einiskild ha, og prinsippet om at »kvar ein skal få etter arbeidsmengda» vil berre verta eit tomt skal. Då vil ein handfull nye borgarlege element rå aleine over produksjonsmidla, samstundes som dei rår over makta til å fordela forbruksvarer og andre produkt. Denne atterreisinga har alt gått for seg i Sovjetunionen.

(Omsett etter Peking Review nr. 14 (1975))

(Forts. fra 3. omslags side)

leninistenes første fellesmøte (Rettinger til dokumentene i hovedoppslaget i nr. 1/75.)

#### Programkritikk

- s. 95 *Prinsippprogrammet må nyskrives (Tron Øgrim)* (Første artikkel med kritikk av AKP(m-l)s prinsippprogram fra 1. landsmøte.)  
Hvordan har prinsippprogrammet fungert, s. 95 — Prinsippprogrammet og den internasjonale situasjonen, s. 99 — Prinsippprogrammet og klassene i Norge, s. 101 — Prinsippprogrammet og staten, s. 106 — Programmet og spørsmålet om revolusjon i flere stadier, s. 107. (Annen del av artikkelen står i nr. 6/75.)

#### Arbeiderklassens teori

- s. 118 Studer Lenins bok om Kautsky  
(Studieopplegg til Lenin: »Den proletariske revolusjonen og renegaten Kautsky.)

### NR. 6 1975 KAPITALISMEN I KRISE

#### Programkritikk

##### Kapitalismen i krise

- s. 1 Lær av krise  
s. 12 *Krise i kapitalismen*  
Den allmenne kapitalistiske krise, s. 12 — Den tredje fasen og sosialimperialismen, s. 17 — Den sykliske krise, s. 24 — Krise i norsk økonomi i dag, s. 32 — Sosialismen opphever krisene, s. 36.  
s. 37 Krise og den statsmonopolistiske kapitalismen

#### Arbeiderklassens teori

- s. 57 Studer Lærebok i politisk økonomi (Studieopplegg til Politisk økonomi, lærebok, ny utgave Oktober forlag 1975.)

#### Programkritikk

- s. 61 *Prinsippprogrammet må nyskrives (Tron Øgrim)* (Annen del av artikkelen som begynte i 5/75.)  
Prinsippprogrammet og opportunisten, s. 61 — Kritikk av resten av programmet, s. 83.  
**Brev og kritikk**  
s. 86 SV — et progressivt parti eller et borgerlig arbeiderparti (kritikk av Røde Fane)  
**Vår presse**  
s. 91 Dødsdommene vil ikke redde Franco-fascismen (Radio Tirana, september.)  
s. 95 Bruk Materialisten i den ideologiske kampen!

# INTERNASJONALT

## **PROTESTER MOT HASSANS ANGREP PÅ SAHARA!**

## **STØTT F.POLISARIO**

### **Uttalelse fra AKP(m-l) om situasjonen i Sahara.**

Den 28. november erklærte kong Hassan av Marokko at han hadde »innlemmet» landet Sahara i staten Marokko. Hassans militære styrker hadde angrepet Sahara, okkupert hovedstaden El Aaiun og andre viktige deler av landet.

Dette er en aggresjon mot Saharas folk. Hassan vil nekte Saharas folk å sjøl ta bestemmelsen om landet deres skal bli en egen stat, eller en del av en annen stat. Dette er en grov krenkelse av Saharas rett til nasjonal sjølbestemmelse. Vårt parti slutter seg til de anti-imperialistiske krefte i hele verden som fordømmer denne forbryterske handlinga.

**Kampen mot spansk kolonistyre viser at Saharas folk ønsker frigjøring.**

Sahara har i lang tid vært koloni under Spania. Etter at det portugisiske kononi-

veldet brøyt sammen, var Sahara en av de siste koloniene i Afrika. Som andre kolonifolk har folket der blitt undertykt, utbyttet, og holdt nede i kunstig underutvikling og fattigdom. Det brutale fascist-diktaturet i Spania la et ekstra tungt åk på folket.

Men i de siste årene, fra mai 1973 har Saharas folk reist seg mot undertrykkelsen. Det opprettet Fronten for Frigjøring av Saqui al Hamrah og Rio De Oro (F.POLISARIO). I flere år har F.POLISARIO ført en framgangsrik frigjøringskrig mot kolonimakta. F.POLISARIOS kraftige støtte i folket viste seg da representanter for FNs komite for avkolonialisering besøkte landet. FN-representantene rapporterte at tuseener trosset den blodige fascistiske terroren og demonstrerte for F.POLISARIO og for nasjonal sjølstendighet for Sahara.



*De spanske soldatene som har forskanset seg i hovedstaden El Aaiun i Sahara er hardt presset av frigjøringsstyrkene.*

Kampene folket i Sahara har ført under ledelse av F.POLISARIO viser at Sahara er fast bestemt på å ta sin skjebne i sine egne hender og frigjøre seg. Det er blitt klart at den spanske kolonimakta ikke lengre kunne beholde makta, og det var bare et spørsmål om tid før den måtte trekke seg ut.

**Hassan av Marokko har ingen rettmessige krav på SAHARA.**

Hassan av Marokko har startet en kampanje – ikke for å støtte Saharas folk og F.POLISARIO i sluttkampen, men for *sjøl* å bli hersker over Sahara. Ingen har kunnet påvise at det finnes noen støtte for det i folket i Sahara. De gruppene Hassan har forsøkt å bygge opp i Sahara er isolert og helt uten innflytelse. Hassan veit godt hva folket i Sahara meiner. Det viser han i praksis, ved at han ikke våger å la folket der bestemme over sin framtid sjøl, gjennom frie valg, men i steden gjennomfører en okkupasjon og oppretter

et terroristisk diktatur der. Hassan handler ikke i det Marrokanske folkets interesser. Marokko er en diktaturstat der føydalister og kompradorer har gode tider, og der folket lider under utbytting og mangel på demokrati. Hassan gjør krav på Sahara fordi han vil avlede folkets oppmerksomhet fra landets indre vansker, og fordi han vil delta i den imperialistiske plyndringa av Saharas rike ressurser.

Hassans krav på Sahara er urettmessig. Det har ikke støtte i ønskene til Saharas folk. Det samsvarer ikke med interessen til verken Saharas eller Marokkos folk. Det tjener interessene til Hassan-diktaturet sjøl, og til fremmede imperialister som vil plyndre Sahara, sammen med Hassan.

**Hassan angriper Sahara med støtte av Juan Carlos og USA.**

Nå prøver Hassan å slå ned frigjøringsbevegelsen i Sahara med militær makt for å bli herre i landet.

Tidligere i fjor høst starta Hassan en såkalt »folkemarsj» for å innlemme Sahara i Marokko. Denne folkemarsjen var ingenting annet enn et angrep og begynnelsen på okkupasjonen av landet. Samtidig la den press på den spanske fascismen og dannet utgangspunktet for forhandlinger med den.

Den spanske fascistiske regjeringa visste at dens herredømme over Sahara snart var slutt. Samtidig har den problemer hjemme. Derfor ønsker den en avtale som kunne sikre at spansk imperialismen også i framtida kan fortsette å delta i utbytting av ressursene i Sahara. Bak både Juan Carlos av Spania og Hassan av Marokko står supermakta USA-imperialismen, som vil sikre at dette området fortsatt blir under dens overherredømme. Derfor fikk Hassan og Juan Carlos, støtta av USA-imperialismen, i stand en avtale om at Marokko skulle overta landet fra Spania.

Med dekning i denne avtalen fortsetter Hassan nå sin angrepskrig for å erobre Sahara. F.POLISARIO opplyste at alt under den såkalte »folkemarsjen» massakrerte Hassans styrker hundrevis av landsbyboere i de områder de okkuperte. Ved utvidelsen av okkupasjonen i november kom det ytterligere melding om nye og større massaker.

Hassan veit at Saharas folk ikke vil støtte han. Derfor er hans plan å erobre Sahara med mord og brann, og drepe og jage størstedelen av befolkninga om nødvendig.

### Full støtte til F.POLISARIO i kampen mot Hassan-diktaturet.

F.POLISARIO har meldt at frigjøringskrigen vil fortsette som en forsvarskrig mot Hassan-diktaturet. Vi støtter denne rettferdige motstandskrigen.

Både Sahara og Marokko er land i den tredje verden. Folkene i disse to landa har ingen interesse av å slåss mot hverandre.

Tvert imot har de interesse av at Sahara og Marokko står sammen i kampen mot imperialismen, og spesielt mot de to supermaktene. Ved å utløse en urettferdig angrepskrig mot folket i Sahara tjener Hassan USA-imperialismens interesser. Han skaper også muligheter for at den andre imperialistiske supermakta, Sovjet, skal forsøke å blande seg inn for å fiske i rørt vann og skaffe seg fotfeste.

Dette er enda en grunn til å fordømme Hassans røverkrig og gi full støtte til F.POLISARIO. Folkene i Sahara, i Marokko og i alle statene i området har felles interesser av at røverkrigen lider nederlag, og at Saharas folk frigjør seg. Dette er forutsetninga for at ikke bare Saharas folk, men også Marokkos folk skal kunne vinne framgang i kampen mot imperialismen, og slutte seg sammen med de andre folkene som kjemper mot supermaktens framstøt for å dominere, infiltrere og utbytte landa i området.

Saharas folk og F.POLISARIO er herdet gjennom en lang og hard kamp mot den spanske kolonialismen. Vi er sikre på at om Saharas folk står samlet, stoler på egne krefter, unngår inntriger fra supermaktene og andre imperialister, og mobiliserer seg til en langvarig folkekrig mot angriperne, så vil de også vinne seier over Hassans okkupasjonsstyrker, og bli herrer i sitt eget land.

I denne rettferdige kampen har Saharas folk krav på støtte. Det arbeidende folket i Norge støtter folkene som kjemper mot imperialismen, og det hater og forakter fascistene og tyranner. AKP(m-l) lover å mobilisere arbeiderne og anti-imperialistene til støtte for F.POLISARIO.

Vi og andre anti-imperialister vil fortsette støttee arbeidet til Sahara er frigjort.

**LEVE SAHARAS FRIGJØRINGSKAMP  
MOT DEN SPANSKE KOLONIMAKTA  
LEVE SAHARAS MOTSTANDSKAMP  
MOT HASSANS OKKUPASJON  
STØTT F.POLISARIO**

AU i AKP(m-l)  
Oslo, 15. desember 1975.

# KRITIKK OG KOMMENTAR

## Krigsfaren:

# DEN VEST-TYSKE IMPERIALISMEN OG SUPERMAKTENE

I Røde Fane nr. 5/75 tok vi opp det aukande trugsmålet om verdskrig som spring fram av kappestriden mellom dei to supermaktene Sovjet og USA. Vi oppmoda til ordskifte om materialet og analysane vi la fram. I dette innlegget kritiserer innsendaren feil Røde Fane har gjort tidlegare i vurderinga av Vest-Tyskland og dei to supermaktene og finn samstundes feil i samband med dette i Røde Fane nr. 5/75.

I artikkelen »Vi lever i ei førkrigstid» (Røde Fane 5/75) slås det helt riktig fast at de to supermaktene Sovjet og USA er de eneste maktene i verden i dag som står i en slik stilling at de kan utløse en ny, tredje verdenskrig. Et sted blir dette formulert slik:

»I dag kommer ikke faren for en ny verdenskrig fra rivaliseringa mellom USA og de 'gamle' stormaktene. Det er riktig som Stalin forklarte, at EEC og Japan har gjort alt de kunne for å svekke den amerikanske dominansen og prøve å slå inn på en uavhengig kurs – for å sikre seg uavhengig stilling – og

sjølsagt, høye profitter,» som Stalin skreiv (»Sosialismens økonomiske problemer i Sovjetunionen»). De planene som visse EEC-politikere har lagt om en europeisk stat med Europahær har også uten tvil blitt skapt med perspektivet om å gjøre Europa om til ei supermakt i rivalisering med USA (og Sovjet).

Men framveksten av sosialimperialismen har gjort dette perspektivet svært urealistisk. *Det er i dag Sovjet aleine, og ikke de gamle stormaktene, som truer USAs hegemoni. Det er i dag Sovjet som vokser på USAs bekostning. Det er*

## KRITIKK OG KOMMEN

*utviklinga der som har brakt verden stadig nærmere en ny imperialistisk verdenskrig.»*

I all hovedsak er dette riktig, først og fremst fordi det understreker Sovjets rolle, sjøl om det gir rom for en del oppfatninger jeg trur en må være på vakt mot – en tendens til å undervurdere de mindre imperialismaktene, særlig Vest-Tysklands, sjølstendige mål som imperialismakter. Det skal jeg komme tilbake til.

### TEORIEN OM »DET 4. RIKET«

Det er verdt å merke seg at dette er et annet standpunkt til spørsmålet enn det som f.eks. kom fram i Røde Fane 1/1972. I artikkelen »Veien til det 4. riket» blei det der lagt fram en analyse som etter det jeg kan se bare kan sammenfattes på en måte: Vest-Tyskland er den oppstigende imperialismakta i dag. Motsigelsen mellom den vest-tyske imperialismen og de to supermaktene kan bare endelig løses gjennom krig.

#### PÅSTANDEN:

#### »VEST-TYSKLAND TRUER SOVJET«

La oss se på noen av ledda i denne analysen. For det første – forholdet Vest-Tyskland–Sovjet. Om Brandts østpolitikk og den tyske øst-handelen heter det:

»Markedene i øst er i virkeligheten den eneste åpningen for vest-tyske monopoler i en verden som preges av hardere konkurranse om markedene. 'Osthandel' representerer den eneste utvidelse av det imperialistiske verdensmarkedet i dag.

Langsiktig ligger det sjølsagt gode, gamle ideer om 'Lebensraum nach Osten' i disse interessene, og perspektiver om atter å oppnå koloniforhold overfor østområdene. Gammel politikk i ny frakk.

Uansett hvordan dette forholdet utvikler seg, er det vanskelig å skjønne annet enn at revisjonistene må bli de store taperne i pokeren, og at utviklinga nå betyr ny og hardere undertrykking av folkene i Øst-Europa». (s.63)



*I dette innlegget drofter innsenderen hva slags stilling imperialismakta Vest-Tyskland står i i forhold til supermaktene og krigsfaren. Utgangspunktet hans er Røde Fane nr. 5/75, artikkelen »Vi lever i ei førkrigstid». Samtidig tar han også opp en artikkel om »Veien til det 4. riket» fra Røde Fane 1/72. Gå tilbake til disse artikklene sjøl, og for diskusjonene videre.*

I sammenheng blir russernes iver etter all-europeisk sikkerhetskonferanse forklart av at »russerne må være temmelig desperate etter å øke troppestyrkene på Kina-grensa» . . . Vest-Tyskland blir sagt å bruke denne iveren »til å stille betingelser om innrømmelser på DDRs bekostning» (sst.)

#### »VEST-TYSKLAND TRUER USA«

Om forholdet mellom Vest-Tyskland og USA legger artikkelen fram disse synspunktene. For det første: Vest-Tyskland er ikke i stand til å bygge opp en militær overbygning over EEC-samarbeidet. Derfor er det interessert i å holde på den garantien for sine interesser som ligger i de USA-dominerte NATO-styrkene i Europa. For det andre: Vest-Tyskland har

også et stort interessefellesskap med USA militært ellers i verden. De trenger den amerikanske militære paraplyen for å beskytte sin imperialistisk virksomhet i den 3. verden, siden de ikke har noen militærmakt der sjøl.

For det tredje: Trass i en enorm finansiell vekst og styrke, har ikke Vest-Tyskland noen mulighet til å stå seg i en handelskrig med USA. De prøver å hindre sammenbrudd i dollarhandlen, fordi et slikt sammenbrudd ville ramme Vest-Tyskland like mye som USA. De er tvunget til å betale for dollarkrisa sammen med Japan. Forklaring: »Dette har sammenheng med den vest-tyske maktesløsheten overfor USA politisk og spesielt *militært*.» (s.65.)

På dette grunnlaget trekker artikkelen denne konklusjonen:

»Den voldsomme skjerpninga av mot-sigelsen mellom USA-imperialismen og den vest-tyske imperialismen betyr også en økning av krigsfaren. Det er intet som kan tyde på at USA-imperialismen fredelig gir fra seg lederstillinga i den imperialistiske leiren.

Den vanligste måten å løse slike mot-sigelser på har i siste instans vært krig.» (s.65.)

### »VEST-TYSKLAND ER EI SUPERMAKT»

Nærmer bestemt kan denne analysen derfor sammenfattes slik:

– Vest-Tyskland skal være den oppstigende imperialismakta på dette tidspunktet.

– Vest-Tyskland ekspanderer østover, på Sovjets bekostning. På grunn av sine svakheter må Sovjet gi etter og selge unna interessene i vasallstatene sine (DDR osv.) og i sitt eget land. Denne prisen må Sovjet betale for å kunne *ruste* ned i Europa og konsentrere seg østover mot Kina. *Fortsettelsen av denne politikken fra Vest-Tysklands side må være krigseventyr mot Øst-Europa og Sovjet a la Hitler.*

– Vest-Tyskland er ennå for svakt til virkelig å utfordre USA: Det mangler

militær styrke internasjonalt. Likevel er den framgangen Vest-Tyskland har av en slik karakter at den betyr en dødelig trusel mot USA. *Det mest sannsynlige er at USA setter en stopper for dette ved militære midler – krig mot Vest-Tyskland.*

### SKJØNNMALING AV SOSIALIMPERIALISMEN

Denne analysen er kort og godt ikke noe annet enn skjønning av sosialimperialismen. Artikkelen anerkjenner nok at Sovjet og USA er de to supermaktene i verden i dag. Men den foretar ingen analyse av forholdet mellom disse to supermaktene. I stedet settes det fram påstander om at Sovjet er så svakt at det må gi etter for Vest-Tyskland og USA, og faktiske arbeider for avspenning og nedrustning i Europa!

Dette står det rett ut i artikkelen: »Sovjet ønsker å løse motsigelsene i Europa raskt og fredelig for å styrke sin aggresjon i øst.» Bevisene for dette skal være SALT-forhandlingene med USA, Moskva- og Berlin-avtalene med Vest-Tyskland, konsesjonene til Vest-Tyskland i forhold til DDR og Øst-Europa, alt sammen »for å få en all-europeisk sikkerhetsordning og mulige gjensidige nedrustninger, for derved å kunne styrke seg i øst.» (s.63.)

### FAKTA OM SOVJET

Disse påstandene blir gitt et tilforlatelig skinn rett og slett ved at artikkelen unnlater å ta de aller fleste fakta om sosialimperialismen med i betraktning.

Den legger ikke fram *noen* analyse av den sovjetiske atomrustninga og militæroppbygginga i Sentral-Europa – DDR, Polen, Tsjekkoslovakia, Russland, som alt da var Vest-Tyskland totalt overlegen! Den drøfter ikke oppbygginga av Nordflåten ved Murmansk. Den drøfter ikke oppbygginga av Svartehavsflåten og Middelhavsflåten. Den tar ikke opp utviklinga av en flåte i India-havet.

Videre tar den f.eks. ikke opp den sovjetiske ekspansjonen i India. Riktignok kan det se ut som om artikkelen blei lagt før den indisk-pakistanske krigen vinteren 1971. («Foredrag holdt i Det norske studentersamfund høsten 1971», står det under tittelen på artikkelen.) Men Vennskaps-, samarbeids- og bistandsavtalen mellom Bresjnev og Indira Gandhi var inngått på dette tidspunktet. Dermed var det klart at hele det svære indiske subkontinentet var havna innafør den sovjetiske interessesfæren. Et overflatisk kjennskap til Indias moderne historie ville vært grunnlag nok for å forstå at dette betydde sovjetiske støtte til indisk aggresjon mot Pakistan, Kashmir og andre mindre sjølstendige stater i området. (Artikkelen blei i alle fall trykt i Røde Fane etter kløyvinga av Pakistan, der er derfor ingen unnskyldning for at dette ikke er trukket inn!)

Videre er ikke Sovjets stilling veid opp mot USAs tilbakegang i det hele tatt. Det snakkes allment om »imperialistenes tilbaketog» i verden. Men det fins ingen analyse av hvordan dette har virka inn på forholda mellom USA og Sovjet.

Ved hjelp av hele denne rekka av unnlatelser greier artikkelforfatteren å gå inn for et syn på supermakta Sovjet som står i skarp motstrid til fakta og til det synet som var felles for den internasjonale kommunistiske bevegelsen på denne tida.

Kjerna i dette er i praksis forsvar for sosialimperialismen og støtte til det bedragerske reklameopplegget av fred, som den satte i gang i samband med forberedelsene til Den europeiske sikkerhets- og samarbeidskonferansen.

### VEST-TYSK IMPERIALISME I VEKST

Artikkelen legger fram en god del materiale om den finansielle og økonomiske veksten til Vest-Tyskland. Dette materialet er i all hovedsak korrekt. Det hadde dessuten stor betydning for kampen mot EEC at dette blei lagt fram.

Hovedtrekka i dette materialet var:

– Veldig vekst i konsentrasjon av kapital: »I 1960 var 37 % av all aksjekapital i Vest-Tyskland i bedrifter med mer enn 100 millioner DM i aksjekapital. I 1970 var deres andel steget til 64 %. 0,42 % av selskapene har nå 58 % av produksjonskapitalen». (s.58.)

– Vest-Tyske monopoler dominerer i EEC: »12 av de 25 største EEC-konsernene er i Vest-Tyskland.» (s.59.)

– Bank-gruppa Deutsche Bank, Dresdner Bank, Commerzbank – sammenslutninga av det tyske finansoligarkiet – »utgjør finansilder opp mot de største i USA eller den største britiske» og disponerer til sammen ca. 60 % av alle industriaksjer i Vest-Tyskland.

– Vest-Tysklands andel av verdenshandelen totalt har økt slik i forhold til USA:

	1950	1970
USA	32,5%	15,5%
Vest-T.	0,5%	12,3%

For høyt bearbeidde industriprodukter:

	1950	1970
USA	27,0%	19,3%
Vest-T.	7,0%	19,6%

– Kapitaleksport fra Vest-Tyskland har økt slik:

1950:	158 mill. DM
1960:	3188 mill. DM
1970:	21000 mill. DM

– Oppbyggingen av en vest-tysk hær med 1/2 million soldater. Rustningproduksjon for over 25 milliarder DM, over 50 milliarder kr. pr. år.

### VEST-TYSKLAND EI BETYDELIG IMPERIALISTMAKT

Dette og annet materiale i artikkelen fra 1972 viser fullt ut det som EEC-motstanden i Norge absolutt måtte lære å forstå: *Vest-Tyskland er ei imperialistmakt i vekst og den ledende makta i EEC.* Den er ute etter å ekspandere, og den er uten tvil en fiende av det norske folket og

TA DET GANZ RUHIG! JEG HAR  
JO BESKYTTA DERE FØR EN  
GAN!



*Tegning fra Klassekampen, som blei brukt i samband med artikkelen om »det 4. rike» i Røde Fane 1/72. Både tegningen og artikkelen greip fatt i det riktige ved å framheve at den vest-tyske imperialismen har sin reaksjonære folkefiendtlige karakter i behold, og at den vokser i styrke. Men artikkelen undervurderte samtidig sosialimperialismen kraftig, hevder innsenderen i denne artikkelen.*

den norske arbeiderklassen, liksom den er en fiende av arbeiderklassen og folket i Tyskland og i andre land. Det er derfor uten tvil riktig å slåss mot den og hindre den fra å legge norsk sjølråderett under seg ved hjelp av EEC-medlemskap for Norge.

Kamerat Enver Hoxha la fram en analyse av Vest-Tyskland og EEC i beretninga til 6. partikongress i Arbeidets parti i Albania i november 1971. Han sammenfatta dette slik:

»Men USA-imperialismen er ikke den eneste fienden for folkene. Som dens allierte må vi heller ikke bare regne de reaksjonære marionettene som er bundet direkte til Washington politisk, militært og finansielt. På tross av motsigelsene de har til USA er Storbritannia,

Vest-Tyskland, Japan og andre imperialistiske land fortsatt dens viktigste partnere. De følger også en politikk med økonomisk ekspansjon og nykolonialisme overfor andre land, søker å skape innflytelsessfærer og vil alltid falle ned til støtte for verdensreaksjonen. Et forent Europa som den vest-europeiske kapitalen holder på å klemme ut, har som sitt mål å bli ei ny imperialistisk supermakt som gjør krav på hegemoni og dominans akkurat som USA og Sovjet. Kampen mot USA-imperialismen vil ikke bli effektiv, uten at det blir utkjempet mot dens venner og allierte også, mot alle imperialistmakter.»

– Enver Hoxha: Report on the Activity of the Central Committee of the PLA, Tirana 1971, s.21.

## HOXHA OM SOVJET- IMPERIALISMEN

Men ikke et øyeblikk fikk dette Hoxha til å undervurdere eller skjønnmale den sovjetiske sosialimperialismen. Siden artikkelen i Røde Fane og Hoxhas tale er fra om lag det samme tidspunktet, kan det være interessant å sammenlikne de to analysene videre. Her er deler av det F»En like farlig, om Sovjet:

»n like farlig, like slu og aggressiv fiende for verdens folk og revolusjonen som USA-imperialismen er den nye sovjetrevisjonistiske imperialismen.

Da den moderne revisjonismen greip makta i Sovjetunionen og i andre sosialistiske land, vurderte vårt parti straks situasjonen riktig og la vekt på at det var blitt åpnet en annen front i verden mot sosialismen og kommunismen.

I dag er vi alle vitne til at Sovjet er blitt forvandla til en sjåvinistisk og nykolonialistisk stat. Utenrikspolitikken til sovjetrevisjonistene er den storrussiske politikken til de gamle tsarene. Den har de samme ekspansjonistiske måla, liksom den sikter mot å undertvinge og trelbinde folka. Den nye sovjetrevisjonistiske imperialismen har en umettelig appetitt. Akkurat som USA har hovdingene i Kreml fylt himmelen med fly og havet med undervannsbåter. Overalt hvor de kommer til bygger de opp militærbaser og økonomiske markeder for å suge ut folkenes rikdommer og for å verve agenter i alle himmelhjørner. Rubler og stridsvogner, korrupsjon og utpressing går hand i hand. Det fins ikke et område på jorda hvor sovjetrevisjonistene ikke forsøker å utvide den imperialistiske innflytelsen sin. Det fins ikke noe internasjonalt spørsmål som de ikke blander seg inn i for å trekke ut profitt til sin egen fordel. I fotefara etter USA-imperialismen er de blitt de største våpenhandlerne, de mest umettelige åkrerne, og som den har de inspirert kontra-revolusjonære sammensvergelses og fått i stand strid mellom nasjoner.» (s.23)

Hoxha sa også at »Sovjet – USA-alliansen

er den største kontrarevolusjonære krafta mot nasjonenes kamp for frihet og sosialismen.» (s.24.) Samtidig pekte han på at den enheten som fantes mellom dem ikke kunne være varig eller grunnleggende:

»I sjolve grunnvollen for denne alliansen ligger motsigelsen mellom dem og skjerpinga av disse motsigelsene. De ligger i det kapitalistiske samfunnsystemet i de to landa, i de imperialistiske måla de har. De to partnerne forbereder seg for krig og legger planer om å fare i strupen på hverandre.» (s.29.)

## SOVJET MÅ BEKJEMPES SOM EI IMPERIALISTMAKT

Merk også hva han sa om kampen mot sosialimperialismen:

»Sovjetrevisjonismen har gått over til å bli sosialimperialisme. Den har styrka den ekspansjonistiske politikken sin og den ekspansjonistiske virksomheten sin. Dette har stilt de revolusjonære og anti-imperialistiske kreftene overfor nye oppgaver. Den ideologiske kampen mot revisjonismen er fortsatt en førsterangs dagsoppgave, som må føres helt fram til revisjonismen er tilført et endelig nederlag. Men nå er dette utilstrekkelig og vil ikke kunne få noe lykkelig resultat hvis en ikke regner Sovjetunionen i dag som en imperialistisk statsmakt.» (s.26.)

Det er på dette punktet Røde Fanes artikkel i nr. 1/72 viker av fra marxismen-leninismen og fra en revolusjonær politikk. Riktignok slår artikkelen fast at Sovjet er ei imperialistisk makt, og den peker også på at den er aggressiv – men bare overfor det sosialistiske Kina. Så langt skiller dette seg klart fra den moderne revisjonismen. Men artikkelen mangler en *helhetlig* analyse av Sovjets stilling og styrke. Resultatet er at den skjuler den virkelige rollen Sovjet spiller i verdensammenheng – i sær overfor Europa og Norge. Dette er å sette døra åpen for revisjonisme.

Det er i og for seg positivt at artikkelen holdt fram den marxist-leninistiske tesen om at *imperialisme betyr krig*. Men fordi

analysen som helhet er gæern, peker den ikke på hvor faren for verdenskrig virkelig stammer fra. Derfor bidrar den ikke til å få folk til å se hvor alvorlig krigsfaren virkelig er, men hjelper revisjonistene langt på vei med å avlede oppmerksomheten fra Sovjet.

### UNNGÅ ENSIDIGHET – GJØR HELHETLIGE ANALYSER

Feila i artikkelen fra 1972 springer ikke i første rekke ut fra en vilje til å skjønne sosialimperialismen og til å spre dens løgner om seg sjøl vidt og bredt. Feila springer heller ut av ensidighet i analysen. Bare de trekka ved verdenssituasjonen som sprang mest i øya akkurat i øyeblikket fra det punktet en sjøl sto på, blei trukket fram. Politisk sett er det like fullt et høyreavvik, som også kommer fram i prinsippprogrammet og arbeidsprogrammet fra AKP(m-l)s første landsmøte, hvor sosialimperialismen blir viet for liten oppmerksomhet.

Det er viktig at vi ikke gjør samme typen feil omigjen nå, og forfaller til ensidighet når det gjelder andre trekk ved den internasjonale situasjonen.

Dette bringer meg tilbake til utgangspunktet. Jeg skreiv innledningsvis at vurderinga av motsigelsene i imperialismen var riktige i *hovedsak* i Røde Fane 5/75 – om krigsfaren. Men samtidig er det en underordna tendens der til å undervurdere den kampen de andre, mindre imperialistmaktene fører for å ekspandere, for å vinne markeder og for å bygge opp interessesfærer på egen hånd.

F.eks. kan det ikke være korrekt å si som RF 5/75 på s. 55: »Det er i dag Sovjet aleine, og ikke de gamle stormaktene, som truer USAs hegmoni. Det er i dag Sovjet som vokser på USAs bekostning.» Kjensgjerningene viser at både Vest-Tyskland, Frankrike og Japan truer USAs hegmoni og vokser raskere enn USA på en rekke felter – på USAs bekostning, hva ellers. Det er bare slik at truselen fra Sovjet er større og den

avgjørende. Utfordringa fra Sovjet er ikke den eneste, men den er den *alvorligste* for USA.

Det kan heller ikke være riktig som det står på s. 80:

»Det fins (...) ikke noe rom i vår politikk for støtte til USA-imperialismen eller dens politiske og militære løpegutter i Norge, verken i dag eller i morgen.» (*Dette er greit, men fortsettelsen er slik:*) »Dette betyr ikke at vi vil stille oss nøytrale til f.eks. et sosialimperialistisk angrep på Vest-Tyskland eller andre imperialistiske stater, eller tilsvarende angrep fra USA-imperialismen. (...) Å la en slik støtte ligge, ville være brudd på proletarisk internasjonalisme, forræderi mot arbeiderklassen og folket i slike land.»

### SKJØNNMALING AV VEST-TYSKLAND

Dette er omtrent det eneste stedet forholdet til andre imperialistiske stater under en mulig krig mellom supermaktene blir behandla. Og denne behandligna er utilstrekkelig.

Vurderinga her er slik: Sovjet angriper Vest-Tyskland (f.eks.). Dermed er Vest-Tyskland den rettferdige parten, mens Sovjet er den aggressive parten. Altså må vi støtte Vest-Tyskland mot Sovjet. Å gjøre noe annet, ville være å bryte med proletarisk internasjonalisme, dvs. med våre forpliktelser overfor den tyske arbeiderklassen.

Her er det leninistiske utgangspunktet for analysen, som ellers er godt behandla i bladet, glømt. En mulig verdenskrig vil være en *imperialistisk* verdenskrig, en krig mellom røverstater om verdensherredømmet, mellom to supermakter – Sovjet og USA.

Alt nå har begge statene faste politiske og militære allierte. En av de aller viktigste allierte for USA er *Vest-Tyskland*.

Ut fra det må vi spørre oss: Hva slags politikk vil den vest-tyske imperialismen *fortsette* i tilfelle av en slik krig? En

politikk for forsvaret av sin egen sjølråderett og sjølråderetten til andre land? Kan det være mulig, når Vest-Tyskland i dag faktisk følger politikken med å true sjølråderetten til andre land, f.eks. Norge, når den i hvert fall drømmer om å gjenvinne herredømmet over den polske, ungarske, tsjekkiske nasjonen, når den driver politikk med nykolonialistiske mål i Latin-Amerika og Afrika, sjøl om det ikke alltid er med like stort hell?

Er det ikke heller slik at Vest-Tysklands politikk under en slik krig vil være fortsettelsen av politikken i dag: Røverpolitikk for sin egen del, og politibetjent-tjeneste for USA-imperialismen i Europa og andre steder? Om ikke annet, er det i hvert fall *det mest sannsynlige*. Dette kan det ikke bli *rettferdig krig* av!

### KAMP MOT IMPERIALISTISK KRIG

Proletarisk internasjonalisme krever bare dette av oss hvis situasjonen blir slik: Felles kamp med arbeiderklassen i Vest-Tyskland (og Øst-Tyskland for den del!) mot begge de to røverstatene som har utløst krig, og støtte til det målet den tyske arbeiderklassen og dens fortropp kommunistene har i så fall: et samla, uavhengig, sosialistisk Tyskland.

Hvordan en skal forholde seg til operasjonene til den tyske hæren, det får en avgjøre etter hva den virkelig foretar seg i enhver situasjon og til enhver tid. Men en må aldri glømme at dens mål vil være imperialistiske og at den representerer en fiende av både det tyske, det norske og det russiske folket, i større grad desto mer direkte den tjener USA-imperialismens mål.

Dette innebærer ikke noen som helst

form for støtte til *sosialimperialismen* og dens hær. Det representerer bare kort og godt det marxist-leninistiske synet på imperialistisk krig: Kamp mot røverkrigen.

I Røde Fane 5/75 blir standpunktet med støtte til den vest-tyske imperialismen begrunna med et avsnitt fra vedtaket på AKP(m-l)s landskonferanse om sosialimperialismen november 1974. Men det vedtaket sier noe annet, det ser en også av det sitatet som er med på nettopp denne sida i Røde Fane (s.80):

»Samtidig som vi bekjemper all imperialisme, så skiller vi de aller største og farligste imperialistene – Sovjet og USA - fra de andre, vi konsentrerer ilden mot dem. I dagens verden kan det godt tenkes at Sovjet eller USA går til angrep på en mindre imperialistisk stat. Vi forbeholder oss da retten til å støtte en slik stat.» (I boka »Sosialimperialismen», s.71.)

Her står det at AKP(m-l) *forbeholder seg rette til* å støtte en slik stat, underforstått: ut fra en vurdering, en analyse av omstendighetene, av politikken *på hver side* i krigen. Det er noe annet enn å gi uforbeholden støtte på forhånd til den vest-tyske imperialismen, rett og slett bare ut fra det *liberale* spørsmålet: hvem slo først og hvem var minst?

Når det gjelder å unngå slike feil, er artikler som den om »Det 4. riket» i Røde Fane 1/72 faktisk nyttig lesning. Både fordi de inneholder verdifullt materiale og minner om våre egne erfaringer med den vest-tyske imperialismen under kampen motEEC, og fordi feila i den minner oss om hvor nødvendig det er å unngå ensidighet og subjektivismen i analysene.

K.L.,Oslo

# RØDE FANE 1975

## INNHOLDSLISTE RØDE FANE 1975 4. årgang

### NR. 1 1975 NORDEN – I SKUDDFELTET MELLOM DE TO SUPERMAKTENE

**Dokumenter fra de nordiske marxist-leninistenes første fellesmøte januar 1975.**

- s. 1 Kommuniké
- s. 4 Norden mellom supermaktene – uttalelse om den internasjonale situasjonen. (NB: retting s. 12 og s. 17, se Røde Fane 5/75, s. 93–94.)
- s. 20 Styrk kampen mot den moderne revisjonismen.  
**Internasjonalt**
- s. 27 »Mot den endelige seier» – Indokinas folk står skulder ved skulder. (Om seirene i Indokina – se også nr. 3/75, »Folkekrigen har sigra i Indokina», »Leve det frie Kambofsja».)  
**Aktuell kommentar**
- s. 35 ALCAN fikk den største julegaven (SVs behandling av Alcan-saka)

- s. 42 NKP på kollisjonskurs i SV? (Om SV-samlinga, se også Aktuell kommentar i nr. 2/75, og SV – eit regjeringsparti utan ministrar i nr. 3/75.)

#### Maktspråk

- s. 47 Søndag foran banken (Espen Haavardsholm)
- s. 51 »De to språkene» – Ein kommentar til Maktspråk i 5/74
- s. 53 Svar.  
**For ei riktig linje i kvinnekampen**
- s. 54 En kommunistisk politikk for familien (Om samme tema, se også nr. 2/75 og 4/75.)

#### Fiskerne i Norge

- s. 62 Kva har fisket å seie? (Om samme tema, se også nr. 2/75.)

#### Vår presse

- s. 70 Røde Garde: »Stopp den reaksjonære offensiven»
- s. 71 Materialisten: »Forsvar den dialektiske materialismen»

#### Bøker

- s. 73 Hans Fr. Dahl: Krigen i Norge
- s. 75 Landsmøtedokument fra Norges Kommunistiske Studentforbund  
**Røde Fane 1974**
- s. 79 Innholdsliste

### NR. 2 1975 SJØLVBERGING SV-partiet

- Sjølvberging**
- s. 1 For eit sjølvstendig og sjølvberga Noreg
- s. 2 Imperialismen likviderer norsk sjølvberging
- s. 22 Dei sosialistiske landa lit på eigne krefter  
Artikkelutdrag fra Enver Hoxha, Kim Il Sung og Wang Yueh-hi.

#### Aktuell kommentar

- s. 34 SV framfor samlingskongressen
- s. 44 Frå »Samlingsordskiftet» mellom SF og NKP (Se også samme tema nr. 1/75 og 3/75.)

#### Gjenreis fagbevegelsens kampkraft

- s. 47 V.I.Lenin om fagforeiningskampen (Til S.I.Gusev, 13. oktober 1905)
- s. 52 Telefonsentralmontørene viste: Kampkrafta finnes – det gjelder å bruke den (Dette materiale til diskusjon om Utkastet til faglig manifest, Røde Fane 6/74. Se også nr. 3/75 og nr. 4/75.)

#### Internasjonalt

- s. 58 Australian Communist: Om å bu seg på væpna kamp  
**Maktspråk**
- s. 61 Hærverk (Espen Haavardsholm)  
**For ei riktig linje i kvinnekampen**
- s. 66 Reaksjonær ideologi binder kvinnene til hjemmet (Se også samme tema nr. 1/75 og 4/75.)  
**Fiskerne i Norge**
- s. 71 Fiskerne er ingen ensarta gruppe (Samme tema, se nr.1/75.)

### NR. 3 1975 FOLKEKRIGEN HAR SIGRA I INDOKINA Kva hender i Portugal

- s. 1 Folkekrigen har sigra i Indokina!
- s. 3 Leve det frie Kambofsja!
- s. 8 Fra »Et forslag til den internasjonale kommunistiske verdensbevegelsens generallinje» (pkt. 8 og 9)  
(Om Indokina, se også nr. 1/75.)

**Internasjonalt**

- s. 13 *Kva hender i Portugal? (1)*

Portugal — nederlag for fascismen, borgardiktaturet står ved makt (Annen del av artikkelen, se nr. 4/75.)

**Vår presse**

- s. 35 Ernst Aust, KPD/ML: Kamp mot den voksende krigsfåren frå dei to supermaktene

**Krisa i kapitalismen**

- s. 39 Hva særmerker krisa i dag?

(Om samme tema, se også nr. 4/75 (Tariffoppgjøret og krisa) og hovedoppslaget i nr. 6/75.)

**Maktspråk**

- s. 42 Den amerikanske festningen faller (Espen Hævardsholm)

**SV — eit regjeringsparti utan ministrar**

- s. 47 »Sosialistisk Venstreparti» — En borgerlig-sosialistisk partiallianse full av indre motsigelser (Finn Sjøe)

Et lite forspill, s. 49 — En partiallianse full av motsigelser, s. 50 — Hva slags krefter vinner fram, hvem taper terrenget, s. 59 — Splittelse siden, s. 66.

(Om samme tema, se nr. 1 og 2/75 — Aktuell kommentar.)

**Gjenreis fagbevegelsens kampkraft**

- s. 70 Studer utkastet til faglig manifest fra AKP(m-l)

- s. 71 Karl Marx: Fagforeiningane må vere ei løftestang i kampen for å frigjere arbeidarklassen

- s. 73 Karl Marx: Fra »Lønn, pris og profitt»

- s. 75 Fram for en grundig kritikk av faglig manifest (Artiklene er materiale til diskusjon om Utkastet til faglig manifest, Røde

Fane 6/74. Se også nr. 2/75 og 4/75.)

**Kommentar**

- s. 78 Rød Ungdoms 9. landsmøte

**NR. 4 1975  
REVISJONISMEN  
I PORTUGAL**

**Tariffoppgjøret og krisa**

**Tariffoppgjøret og krisa**

- s. 1 Tariffoppgjør i ei krisetid  
s. 15 Stalin om krisa og imperialismen (Utdrag frå Melding til 17. partikongressen i SUKP(b).)

**Fram for eit kommunistisk fagleg program**

- s. 17 Utkastet til fagleg manifest: Gjer opp med revisjonismen!

- s. 19 Utkastet bryt med partilina

- s. 25 NKP etter krigen — revisjonismen i høgsetet i den faglege politikken

- s. 29 Lenin om borgarlege arbeidarparti og opportunisten

Frå Lenin: »Imperialismen og kløyvinga i sosialismen, 1916

(Materiale til diskusjonen om Utkast til faglig manifest fra Røde Fane 6/74. Se også nr. 2 og 3/75.)

**Internasjonalt**

- s. 40 *Kva hender i Portugal? (2)*

Portugal sidan aprilkuppet — eit lærestykke om den moderne revisjonismen (Første del av artikkelen sto i nr. 3/75.)

**Folkets historie**

- s. 58 Leve Henrik Wergelands minne!

**For ei riktig linje i kvinnekampen**

- s. 64 To linjer i kampen for kvinnearbeidsplassene

(Samme tema, se også nr. 1 og 2/75.)

**Dokument**

- s. 69 Møte mellom norske og islandske marxist-leninister (juni 75)

**Vår presse**

- s. 73 30-årsdagen for sigeren over Hitler-fascismen (Zeri i Popullit)

- s. 78 Udviklingen i MLE og perspektivene for det partiforbereidende arbeide

**NR. 5 1975  
KRIGSFAREN  
Programdiskusjon**

**Krigsfaren**

- s. 1 Avslør Sovjets og USAs krigsforberedelser

- s. 11 *Imperialisme tyder krig* Lenin om politikken føre 1. verdenskrigen, s. 12 — Lenins analyse av imperialismen, s. 15 — Kampen om hegemoniet, s. 19 — Den ujamne utviklinga av kapitalismen, s. 24 — Krig og revolusjon, s. 31.

- s. 41 *Vi lever i ei førkrigstid* Det hersker stor uorden i verden, s. 41 — USA mister fotfeste, s. 45 — Den tredje verden ..., s. 49 — Sosialimperialismen — USAs dødelige rival, s. 55 — Sovjet den mest sannsynlige krigsutløseren, s. 60 — Norden i skuddfeltet, s. 68 — Ned med begge supermaktene, s. 76 — Front mot krigsforberedelsene, s. 84.

- s. 91 Studer sosialimperialismen og krigsfaren (Studieopplegg til boka »Sosialimperialismen. Sovjet i dag» og hovedtemaet i dette nummeret.)

**Norden mellom supermaktene**

- s. 93 Feil i dokumentene fra de nordiske marxist- (Forts. side 68)

**Adresse:**

**RØDE  
FANE**

**Distribusjon:**

**Boks 2046**

**Grunerløkka,  
Oslo 5**

**Postgiro 2 20 84 78**

**FINLANDISERING —  
ET LÆRERIKT EKSEMPEL  
PÅ SOSIALIMPERIALISMENS  
SPILL I EUROPA**

Utviklinga av forholda mellom Sovjet og Finland siden midten av 50-åra er ei lærerik historie om de internasjonale følgene av kontrarevolusjonen i Sovjet. I de siste tjue åra har Sovjet brukt en kombinasjon av press og intriger som har bundet Finland fastere og fastere til sosialimperialismen politisk, økonomisk og militært.

I dag kan ingen bli statsminister, utenriksminister eller president i Finland uten godkjenning fra Moskva. Sovjet avgjør om Finland skal være med i internasjonale organisasjoner som NORDØK, EFTA og EEC.

I dag vil Sovjet-lederne ha Finland til å oppheve restene av finsk nøytralitet, og krever rett til å bruke finsk land som transittområde for russiske tropper mot Norge og Sverige.

Revisjonistene går i spissen for å drive gjennom Sovjets politikk i landet, og krever forbud mot offentlig kritikk av sosialimperialismen.

**Lønnsoppgjøret:  
AVVIS  
STATSDIRIGERT  
»KOMBI-OPPGJØR«**

LO-ledelsen har vedtatt at tariffoppgjøret i år skal bli et samordna, kombinert oppgjør. Hva skjuler seg bak disse begrepene? Hvordan blir opplegget begrunna? Hvordan har LO/DNA-ledelsen gått fram for å få dette opplegget gjennom?

Svara på disse spørsmåla forteller om lause påstander om forholdet mellom lønner og priser og en nøye planlagt operasjon for å få arbeidsfolk til å svelge statlig lønnsdiktat. Nøkkelorda for denne operasjonen er »Skånland-utvalg« og »Kleppe-pakker«.

Forsida: Finlands president Kekkonen hylles av Bresjnev i Moskva for sin ettergivenhet overfor sosialimperialismen.